

ARKEOLOGISK UNDERSÖKNING

Ola Kadefors

Under vägen i Stafsinge

Vikingatida grophus och hantverkslämningar

Halland, Stafsinge sn, Stafsinge 23:1/2 och 23:1/4, Raä 117

ARKEOLOGISKA RAPPORTER FRÅN HALLANDS LÄNSMUSEER
2013:2

KULTURMILJÖ
HALLAND

KULTURMILJÖ
HALLAND

Hallands Länsmuseum, Kulturmiljö Halland

Uppdragsverksamheten, Halmstad 2013

Arkeologisk undersökning 2010

Framsida: Grävmaskinist Mikael Andersson går över hjulspåren. Foto: O Kadefors (fotonr. 2013-29-34)

Layout: A Andersson

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet

Ärende nr ms2006/02316

ISSN 1400/8750

ISRN HM-UV-R--13/2-SE

Ola Kadefors

Under vägen i Stafsinge

Vikingatida grophus och hantverkslämningar

ARKEOLOGISKA RAPPORTER FRÅN HALLANDS LÄNSMUSEER **2013:2**

ARKEOLOGISK UNDERSÖKNING

KULTURMILJÖ
HALLAND

NYARE TID

1500 –

MEDELTID

1050–1500

JÄRNÅLDER

Vikingatid • 800–1050

Vendeltid • 550–800

Folkvandringstid • 400–550

Romersk järnålder • 0–400

Förromersk järnålder • 500 f.Kr–0

BRONSÅLDER

Yngre bronsålder • 1100–500 f.Kr

Äldre bronsålder • 1700–1100 f.Kr

STENÅLDER

Senneolitikum • 2300–1700 f.Kr

Mellanneolitikum • 3300–2300 f.Kr

Tidigneolitikum • 3900–3300 f.Kr

Mesolitikum • 9500–3900 f.Kr

Paleolitikum • –9500 f.Kr

Innehåll

Topografi och fornlämningsmiljö	6
<i>Tidigare arkeologiska ingrepp i Raä 117</i>	7
<i>Metod</i>	7
Undersökningsresultat	8
Anläggningar	9
<i>Grophus – mångsidiga vikingar under 900-talet</i>	9
<i>A1755 – Vävning, bronsgjutning, pärlor och kult</i>	10
<i>Fas 1 – Vävning eller textilhantverk?</i>	11
<i>Fas 2 – Bronsgjutning och glas, järn och keramik, hantverk och handel</i>	12
<i>Härdar</i>	17
<i>Gropar – smides- och hantverkslämningar</i>	17
<i>Rännor</i>	18
<i>Stolphål</i>	19
<i>Hus 1</i>	22
<i>Spår av vägar</i>	24
Fynd	27
<i>Fynden i grophusen A1755, A3589 och A3655</i>	27
<i>Fynd från A3655</i>	33
<i>Fynd från A3589</i>	34
<i>Övriga fynd – lösfynd och enstaka fynd från övriga anläggningar</i>	35
Resultat av metaldetektorsundersökningen	36
Analyser	38
<i>¹⁴C – dateringar och vedart</i>	38
<i>Makrofossilprover</i>	39
<i>Tolkning</i>	39
Referenser	40
Tekniska och administrativa uppgifter	43
Bilaga 1 Anläggningslista	45
Bilaga 2 Fyndtabell	61
Bilaga 3 Konserveringsrapport	65
Bilaga 4 ¹⁴C-datering	81
Bilaga 5 Vedartsanalys	87
Bilaga 6 Makroskopisk analys	89
Bilaga 7 Myntbestämning	93
Bilaga 8 Ritningar och ritningsförteckning	95
Rapporter utgivna av Kulturmiljö Halland under 2012 och hittills 2013	125

Under vägen i Stafsinge

Inledning

I samband med vägarbeten utmed väg 747 i Stafsinge har Kulturmiljö Halland utfört en arkeologisk undersökning av Raä 117 i Stafsinge socken, Falkenbergs kommun. Undersökningen skedde i samband med att den äldre sträckan av vägen skulle tas bort och marken återställas till jordbrukmark. I samband med detta arbete medverkade Kulturmiljö Halland genom att direkt vid borttagandet av asfalten undersöka huruvida det fanns lämningar kvar under den gamla vägsträckan. Undersökningen resulterade i att omfattande hantverkslämningar påträffades i den västra delen av området, att en äldre rest av en vagnsväg framkom samt i att ett vikingatida hus undersöktes i de östra delarna av undersökningsområdet. I de västra delarna av området påträffades även ett omfattande vikingatida fyndmaterial. Fyndmaterialet antyder att de västra delarna av ytan utgör en handels- och hantverksplats, sannolikt knuten till en närliggande gård.

Fig. 1. Översiktskarta med undersökningsplatsen markerad. Skala. 1:100 000.

Topografi och fornlämningsmiljö

I Stafsingeområdet har ett flertal arkeologiska undersökningar utförts, framförallt i samband med infrastrukturprojekt såsom järnvägs- och motorvägsbyggen, men där finns också några mindre projekt i anslutning till den nu undersökta lokalen.

I det direkta närområdet har Raä 116 och Raä 127 undersökts i samband med byggnationen av en ny järnvägsträckning. Denna omfattande undersökning resulterade i att flera olika förhistoriska skeden blottades. Relevant för denna rapport är dock fynden av två tidigmedeltida/vikingatida långhus som påträffades inom Raä 127. Dessa hus ligger endast knappt 200 meter direkt söder om det som i denna rapport kallas för hantverksområdet. Dessa hus, det ena 40,8 m och det andra hela 59,3 m, har ¹⁴C-daterats till mellan 1000 och 1200-talet. Därmed råder en samtidighet med vissa av lämningarna vid den

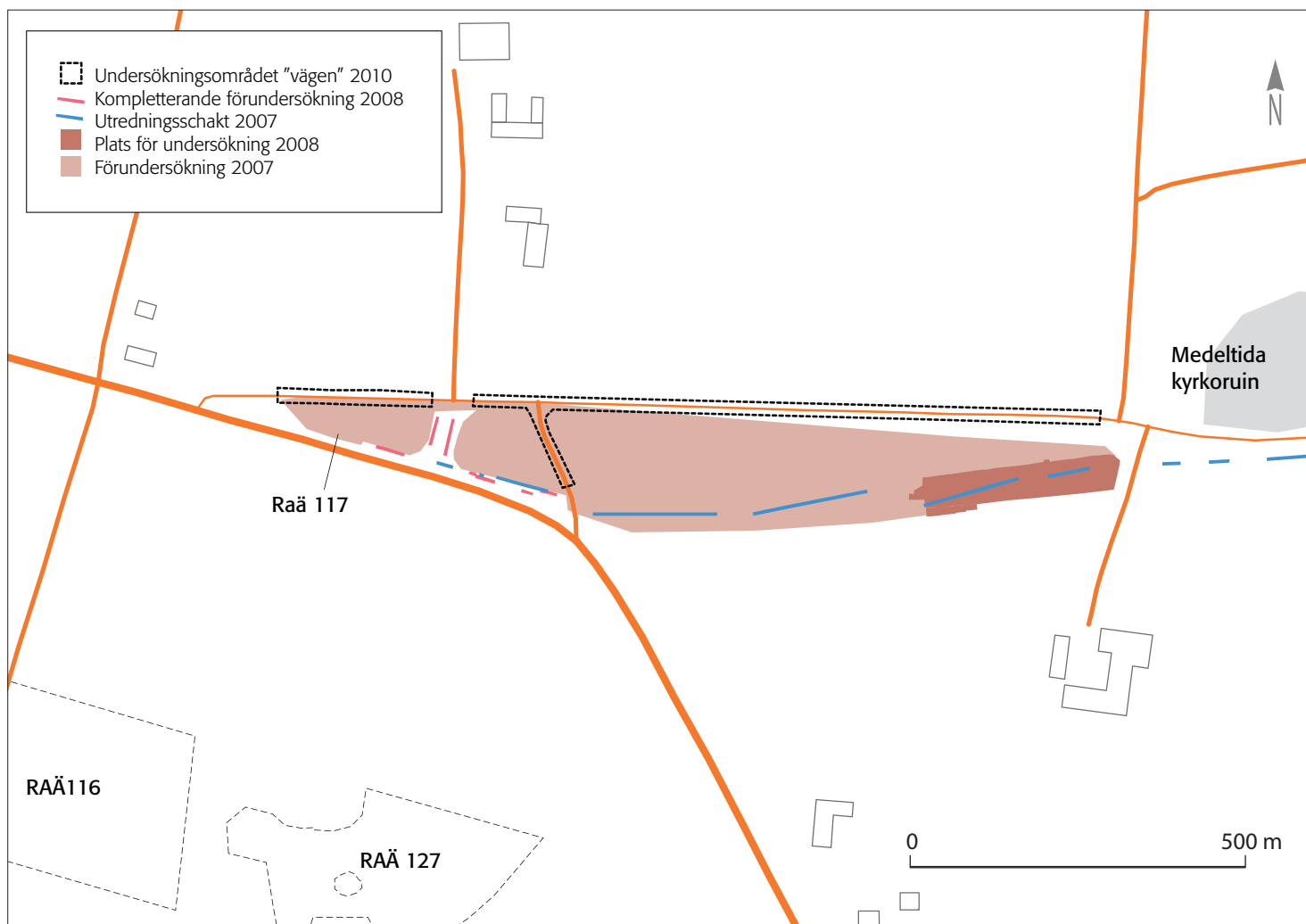

Fig. 2. Undersökningsområdet, undersökningshistorik och närliggande undersökta fornlämningar. Skala: 1:10000

nu utförda undersökningen. Vid Raä 116 påträffades även ett litet men intressant fyndmaterial från sen järnålder/ tidigmedeltid. Särskilt kan nämnas en fågelfibula från 600-talet och en sporre från sen vikingatid (Nicklasson 2001). Dessa hus och fynd visar på områdets betydelse under den senare delen av järnåldern. Ytterligare fynd som gjorts i det direkta närområdet på senare tid är ett treflikigt spänne och ett fyrflikigt rembeslag som påträffades i samband med förundersökningen inför nybyggnationen av väg 747s nya sträckning. Även om det fyrflikiga rembeslaget ej lät sig dateras så placerar sig det treflikiga spännet kronologiskt i 800 – 900 tal (Mattsson 2010). I samband med den efterföljande slutundersökningen påträffades också en del vikingatida och tidigmedeltida lämningar i den sydöstra delen av Raä 117. Dessa lämningar bestod av ett grophus och fynd av östersjökeramik.

Ett annat fynd från vikingatid i närområdet är den skatt bestående av silvermynt som påträffats (något oklart exakt var) 1840. Denna skatt består av mynt från kalifatet som präglats mellan 882 och 916 (Arbman 1956:174).

Ytterligare en sak som förstärker områdets prägel såsom betydande under vikinga- och medeltid är Stafsinge medeltida kyrka (Raä Stafsinge 6:1 och 6:2) som ligger direkt väster om det nu undersökta området. Åldern på denna är oklar men vid en undersökning 2003 påträffades här medeltida mynt (Nilsson 2003, samt kompletterande anteckning i FMIS).

Tidigare arkeologiska ingrepp i Raä 117

Även om det ännu finns stora delar kvar av Raä 117 i Stafinge socken så är det en fornlämning som fått utstå en mängd grävande i olika skeden av den fältarkeologiska processen. Inför ombyggnationen av väg 747 utfördes först en utredning 2007 (Wranning 2007) och en därpå följande förundersökning (Mattsson 2007). Därefter följde en slutundersökning av den sydöstra delen av Raä 117, samt en kompletterande förundersökning av den västra delen av fornlämningen (Mattsson 2010, Svensson 2008). Därefter fick fornlämningen ligga ifred till 2010 när det bestämdes att man skulle ta bort den gamla vägen och återställa marken till jordbruksmark vilket föranledde den undersökning som denna rapport handlar om.

Metod

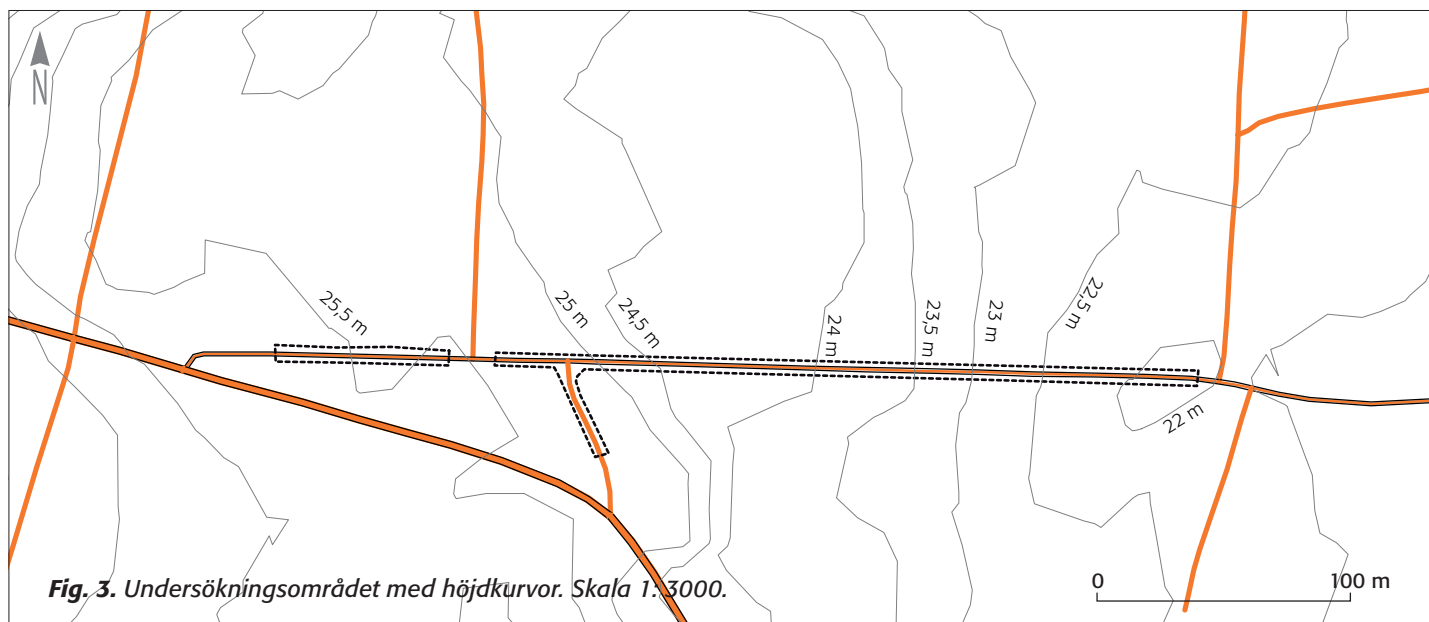
För att komma åt den underliggande marken avlägsnades totalt 366 meter asfalt. Det var vid detta tillfälle okänt huruvida det alls fanns några lämningar bevarade under marken, i vilket skick dessa befann sig i eller om det fanns några bevarade lager. Vägverket avlägsnade först själva asfalten, vilket frilade ett

gruslager som sedan fanns i hela längdsträckningen. Detta gruslager var drygt 1 decimeter tjockt och när detta avlägsnades visade det sig att den asfalterade vägen lagts på en äldre matjords horisont. Då detta lager legat skyddat under asfalten och gruslagret misstänktes att här kunde finnas välbevarade fynd. Därför schaktades ej lagret bort förrän en metalldetektorsundersökning utförts på platsen. Metalldetektorundersökningen syftade till att eftersöka fyndmaterial i matjordslagret.

Fokuset har i denna rapport lagts på fyndmaterialet, då detta har visat sig såväl mångfacetterat som ovanligt. Platsens litenhet, att bredden endast är kring 5 meter, gör att den för arkeologin vanliga studien kring stolphål, gropar övriga anläggningar blir mycket besvärlig. Problematiken illustreras exempelvis av att inget av de tre grophus som påträffats undersöktes i sin helhet, då de i samtliga fall delvis låg utanför undersökningsområdet samt var skadade av de diken som löpte på var sida om vägen. Således bedöms ingången till en förståelse av platsen i huvudsak gå genom de fynd som här påträffats.

Undersökningsresultat

Det långsmala undersökningsområdet, vilket är drygt 365 meter långt, och ligger på en höjd kring 25 meter över havet i väster och sluttar sedan svagt mot en höjd på 22 meter i öster. När vägen tagits bort var bredden på schaktet strax över 6 meter, men i praktiken var den ostörda ytan ca 5 meter brett då ytan omgavs av vägdiken. Undergrunden i de västra delarna bestod av en grusig sand som övergick i nivåerna mellan 24,5 – 23,5 till en orange något blötare sand.

Från nivån 23,5 till 22 meter var undergrunden helt bestående av gul sand.

Området har för att underlätta beskrivningen delats in i 4 delområden. Dessa delområden är skapade utifrån de arkeologiska lämningar som påträffats. De områden som här omnämns är *hantverksområdet* allra längst i väster, *stolphålsområdet* där det eventuellt finns rester efter en palissad, *hjulspåren* där det finns rester av en äldre väg, *östra området* med det enda stolphuset som påträffats på ytan. Områdena visas detaljerat i figurerna 8,13,15 och 18.

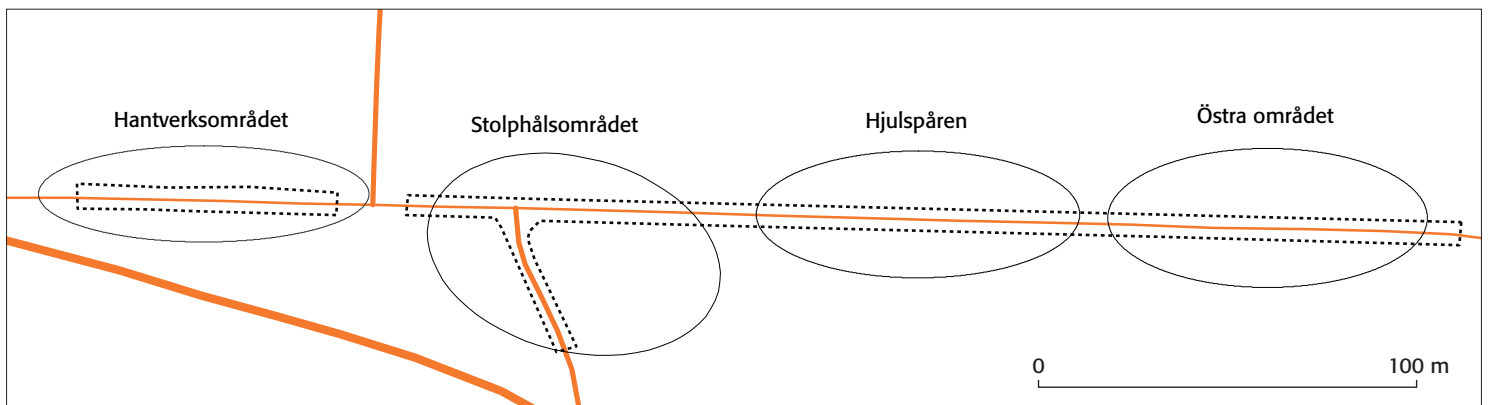

Fig. 4. Undersökningsområdet med områdesindelning. Skala 1:2000.

Anläggningar

Anläggningsbeståndet inom undersökningsområdet varierade stort över ytan. Totalt påträffades 462 anläggningar av förhistorisk karaktär (se tabell 1). De olika anläggningstyperna fördelade sig tämligen ojämnt över ytan så till vida att exempelvis den absoluta lejonparten av groparna, alla grophusen och huvuddelen av härdarna påträffades i det västra s.k. hantverksområdet. Vidare fanns i det s.k. stolphålsområdet i princip enbart stolphål. Området med hjulspår innehöll enbart hjulspår och inga andra anläggningstyper. Det enda delområde som innehöll ett normalt bestånd av de i allmänhet förekommande anläggningarna för en vanlig boplats är det östra området. De olika kategorierna av anläggningar redovisas här kategori för kategori.

Grophus – mångsidiga vikingar under 900-talet

Inom undersökningsområdet, i det som här kallas hantverksområdet beläget i den västra delen, påträffades tre anläggningar som tolkats som grophus. Då schaktet endast är ca 5 meter brett är det inget av husen som finns i sin helhet inom schaktet. Grophusen är av olika storlek, där det minsta är 1,5 meter i diameter och den största ca 6 meter. Såväl fyndmaterialet som makrofossilanalyserna visar att grophusen i hantverksteknisk mening haft olika funktion, samt att de troligen haft olika funktioner under olika tider.

Tabell 1. Alla anläggningar

Anläggningstyp	Antal
Stolphål	406
Gropar	25
Härdar	11
Grophus	3
Hjulspår	12
Rännor	4
Lager	1
Totalt	462

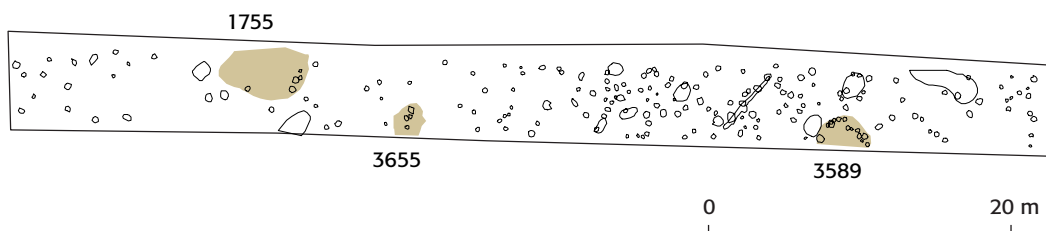

Fig 5. Grophuset inom hantverksområdet. Skala 1:500.

A1755 – Vävning, bronsgjutning, pärlor och kult

Grophuset A1755 är utan tvekan den absolut mest komplexa anläggningen inom den undersökta ytan. Anläggningen har ett 10-tal av varandra åtskilda lager, vilka delvis kan tolkas som separata bruksaktiviteter. Vidare finns i anläggningen flera stolphål och lager som tolkats som golvlager och som visar att grophuset sannolikt i flera omgångar har byggts på och delvis grävts om. Framförallt två lager föreföll vara golvlager, L5287 och L5292, vilka kan sägas representera två åtskilda faser i anläggningen. Det övre av dessa lager, L5292, markerade en tydlig gräns där en ombyggnation av grophuset utförts och hela

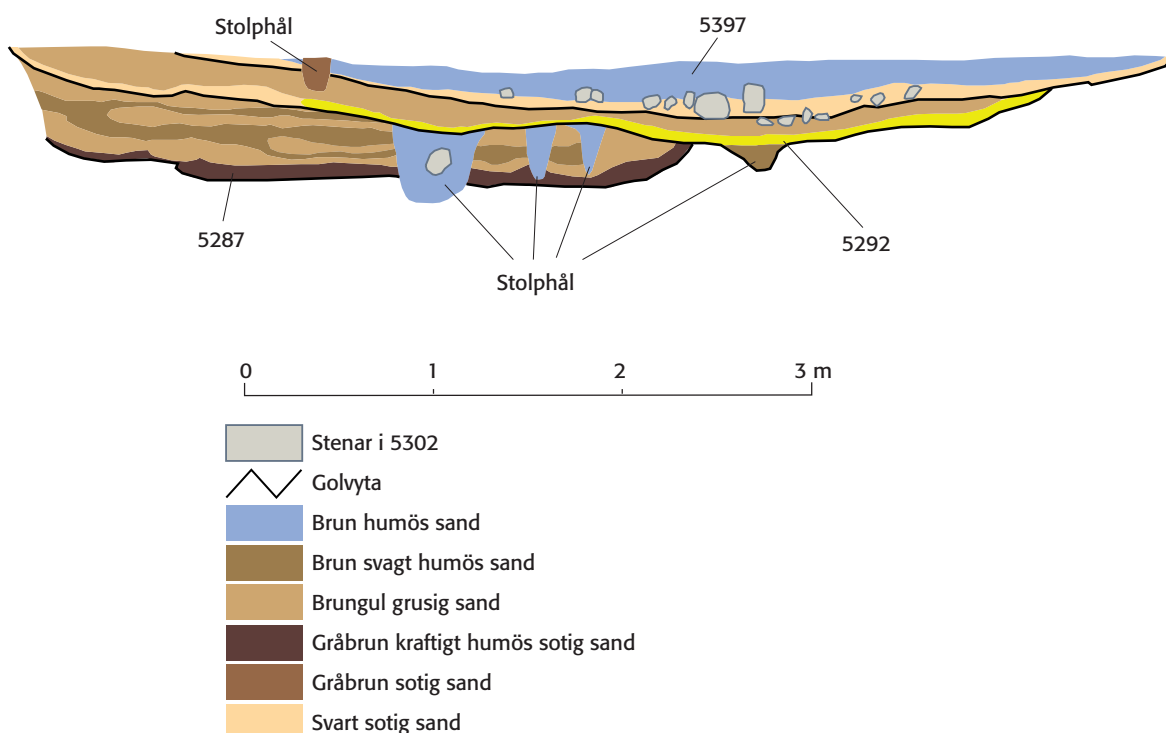

Fig. 6. Profilritning på grophus A1755. Skala 1:40.

anläggningen förlängts med drygt 2 meter. Nybyggnationen är placerad delvis på äldre lager och i anläggningens profil syntes tydligt tre stolphål som går genom de äldre lagren, men ej genom L5292. Vidare finns en mycket stor skillnad i fyndmaterialet mellan de båda faserna. Anläggningen kommer därför att beskrivas såsom två av varandra separerade funktionsfaser.

Denna grop innehöll ett mycket mångsidigt och diversifierat fyndmaterial. Av de totalt 91 registrerade fyndposterna inom undersökningsområdet, kommer hela 44 från A 1755.

Fas 1 – Vävning eller textilhantverk?

De lager som markerar den första fasen av grophuset och som avslutas med en rejäl ombyggnation, karakteriseras av att lagren varvas mellan humös, något sotig sand och gul grusig sand. Denna växling mellan ömsom humösa och grusiga lager upprepas i minst tre gånger innan grophuset helt byggs om. En tolkning av denna omständighet är att man vid de aktiviteter som utförts i huset gjort golvet kladdigt och efterhand otjänligt som golvyta. Därefter har man fört på grus för att öka stabiliteten på golvet. Det upprepande behovet av detta har efterhand gjort att golvnivån höjts.

Den äldre fasen av grophuset innehåller mycket få spår av de faktiska aktiviteterna som där bedrivits. Makrofossilprov från det nedersta golvlagret gav inget växtmaterial utöver mindre mängder förkolnade trä och örter och denna avsaknad av växtmaterial begränsar tolkningsmöjligheterna (se bilaga 7). Ej heller påträffades några som helst fynd utöver en ensam vävtyngd i obränd lera i husets norra del. Denna vävtyngd var så porös att den ej var möjlig att omhänderta. En vanlig tolkning av grophusens funktion är dock att de tjänat som textilverkstäder och fynd av därtill relaterat material är ej ovanligt (Ericsson 2005:315-316, Larsson & Brorsson 2003:183ff). Ett exempel på detta är bl.a. de 350 grophusen som påträffades vid Bejsebakken i norra Jylland, en plats som daterade sig till senare delen av järnålder. Av de undersökta grophusen kunde nära nog samtliga tillskrivas textilhantverk. Endast ett var en smedja (Rindel 2002:204). Att den äldre fasen av A1755 sannolikt kan kopplas till textilhantverk är således ej omöjligt, så många andra tolkningsmöjligheter står inte till buds. Att där endast påträffats en ensam vävtyngd betyder sannolikt att huset städats efterhand. I enlighet med tidens tradition kan man eventuellt tolka vävtyngden som ett husoffer, då vävtyngder förekommer som offer i stolphål genom hela järnåldern (Carlie 2004:164). Det sannolika är dock att tyngden helt enkelt blivit kvar vid ombyggnationen av grophuset.

Den äldre fasen av grophuset har daterats på kol i det nedersta lagret till

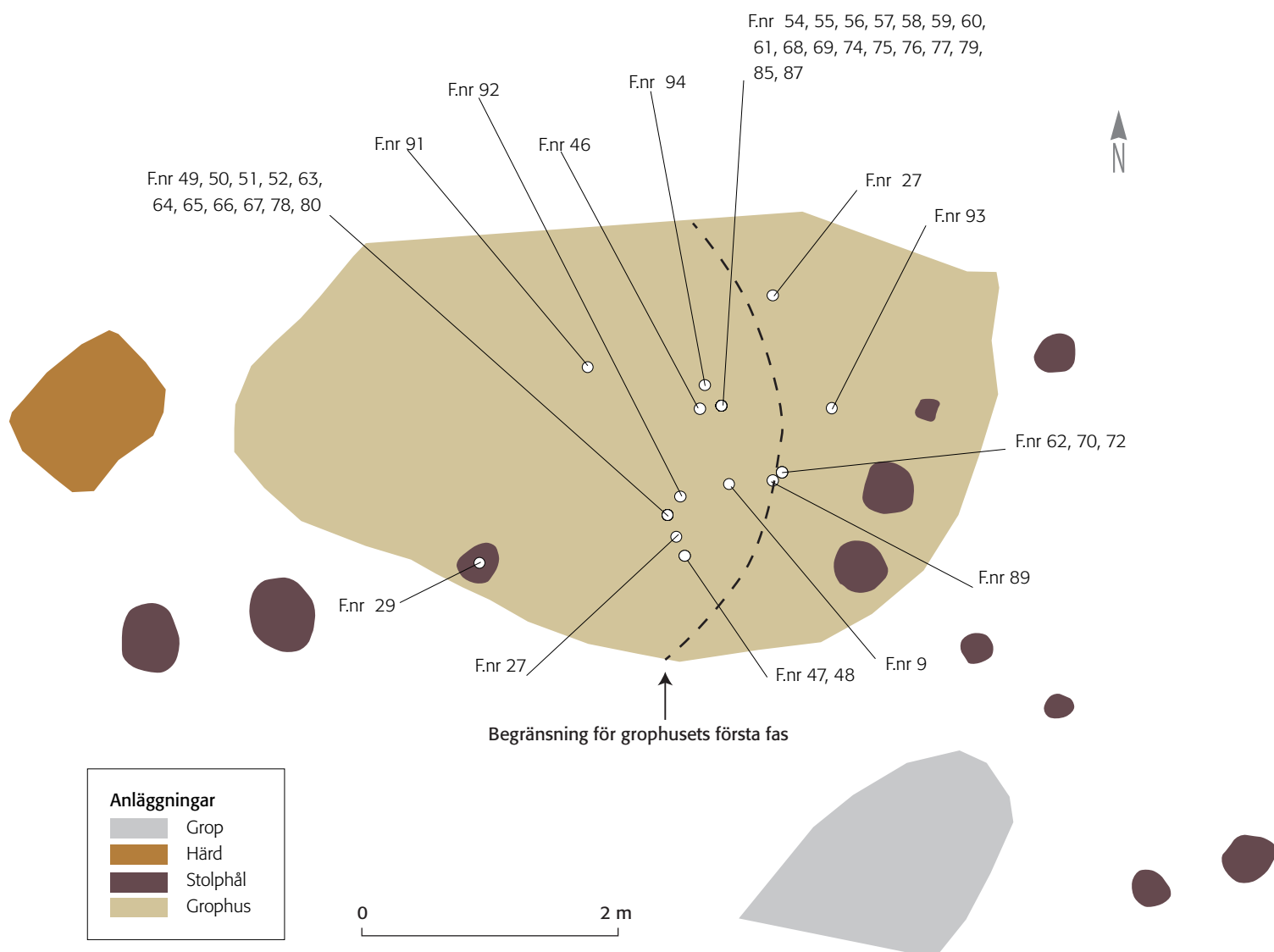

Fig. 7. Plan över grophus A1755. Skala 1:50.

660-860 AD (2 Sigma) på träkol från ask med en egenålder på 40 år (Ua-43607, se även tabell 2 samt bilaga 4 och 5). Fasen kan alltså dateras till tidigaste delen av vikingatiden.

Fas 2 – Bronsgjutning och glas, järn och keramik, hantverk och handel

Grophusets andra fas representeras av en nedgrävning om drygt 5,90 m x 3,40 m. Man skall dock betänka att den faktiska bredden ej är känd då den norra delen av huset skadat av en dikeskant. Den yngre fasen av huset har ej samma komplexa lagerföljd som den äldre fasen, men innehåller å andra sidan några

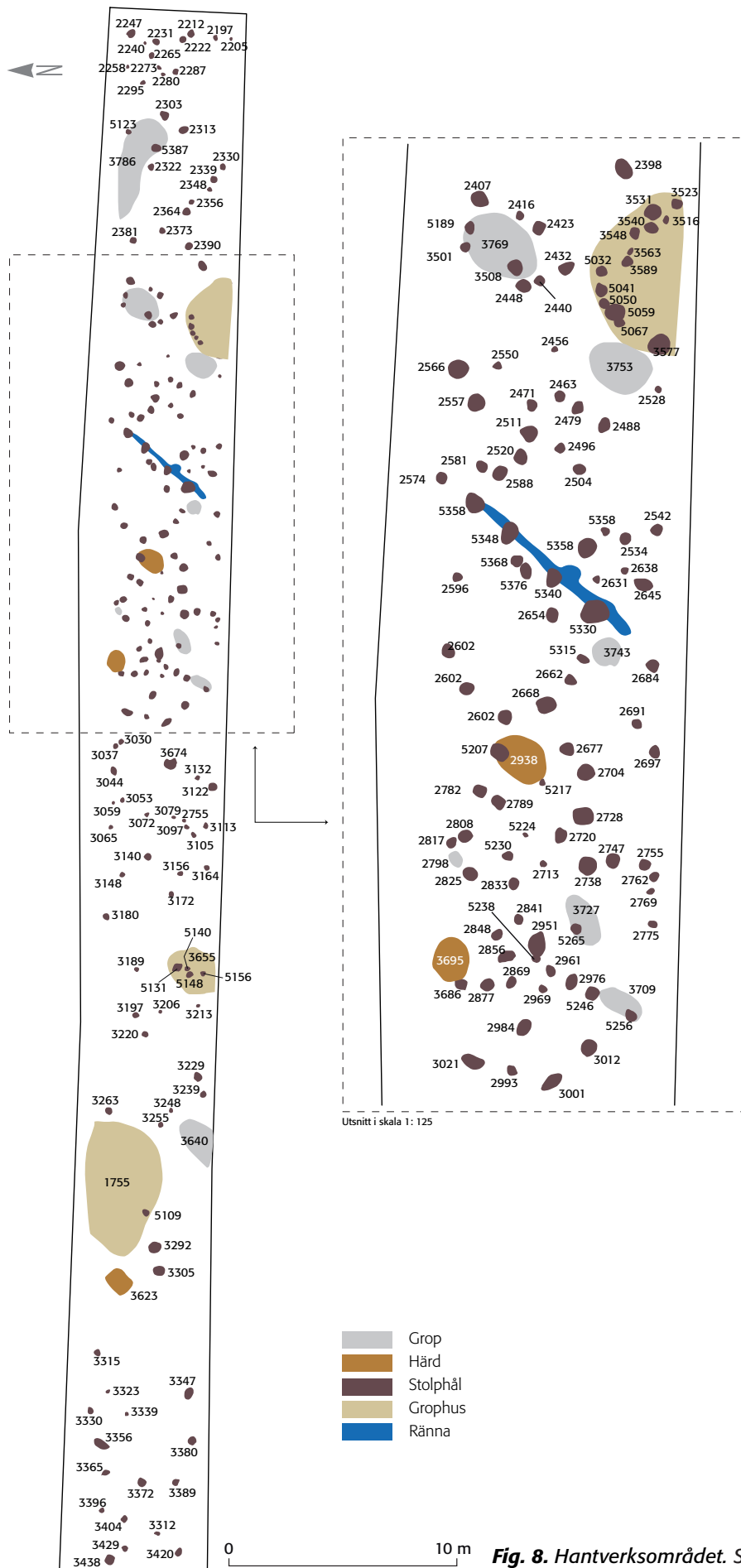

Fig. 8. Hantverksområdet. Skala 1:250.

konstruktionsdetaljer. I den sydöstra delen av huset framkom några stolphål. Även centralt i grophuset framkom några stolphål i den mittgående profilen i grophusets längdriktning. Dessa stolphål var endast synliga i profilen varför de ej dokumenterades i plan. Stolphålen överlagrades av fyllningen inom grophusets yngre fas, men skar genom lagren i den äldre fasen. Stolparna har således rests i samband med att den andra grophusfasen etablerats. Om stolparna utgjort byggnadsdetaljer i en huskonstruktion, eller om de ingått i en konstruktion rörande de hantverksaktiviteter som troligen utförts i huset är svårt att säga. Dock är det sannolikt att det grova, delvis stenskodda stolphål centralt i grophuset, burit ett tak.

Lagerföljden i husets andra fas antyder en likande brukanderutin som under grophusets första fas, där en ny golvyta anlagds då den gamla blivit otjänlig. I fas 2 har dock detta endast skett en gång. Det finns bara ett gruslager över den äldsta golvytan. Därefter har ett nytt golv anlagts och brukats, varefter grophuset övergivits. Det översta lagret i huset representerar själva övergivandet, där resterna av aktiviteterna blivit kvar. Det är också i detta översta lager som närapå samtliga fynd påträffats. Till skillnad från den grophusets äldre fas innehåller den yngre fasen en mycket diversifierat och mångsidigt fyndmaterial. I detta fyndmaterial finns fynd som antyder metallhantverk, möjligen smycketstillverkning då ett antal mindre bitar brons påträffades. Där påträffades även bergartsföremål, en glaspärla och flera bitar östersjökeramik. I grophuset påträffades även järnföremål. Detta fyndmaterial är så pass omfattande och mångsidigt att det längre fram sammanfattas under en egen rubrik. En närmare funktionsbestämning av anläggningen görs även där.

Den yngre fasen av grophuset har daterats på kol från det understa golvlagret i fas 2 till 770 till 980 AD (2 Sigma) på träkol från lind med en egenålder på 40 år (Ua-43608, se även tabell 2 samt bilaga 4 och 5). Fas två i grophuset kan således dateras till mellersta delen av vikingatiden.

A3655

Grophuset A3655 är betydligt mindre än A1755. Huset är ca 2,50 m långt och 2,30 m brett och är kapat av schaktkanten utmed sin södra sida. Djupet drygt 0,5 m. Dess litenhet till trots har anläggningen viss karakteristik som är samstämmig med grophus, exempelvis påträffades flera stolphål i anläggningens västra del vilket visar på någon form av överbyggnad. Vidare låg i botten av huset ett tjockt gruslager som var mycket likt de golvlager som påträffades i A1755, vilket visar på att likartade aktiviteter som i A1755 möjligen förekommit. Det underliggande gruslagret är drygt 0,30 m tjockt och förefaller vara påfört vid ett och samma tillfälle. I detta lager påträffades en flintskrapa

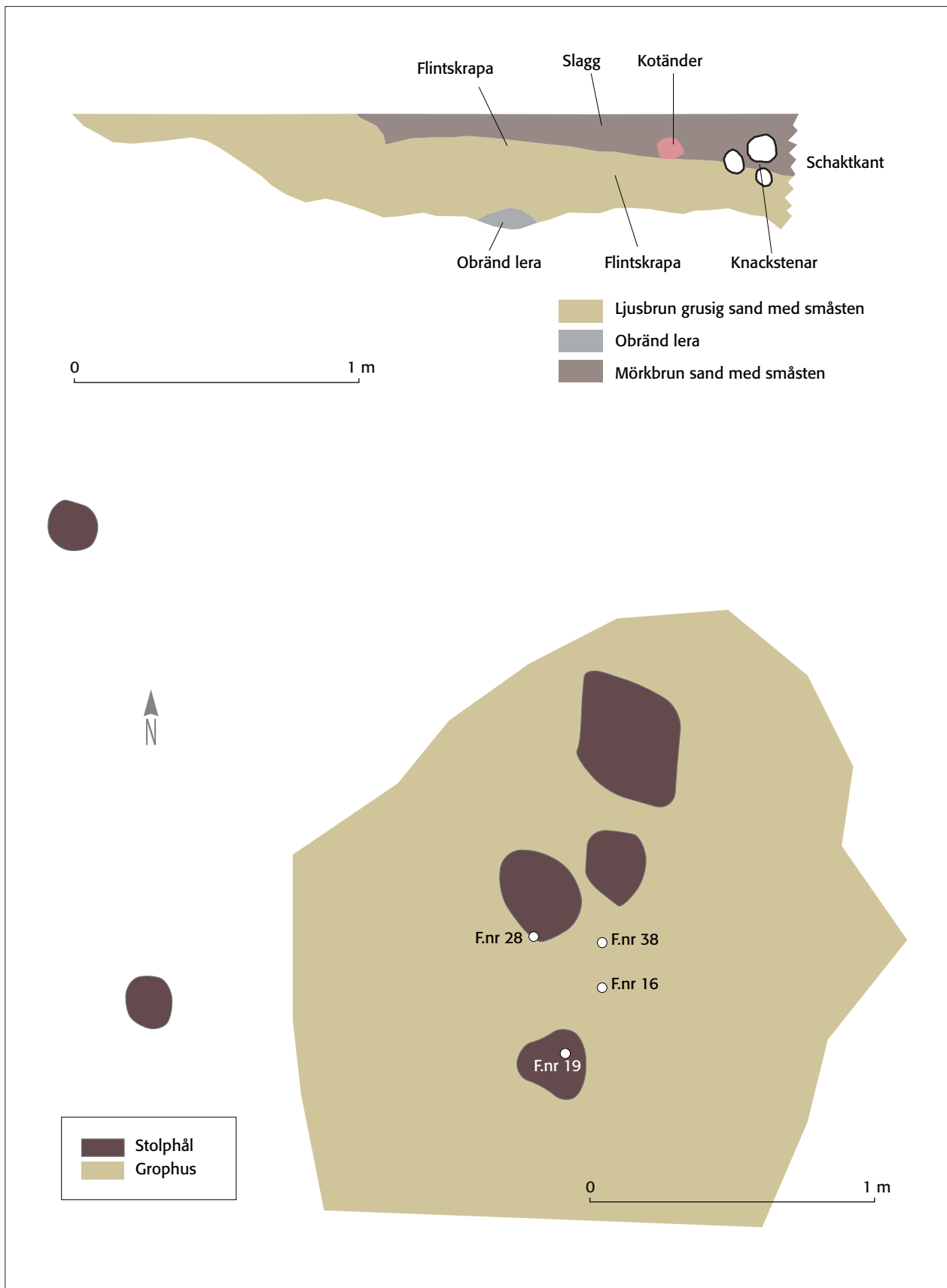

Fig. 9. Profil och plan på A3655. Skala. 1:20.

och finmagrat svartgods. I botten av gropen påträffades en klump obränd lera. Se fig 10 nedan.

A3589

Detta grophus ligger inom den del av undersökningsområdet som i huvudsak tycks bestå av anläggningar som kan knytas till någon form av hantverk. Grophuset är endast delundersökt då uppskattningsvis hälften av det ligger utanför undersökningsområdet. Man kan dock förmoda att grophuset är ungefär lika brett som långt då det förefaller ha en cirkulär form. Storleken på huset är i sin framschaktade storlek 3,60 x 2,00 och djupet drygt 0,20 m. Huset har ett antal stolphål i kanterna vilka skär husets fyllning. Man kan anta att dessa stolphål utgör resterna efter stöttor till konstruktioner som antingen har med hantverk att göra eller hör till en överbyggnad. Fyllningen i huset är homogen

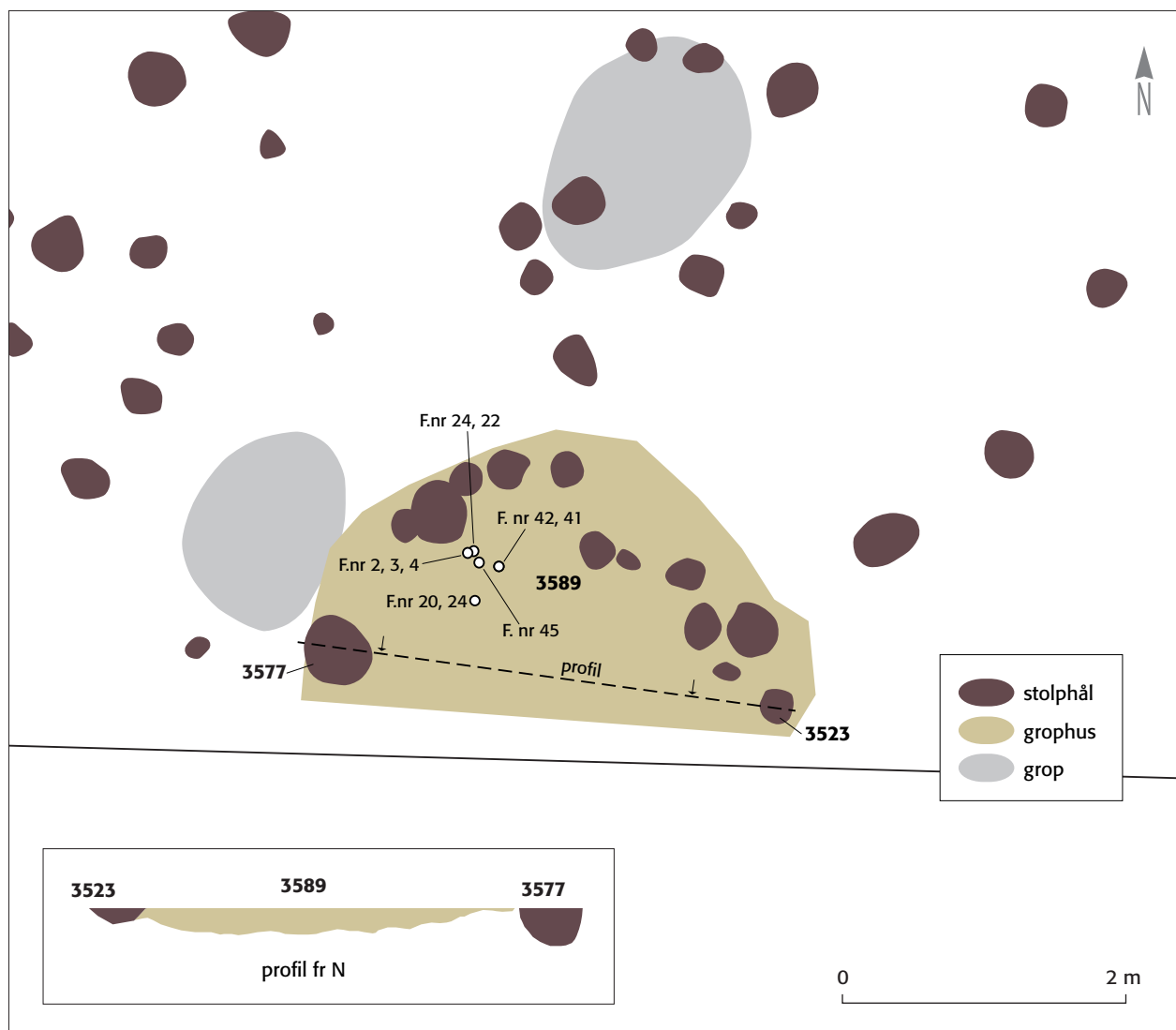

Fig. 10. A3589 i plan och profil. Skala. 1:50.

och består av en brun grusblandad sand. Tills skillnad från grophuset A1755 och A3655 så förfaller A3589 endast haft en brukandefas. I fyllningen påträffades fynd av keramik, slagg, brända ben och slipad bergart.

En intressant aspekt på grophusets funktion och datering är resultatet av makrofossilanalysen. Analysen visar på fynd av såväl korn, brända och obrända benfragment och förkolande klumpar som tolkats som bränd mat. Därför föreslås huset vara ett kokhus eller ett nedbrunnet visthus. Vidare finns i makrofossilmaterial spår av kalkbruk och rödbränd keramik vilket enligt analysen antyder en senare datering än vikingatid (se bilaga 6). Dock är ¹⁴C-dateringen betydligt tidigare med en datering till 710- 950 AD på träkol från ask med en egenålder på 40 år (Ua-43605, se även tabell 2 samt bilaga 4 och 5).

Härdar

Inom undersökningsområdet påträffades totalt 11 härdar vilka återfanns inom både det västra och det östra området. Inom de schaktade ytorna fanns ett par härdar i utkanten av den västra boplatzen, samt tre stycken i anslutning till huset i den västra delen. Härdarna kan sannolikt kopplas till matlagning eller dylikt i anslutning till boplatzytor. De härdar som påträffades i den västra delen kan eventuellt kopplas till den omfattande verkstads- och hantverksverksamheten i området. I dessa härdars omedelbara närhet finns flera gropar med smidesrester och därtill grophus med varierande fyndmaterial. Härdarna som sådana innehåller få fynd. Endast i ett fall påträffades ett fynd i en härd, A2938, en glaserad bit rödgods sannolikt från 1500 eller 1600-talet (f.nr 23). Denna bit keramik är det enda föremål som påträffats på ytan från senare tid än medeltid.

Gropar – smides- och hantverkslämningar

25 anläggningar av skiftande morfologi och karaktär bedömdes såsom gropar. Huvuddelen av dessa är svåra att närmare bedöma men ett fåtal av dem innehåller ett fyndmaterial som gör det möjligt att knyta dem till en specifik aktivitet. Övergripande är det också fyndmaterial i groparna snarare än groparna i sig som bidrar med information. Framförallt är det fynd som i någon mening kan kopplas till smides- eller järnhantering inom hantverksområdet som kan bidra till tolkningen av platsen. Två gropar i den västra delen av undersökningsområdet, A3743 och 3786, innehöll järnslag. Medan de slaggfynd som påträffades i A3786 var ringa fanns ett stort fyndmaterial i A3743. I den sistnämnda påträffades utöver slaggen delar av en bottenkälla, bränd lera, järnnitar eller spikar och en stor flat sten som tolkades som en fällsten eller ett städ. I ett makroprov från denna anläggning påträffades även smidesloppor och smältor av glas (se bilaga 6). Även i grophuset har slagg påträffats

Fig. 11. A3786. En stor sten som tolkats som fällsten eller ett städ sticker fram ur profilen. Foto. O. Kadefors. (fotonr. 2013-29-37)

och sannolikt härrör slaggen på ytan från smidesverksamhet (Bo Strömberg, muntlig uppgift). A3743 har daterats till 820–1000 AD (p.nr Ua-43609, se även tabell 2 samt bilaga 4 och 5).

I ytterligare en stor grop inom hantverksområdet, A560, gjordes fynd av spikar. Även denna grop har således med den övergripande järnhanteringen att göra.

Andra gropar på ytan som innehåller någon form att bestämbara fynd är två gropar i den östra delen av undersökningsområdet strax väster om kyrko-ruinen. Här påträffades ett antal gropar med urlakad svagt humös fyllning, vilka uppvisade en betydligt äldre karaktär än huvuddelen av de på ytan påträffade anläggningarna. I två av dessa, A4893 och 4822, påträffades också neolitisk keramik, varav en bit var tydligt snörornerad. På det stora hela är dessa fynd de enda påträffade inom undersökningsområdet som förfaller vara äldre än sen vikingatid/yngre järnålder.

Rännor

Tre anläggningar har tolkats som rännor. En av dessa, A 4522, ingår sannolikt som en del av hus ett i den östra delen av undersökningsområdet. Ytterligare en ränna är beläggen i den stora koncentrationen av stolphål i den sydvästra delen av området. Se fig. 15. Den sista rännan, A2886 ligger i den västra delen av undersökningsområdet, inom den yta där flertalet av undersökningens fynd påträff-

fats. Rännan ligger i direkt närhet till smidesgropen A3743 och inom ett område med härdar och grophus. Den har fyra gropar eller stolphål grävda genom sig. Möjligen är det så att denna ränna är en del i en smedja eller en mellanvägg i ett hus, men undersökningsområdets litenhet gör det mycket svårt att ha annat än en teoretisk uppfattning om konstruktioner och byggnader inom ytan.

Stolphål

Totalt påträffades inom undersökningsområdet 406 anläggningar som tolkades som stolphål (se tabell 1) vilket gör stolphålen till den i särklass vanligaste anläggningstypen på ytan. Stolphålen påträffas i alla delar av undersökningsområdet utom i anslutning till vagnsspåren. Det smala schaktet gör att stolphålen inom undersökningsområdet i mycket ringa grad kan sammanfogas till några husstrukturer. Endast i ett fall, i det östra området, kan en huskonstruktion iakttas.

Stolphålen i den västra delen av ytan bildar ej några iakttagbara husstrukturer, men möjligen kan man ana att stolphålen drar sig i stråk i NV – SO riktning vilket kan antyda hus med tidigmedeltida datering (se exempelvis Håkansson 2004). Dock behövs betydligt större schakt öppnas för att säkerställa detta.

Stolphålskoncentrationen under tillfartsvägen i den sydvästra delen av undersökningsområdet ger en än mer svårtolkad bild av stolphålsstrukturerna inom undersökningsområdet (se fig. 13). Inom en yta av drygt 6 x 30 meter påträffades 118 stolphål, vilket är mer än en fjärdedel av det totala antalet stolphål inom undersökningsområdet. Stolphålen inom detta område har tämligen genomgående en likartad fyllning i huvudsak bestående av en brun humös sand med inslag av sot. Därtill är de ej olika stolphålen på andra ytor. En är däremot att flera av stolphålen är stenskodda eller fyllda med skörbränd sten (se fig. 12). Även om inga direkt nedbrunna stolpar kunde iakttas så antyder den sotiga fyllningen och inslaget av skörbränd sten i somliga stolphål att de vid platsen liggande konstruktionerna i någon mening blivit eldhärjade. Stolparna har vidare varit placerade på kanten av en mindre förhöjning i landskapet där terrängen planera ut något (ca 24,5 m över havet).

Vad denna stolphålskoncentration representerar kan utifrån befintlig data ej säkerställas. Möjligen kan man spekulera i att stolphålen representerar resterna av någon form av avgränsning eller en koncentration av mindre hus i kanten av hantverksområdet. Större ytor måste dock öppnas för att närmare kunna ge en djupare mening åt strukturerna. De enda fynd som påträffats i samband med dessa stolphål är ett silvermynt och en sländtrissa av bly (se figur 32 och 33) i det överliggande matjordslagret och ett obränt (obestämt) ben.

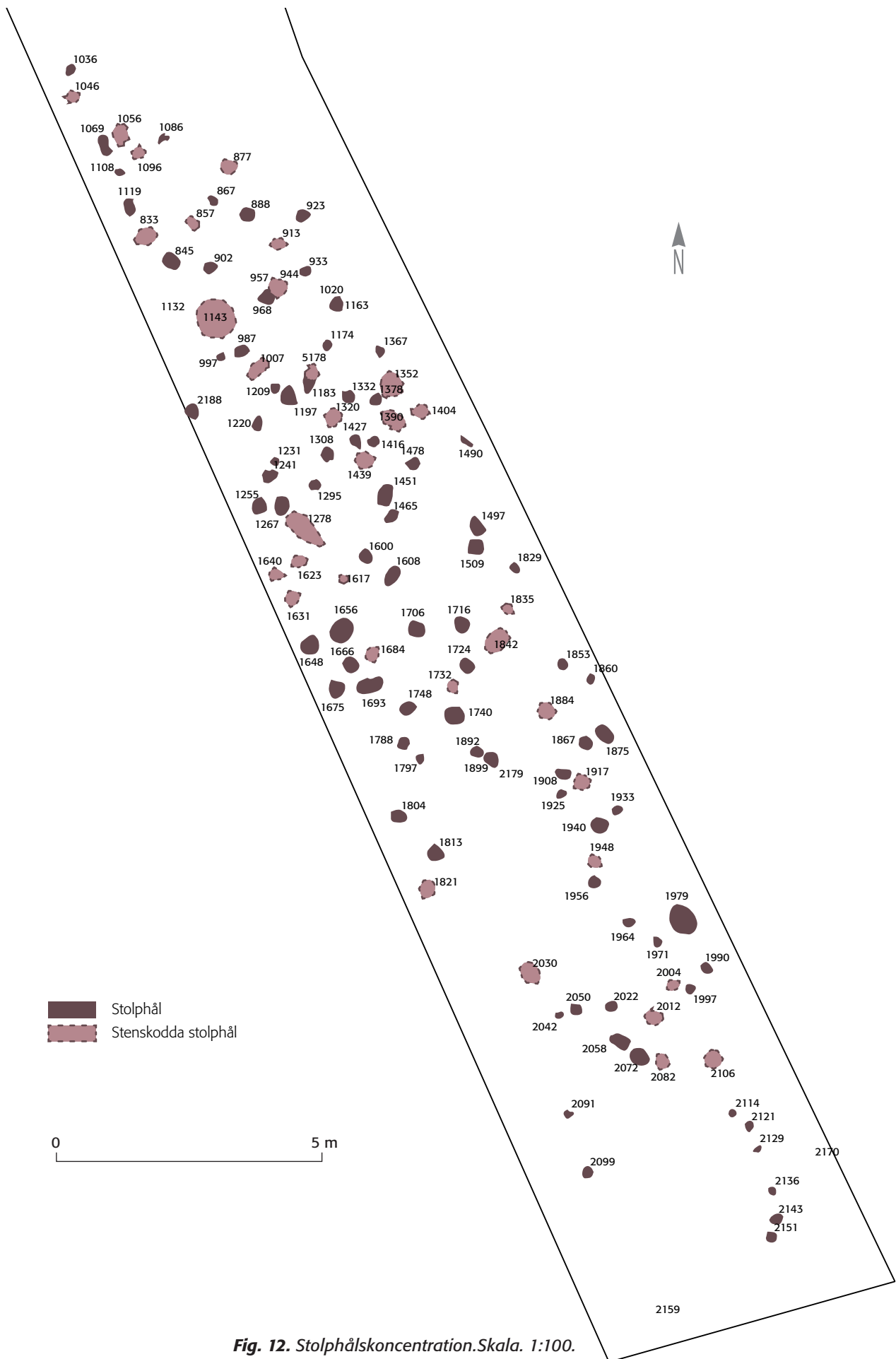

Fig. 12. Stolphålskoncentration. Skala. 1:100.

Ytterligare en möjlig avgränsning i form av en stolprad finns i nederkanten av en mindre sluttning centralt i undersökningsområdet. Denna stolprad ligger invid övergången mot ett något blötare och siltigare parti och ca 40 meter väster om den plats där huvuddelen av hjulspåren till vägen försvinner in i den norra schaktkanten (se fig. 18). Några tunna stråk som tolkats som rester av hjulspår leder hela vägen fram till stolphålsraden, men där försvinner de.

Strax norr om den stora stolphålskoncentrationen grävdes ett djupt, sten-skott och ensamliggande stolphål, A 223, där ett det påträffades en stående slipsten i fyllningen (se figur 23). Stolphålet kunde i övrigt ej knytas till någon övergripande struktur.

Hus 1

I den östra delen av undersökningsområdet, drygt 100 meter väster om Stafsinge gamla kyrka, påträffades ett område med stolphål där en stolphålsrad förefaller utgöra den södra sidan av ett stolphus. Huset är inte komplett, de takbärande stolparna och hela den norra delen ligger utanför schaktet. Vidare är stolphålsraderna från den södra vägglinjen ofullständig och spår av några takbärande stolpar syns inte alls. Således består huset av en enda fragmentarisk stolprad, vilken som sagt sannolikt är den södra väggen av huset. Centralt i denna stolprad finns en tydligt markerad ingång, där två från vägglinjen mot norr inskjutna stolpar markerar själva ingången. Den magra morfologin ger ingen entydig kronologisk datering av huset. Hus där ingången markeras med indragna stolpar förekommer under vikingatid vilket är en av de få signifikanta kännetecknen denna bristfälliga och oprecisa husrest har. Exempelvis finns likheter med vikingatida hus funna i Håkantorp utanför Löddeköping och vid Dagstorp

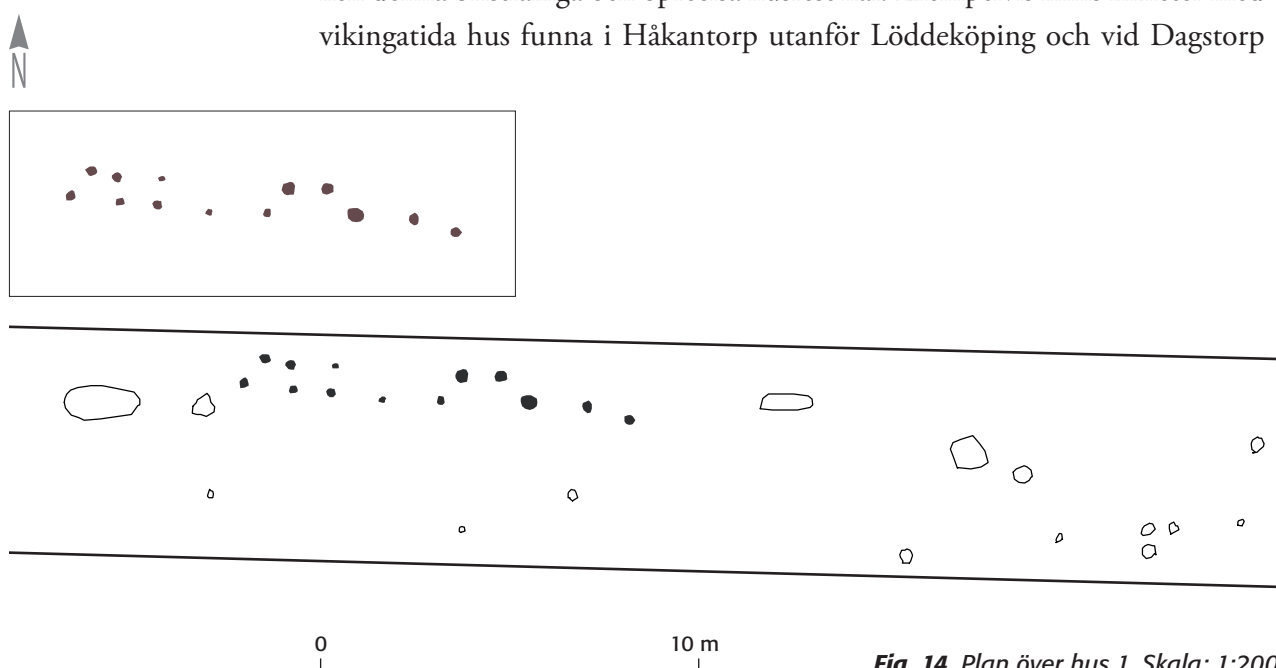

Fig. 14. Plan över hus 1. Skala: 1:200.

väster om Lund (Söderberg 2000:71. Carlie & Artursson 2005:228-229) .

Ytterligare en indikation på att det är frågan om ett järnåldershus är det husoffer som påträffades i den östra ingångsstolpen AS4456. I det tämligen grunda stolphålet påträffades en vävtyngd. Vävtyngden var fragmentarisk, även om större delen av den fanns i anläggningen. Husoffer i form av vävtyngder nedsatta i stolphål förekommer från sen förromerskjärnålder till vikingatid (Carlie 2004:164). Den kronologiska dateringen av huset stärks av ett ¹⁴C-prov från nämnda stolphål, vilket dateras till 890 -1020 AD (Ua-43606, se även tabell 2 samt bilaga 4 och 5).

Fig. 16. A4456. Ingångsstolpe med vävtyngd. Foto. O. Kadefors. (fotonr. 2013-29-40)

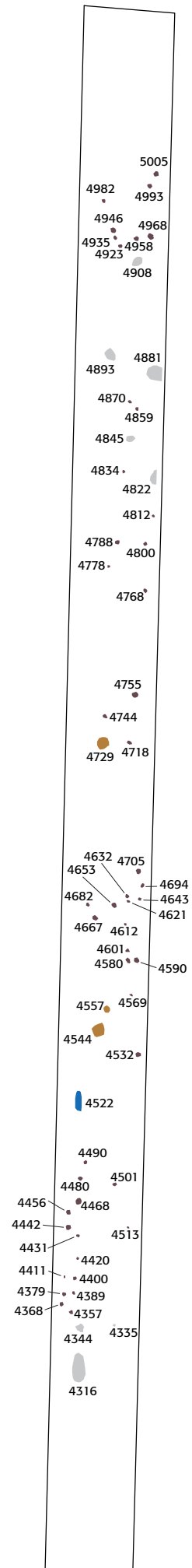

Fig. 15. Östra området. Skala: 1:400.

0 20 m

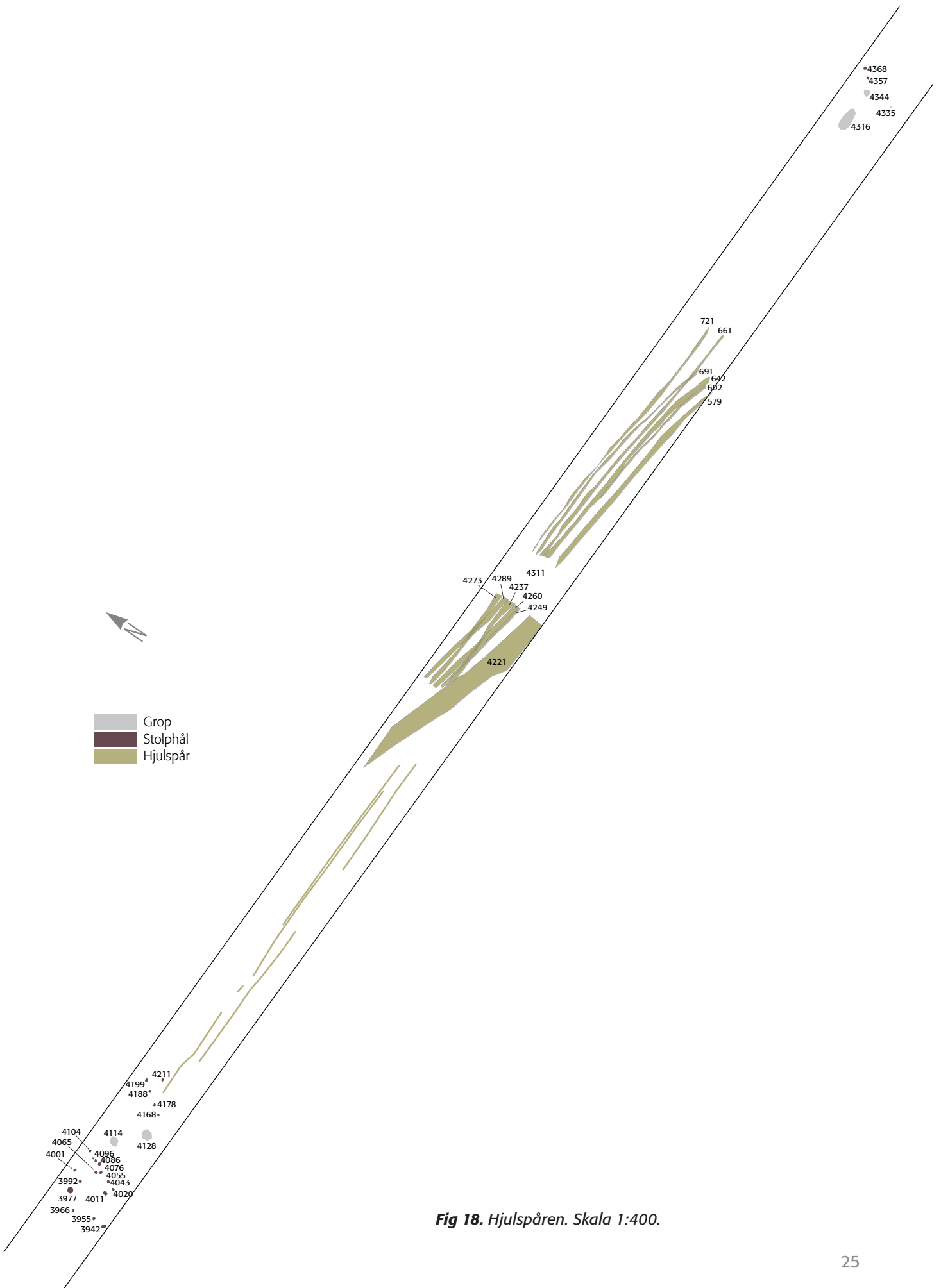
Spår av vägar

Centralt i undersökningsområdet framkom vid avbaningen ett antal parallella spår som tolkades såsom resterna efter en äldre väg. Spåren framskymtade i matjordslagret under vägens bärlager. De gick aldrig igenom matjordslagret ner till alven. Att spåren alls är bevarade beror på att de fanns i en djupare svacka mellan det västra och det östra området där matjordslagret är något tjockare.

Hjulspåren kan delas in i 3 separata hjulpar. Dessa par har en bredd på mellan 1,10 – 1,20 m mätt utifrån spårens centrum. Parallellt med hjulspåren löper en något bredare färgning som möjligen kan vara resterna av en gångväg vid sidan av vagnsvägen. Hjulspåren är mycket välmarkerade i marken, då de är fyllda med ljusgul eller grå sand som avtecknar sig skarpt mot det intilliggande matjordslagret. Hjulspåren löper i en svagt diagonal riktning ett 40-tal meter genom schaktet, för att sedan försvinna ut på var sida av schaktets kanter (se bilaga 3). Ett hjulpar fortsätter dock i schaktets riktning åt öster, men försvinner där jordlagren blir tunnare. Med lite god vilja kan man tolka att detta hjulpar är på väg mot hus 1, det tidigare omnämnda stolphus som ligger endast ett 20 tal meter från där spåren upphör. Det är dock troligare att spåren leder ner till den gamla kyrkoruinen. Kyrkoruinen är tyvärr odaterad och brukar i något svepande tillskrivas tidigmedeltid utan närmare bestämning (Nilsson 2009:361).

Fig. 17. Hjulspår mot öster. Foto. O.Kadefors. (fotonr. 2013-29-10)

Spåren är ej möjliga att säkert datera. De saknar ett kronologiskt säkerställt sammanhang då det stratigrafiskt endast ligger i matjordslagret och under den moderna vägens bärlager, men över alven. I det äldre kartmaterialet finns vägen på en akt från 1776 och då går den i samma sträckning som den moderna vägen vid undersökningstillfället. Eftersom den undersökta vägen avviker från kartmaterialet, så bör den vara äldre än 1776, men det kan likaväl vara ett utslag av en något felaktig rektifiering. Med tanke på kartans ålder är det svårt att rektifiera korrekt.

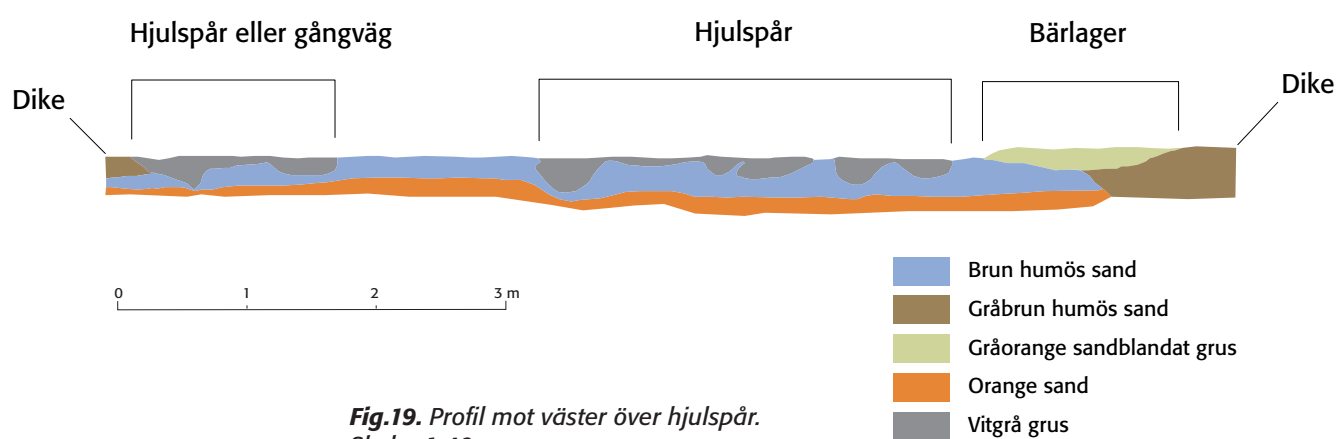

Fig.19. Profil mot väster över hjulspår.
Skala: 1:40.

Fynd

Inom undersökningsområdet påträffades ett mycket stort och mångfacetterat fyndmaterial. Den absoluta huvuddelen av fyndmaterialet påträffades inom hantverksområdet i den västra delen av undersökningsområdet och då i huvudsak i grophusen A1755, 3589 och 3655. Då närmare hälften av alla fynd inom undersökningsområdet påträffades i grophusen beskrivs dessa separat. Övriga fynd på ytan behandlas för sig. Fyndspridningen visas på planerna för grophusen (fig. 7, 9, 10), samt på plan för övriga fynd (fig. 29). Huvuddelen av de påträffade metallfynden har konserverats, vilka redovisas i bilaga 3.

Fynden i grophusen A1755, A3589 och A3655

Fynden i A1755

De olika fynden i grophuset A1755 visar på en diversitet och mångsidighet som man annars sällan påträffar på vikingatida platser i Halland. Som tidigare nämnts påträffades mycket få fynd i de nedre lagren i A1755, endast en fragmenterad, obränd vävtyngd i lera hittades, varför man kan anta att anläggningen städats ur mellan ombyggnationerna. Det stora fyndmaterialet kommer i huvudsak från det yngsta lagret i huset och hänger således ihop med själva övergivandet av anläggningen. Ett flertal av dessa är värt ett särskilt omnämnande. Fyndens utbredning visas i Fig. 6.

Fynd av keramik (F.nr.27, 46, 47, 48, 49, 50, 58, 59, 60, 62, 63, 70, 73, 75, 80).

I A1755 påträffades totalt 28 bitar keramik. Av dessa keramikbitar har 10 st dekor. Av dessa bedöms 6 inneha stilelement som är representativa för östersjökeramik. Denna typ av keramik finns även på andra ställe inom hantverksområdet men påträffas framförallt i de tre grophusen. Keramiktypen är resul-

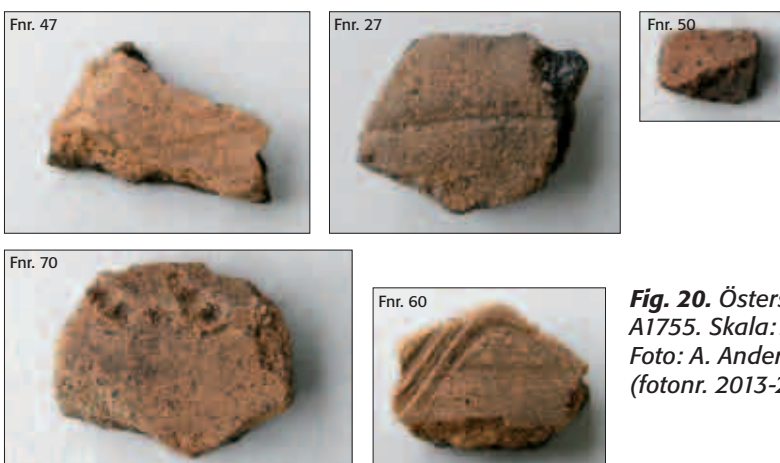

Fig. 20. Östersjökeramik från A1755. Skala:1:1.
Foto: A. Andersson.
(fotonr. 2013-29-1–2013-29-5)

tatet av kulturpåverkan från de slaviska områdena runt Östersjön och brukar tillskrivas en datering från slutet av vikingatid till tidigmedeltid v.s. kring åren 1000 – 1200 AD (Se exempelvis Brorsson 2000, Roslund 2001).

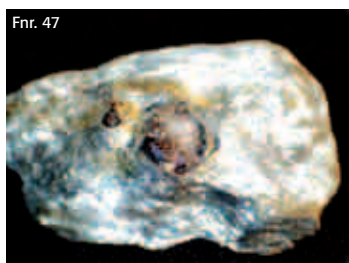

Fig. 21. Bild på glimmer med granat. Foto: O.Kadefors. (fotonr. 2013-29-11)

Fynd av Bergart. (54, 55, 68, 69, 72, 94).

En intressant och förvånansvärt mångsidig fyndkategori i grophuset är de bergartsföremål som påträffades i anläggningen. Ett ovanligt fynd är exempelvis f.nr 54 som är en bit glimmer med en liten granat i. Fyndet är spännande, då granater är ofta använda i vikingatida smycken och praktföremål. I det här fallet är granaten kvar i sitt råmaterial och ännu ej bearbetad. Fyndet ger en antydning om en av de aktiviteter som sannolikt bedrivits på platsen, att även en lokal smyckestillverkning kan ha bedrivits.

Ett av de absolut mest fascinerande fynd som påträffades på platsen är ett litet bearbetat bergartsföremål som har visats sig öppen för förvånande många alternativa tolkningar. Fyndet i fråga är f.nr 94, ett 84 x 58 mm stort bearbetat stycke i bergart med ett tvärgående streck inristat på ryggsidan och som sträcker sig vidare runt båda kanterna på föremålet. Ett längsgående streck är inristat på ryggsidan, vilket knappt korsar det tvärgående strecket, för att sedan fortsätta över ena kortsidan på föremålet och ned till drygt en tredjedel av buksidan. Det längsgående sträcket vidgar sig till en bred, djup skåra på kortsidan. Vidare har föremålet tydliga avfasningar på båda sidorna om det längsgående sträcket på ryggsidan. Dessa avfasningar ger föremålet en mjukt rundad form. Brottytor på den icke bearbetade kortsidan visar att föremålet kan varit längre men brutits.

Föremålet i fråga har som sagt blivit underkastad diverse alternativa tolkningar. Den vanligaste tolkningen av föremålet bland kolleger är synnerligen profan, då det oftast tolkas såsom ett sänke. En alternativ tolkning är att det är frågan om en fallosstaty, antingen hel eller bruten. Bearbetningen av föremålet antyder att det kan vara frågan om något sådant. Tyvärr har det varit svårt att finna några motsvarande exempel på liknande ting. En sökning i historiska museets databas på sökordet ”fallos” ger endast en träff, en statyett från Hjärtlanda utanför Sävsjö (SHM 18615). Träffbilden påverkas ej av ytterligare omskrivningar på samma tema, varför det finns skäl att tro att där helt enkelt inte finns så särskilt många sådana föremål. I en genomgång av vanliga rituella föremål som kan kopplas till guden Frej och vikingatida fruktbarhetsriten omnämns inga fallosstatyetter alls men i sammanhanget omnämns att föremål liknande den kända figurinen av Frey från Rävlingen (SHM 14232) förekommer i flera vikingatida sammanhang (Gräslund 2009). Dock kan påpekas att det ej är ovanligt på den norska västkusten med fallosliknande ste-

Fnr. 94

Fig. 22. Statyetten inbjuder till flera tolkningar. Skala: 1:1. Foto: A.Andersson. (fotonr. 2013-29-14)

nar från vikingatid, även om dessa i sitt formspråk är ganska olika föremålet från Stafsinge (vid ett besök i Stavanger noterade undertecknad att repliker av i Stavanger påträffade fallosliknande föremål fanns att köpa i musei-shopen på det arkeologiska museet). En möjlig förklaring till frånvaron av fallosliknande föremål i samlingarna kan också vara att pryda antikvarier dolt dessa föremål under andra katalogord, att man s.a.s. givit dem förskönande omskrivningar. Ett närstående exempel på detta är de gotländska runstenar som benämndes såsom "Champinjonformade" för att man skulle slippa skriva ut vad de såg ut som.

Tolkningen av föremål fick ytterligare en dimension när undertecknad konsulterade en expert på järnålderns rituella praxis, docent Anne Carlie vid UV syd, för att få ytterligare en bedömning av föremålet. Carlie konstaterade att det var frågan om en statyett, men kom med en helt ny tolkning då hon menar att föremålet kan vara en kvinnofigur. Enligt denna tolkning skall man vända på den och se den med den skårade kortsidan nedåt. Den tvärgående linjen markerar i då midjan och den djupa skåran i mitten av kortsidan markerar låren. De rundade sidorna utgör skinkorna. Liknande formaliserade kvinnostatyetter, som i princip bara består av ett bål, är kända från paleolitikum och mesolitikum. Ett exempel på detta är den mycket stilistiskt utformade figurin från senmesolitikum som påträffades i Torpum på nordsidan av Svinesund i södra Norge i samband med undersökningarna inför den

nya Svinesundsbron (Glørstad 2004) . Kvinnostatyetter från vikingatid är om möjligt ännu ovanligare än fallosstatyetter, någon motsvarighet har inte varit möjlig att hitta i litteraturen.

Fig. 23. De båda slipstenarna från såväl A223 (t.v.) som A1755 (t.h.).
Skala: 1:1. Foto. A.Andersson.
(fotonr. 2013-29-12 t.v och 2013-29-13)

Vidare påträffades i grophuset en bit av ett bryne i sandsten, f.nr 68. Detta bryne var brutet i två delar, men är i övrigt komplett. Det är det andra brynet som påträffats på ytan. Den andra påträffades stående på högkant i ett stolphål (A223).

Fynd av kvarts (F.nr 57, 64).

Två avslag av kvarts påträffades i anläggningen. Oklar funktion.

Fynd av malmbaltig sten (F.nr 9, 78, 79).

Totalt 5 bitar av denna porösa och lätt fragmentariska sten tillvaratogs. Då stenmaterialet förefaller i någon mening vara malmbaltigt samt att fyndplatsen tveklöst är en hantverksplats gjorde att fyndet tillvaratogs. En alternativ tolkning är att det rör sig om en vittrad sten helt utan antikvarisk betydelse. Stenarna finns nu för framtida spörsmål bevarade i Hallands läns museums magasin.

Fynd av täljsten (F.nr 72).

En mynningsbit från en täljstensgryta påträffades. Täljsten finns närmast i norra Halland, framförallt på nordsidan om Onsalafjorden där ett flertal kända täljstensbrott är belägna.

Fig. 24. Del av täljstensgryta. Skala: 1:1. Foto: A.Andersson. (fotonr. 2013-29-15)

Fynd av glas (f.nr 87).

I A1755 påträffades även en pärla av glas. Pärlan är helt genomskinlig och glasmassan innehåller spridda bubblor, vilket kan tala för att glasmassan är vikingatida.

Fig. 25. Glaspärla från A1755.
Pärlan är 1,1 cm
Foto: A. Andersson.
(fotonr. 2013-29-16)

Fynd av ben - bränt och obränt (29, 61, 67, 74, 76, 51, 52, 53).

Benmaterialet är oanalyserat. I huvudsak rör det sig om små bitar bränt ben. Det obrända materialet är delar av en kotand.

Fynd av lera, bränd och obränd (f.nr 56, 65, 77).

I det brända lermaterialet fanns ingen lerklining eller annan möjlig bestämbar artefakt. Ett obränt fynd påträffades dock sista dagen på grävningen, en vävtyngd av obränd lera som låg i botten av anläggningen när denna genomgrävdes. Vävtyngden var så porös att den genast sönderföll vid framgrävandet varför den ej intogs.

Fynd av brons (f.nr 85).

I det översta lagret i grophuset påträffades några fragment från en oval spännbuckla i brons. Även om endast några få bitar hittades av det fullständiga föremålet så är det ändå möjligt att klassificera in i en typologi. Spännbuckal är av typen p 51 B1 enligt Janssons typologi. Tidsbestämningen för denna är dock något oklar enligt en absolut kronologi. Jansson passar in typen i vad han definierar såsom *yngre birkatid*, vilket skall ungefärligen motsvarar tiden från 890-talet till den senare fjärdedelen av 900-talet (Jansson 1985:68, 174, 186). Föremålet stämmer således utmärkt med de ¹⁴C-dateringar som är gjorda i grophuset.

Fnr. 26

Fig. 26. Bitar av spännbuckla typ 51 B1. Skala: 2:1. Foto A. Andersson. (fotonr. 2013-29-6).

Fynd av järn (f.nr 91, 92, 93).

Endast ett fåtal fynd av järn påträffades i gropen. Jämte en spik och ett mindre obestämbar beslag påträffades dock ett intressant fynd som även det är av ovanlig karaktär. Föremålet, som är långsmalt och inböjt i båda sidorna tolkades

Fnr. 91

Fig. 27. Bild på grythank. Skala: 1:1. Foto: A. Andersson. (fotonr. 2013-29-7).

initialt såsom en kniv eller en skära men vid närmare granskning förefaller det vara en grythank. En grythank används till att haka fast en gryta över en eld. Motsvarande exempel på föremålskategorin finns från undersökningar i Lund på 1970-talet (Mårtensson 1974:234).

Fynd av flinta (f.nr 66).

Ett föremål av flinta påträffades i gropen, en borrhuru. Huruvida borrhuru är använd eller tillverkad i den kontext där den är påträffad kan ej säkerställas. I ett annat grophus på platsen, A3655, påträffades också flintföremål. I det fallet är flintorna två skrapor.

Fynd från A3655

Fynd av flinta och knackstenar (F.nr 38).

Den övre delen av anläggningen utgjordes av ett mörkbrunt sotigt lager i vilket det påträffades slagg, tand och benfynd, skörbränd sten, knackstenar (ej intagna) samt ytterligare en flintskrapa. Detta fyndsammanhang är något överraskande i en vikingatida kontext, särskilt som flintskraporna och slaggen är svåra att relatera till varandra i ett logiskt sammanhang. Huruvida flintorna är påträffade i sitt adekvata historiska sammanhang är svårt att exakt uttala sig om. Säkert är dock att flintan inte är en självklar anakronism vid fyndplatsen.

Fnr. 38

Fig. 28. Flintskrapor. Skala: 1:1. Foto: A. Andersson. (fotonr. 2013-29-8).

Vissa studier har visat att flinta är vanligt förekommande på järnåldersbosättningar även där det ej finns några äldre lämningar på samma plats. I en tämligen säker vikingatida kontext såsom Birka finns exempelvis rikligt med bearbetad flinta i hantverksmiljöer. I det fallet kan flintan tämligen säkert knytas till den vikingatida platsen, då ön låg under vatten under äldre perioder (Knarrström 2001:124-126). Man kan således inte utesluta att flintmaterialet från grophuset hör till de vikingatida hantverkslämningarna och att det bör förstås i ett vikingatida sammanhang.

Fynd av ben (f.nr 19).

Kotand, delvis bränd och fragmentarisk.

Fynd av keramik (f.nr 28).

Keramiken påminner om äldre svartgods.

Fynd av slagg (f.nr 16).

Slaggen utgörs av två kraftigt sintrade bitar som sannolikt är bitar från en ugnsvägg. Det metalliska innehållet förefaller vara mycket lågt och i princip hela massan är förglasad. Det är således svårt att säkert konstatera om det är slagg från en järnprocess eller om det är frågan om en annan form av hantverk som fodrar mycket höga temperaturer.

Fynd från A3589

Fynd av keramik (f.nr 41, 42).

Keramiken i grophuset är östersjökeramik. Fyndmängden är dock liten då endast 4 bitar keramik fördelat på två fyndposter påträffades.

Fynd av slagg (f.nr 2, 3, 4).

Slaggen är järnslag och påträffades ej i några betydande mängder. Snarare är det frågan om droppar eller marginella rester från järnhantverk, varför man kan anta att grophuset i något skede ingått i en smidesproduktion.

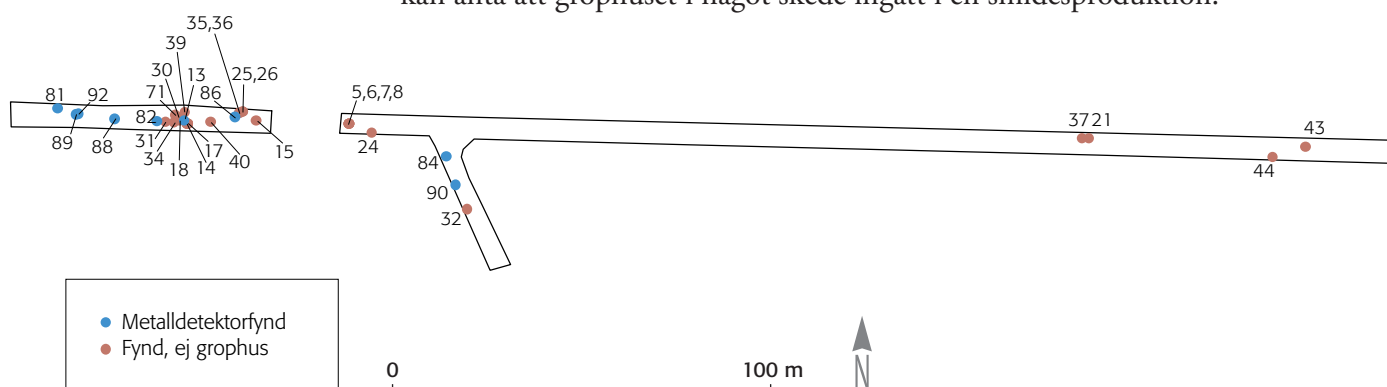

Fig. 29. Alla fynd exklusive grophusen. Skala:1:2000.

Fynd av bergart (f.nr 22).

En mindre bit sandsten med slipytor. Funktion oklar.

Fynd av ben (f.nr 45).

Ett fynd. Fler bitar påträffades i makroprovet.

Övriga fynd – lösfynd och enstaka fynd från övriga anläggningar**Fynd av keramik (f.nr 5, 15, 23, 34, 35, 36, 39, 43, 44, 71).**

Vid sidan av de fyndförande grophusen och metalldetekteringen påträffades en mindre mängd fynd av framförallt keramik i såväl anläggningar som lösfynd. Huvuddelen av detta keramikmaterial påträffades i den västra delen av undersökningsområdet inom hantverksområdet. I den östra delen påträffades bara två bitar keramik, f.nr 43 och 44, vilka tolkats som neolitiska. Ytterligare ett keramikfynd som är värd att nämna är en bit rödgods som påträffades i en härd, A2938, centralt på hantverksområdet. Denna skärva, f.nr 23, som är glaserad på båda sidorna, är det enda fynd som kan tillskrivas postreformatorisk tid som påträffats på hela ytan.

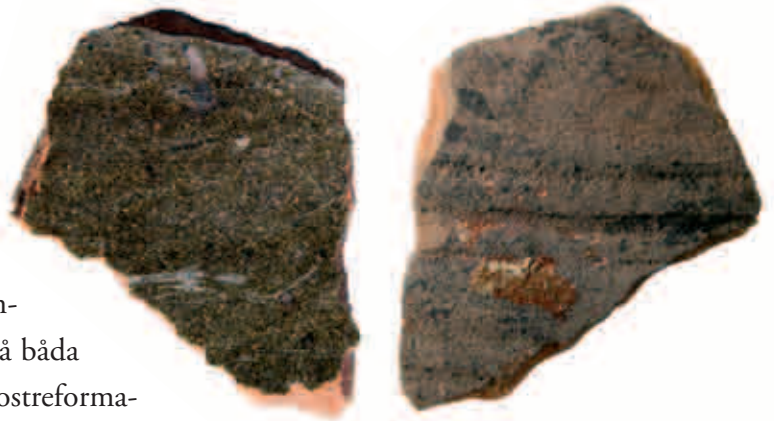

Fig. 30. Glaserat rödgods (f.nr 23). Skala:2:1. Foto: A.Andersson. (fotonr. 2013-29-20).

Fynd av slavisk keramik? (f.nr 15).

Ett fynd som är särskilt värt att lyfta fram är den keramikskärva som påträffades som lösfynd i den östra delen av hantverksområdet. Denna skärva är mycket annorlunda gentemot det övriga keramikmaterialet på ytan. De dekorelement som finns på skärvan är snarlika den vågdekor som är vanlig på östersjökeramiken. Till skillnad från den på platsen påträffade östersjökeramiken är f.nr 15 av betydligt finare, tunnare gods och mycket hårdare bränt. Skärvan signalerar en helt annan teknik och ett helt annat kunnande än den övriga keramiken. Sammantaget visar denna skärva drag som finns hos s.k. slavisk keramik, vilket är en kärlytyp som tillverkats utmed Östersjöns södra kuster. Till våra kuster har den slaviska keramiken dock kommit såsom import och här har man låtit sig inspireras av dess dekor och form i den egna keramik tillverkningen.

Den slaviska keramiken daterar sig ofta till 800-talet, med endast en skärva som grund är det svårt att ge ett säkert besked om godsets faktiska ålder (Se exempelvis Brorsson 2000, Roslund 2001). Om detta är en bit äkta slavisk keramik från 800-talet så är det den enda hittills påträffade i Halland (Brorsson muntlig uppgift).

Fig. 31. Äkta slavisk keramik? (F 15). Skala:1:1. Foto: A.Andersson. (fotonr. 2013-29-9).

***Fynd av metallhånteringsrester
(f.nr 10, 11, 12, 13, 14, 17, 25, 26, 31) .***

Fynd som kan kopplas till metallhåntering är i huvudsak slagg, men även bitar av ugnsvåggår och jårn. Dessa fynd har framförallt påträffats i A3743, A3589 och A3747. I en grop påträffades också en mindre del från en degel, vilket stöder intrycket att det på platsen bedrivits bronsgjutning och kanske även smyckestillverkning. Fyndet av 5 jårnspikar (f.nr 13) från A3743 kan kopplas till jårnhåntering då de påträffas i en grop innehållande slagg, botten-skållor och en stor sten som antingen är en fållsten eller ett ståd. Spikarna har troligen blivit tillverkade på platsen.

Fynd av flinta (f.nr 37, 40).

Två lösfynd av flinta gjordes. En bit av en flathuggen skåra påträffades inom hantverksområdet och ett slipat avslag påträffades i de västra delarna av undersökningsområdet. Båda flintorna signalerar att det i området finns lämningar från neolitisk tid.

Fynd av brånd lera (f.nr 7,8, 21)

Ett av dessa fynd, f.nr 8, är ett lösfynd av kalkbruk. Kalkbruk har också påträffats i makrofossilprov från såväl grophusen A 3589 som A1755 (se bilaga 6), vilket indikerar att ytterligare en form av hantverk på platsen. Användandet av kalkbruk torde dock ligga betydligt senare i tid än vikingatid, vilket visar att området och flera av dess anläggningar varit i bruk under lång tid. Möjligt har den nårliggande kyrkan något med saken att göra.

Resultat av metalldetektorsundersökningen

Efter att den gamla vågbelåggningen och det underliggande bårslagret av grus avlägsnats utfördes en metalldetektorsundersökning av matjordslagret under bårslagret. Sjålva undersökningen utfördes av Jonas Paulsson, expert på metalldetektering, under en dag. Hela det frilagda matjordslagret detekterades, men fynd påträffades endast i de västra delarna. Samtliga fynd inmåttes med totalstation, men endast fynd som bedömdes som äldre än 1900-tal togs in.

Metalldetekteringen resulterade i att 14 föremål påträffades i matjordslagret över lämningarna i områdots västra del samt på stolphålsområdet. Öster om dessa ytor, under 25-metersnivån, påträffades inga metallfynd alls.

Av de 14 fynden bedömdes 8 som förhistoriska eller medeltida, de övriga bedömdes såsom sentida. Dessa sentida föremål togs ej in för ytterligare analys. De föremål som bedömdes såsom medeltida eller förhistoriska är två av ådelmetall, två av bly och fyra av brons.

Fynd av brons (f.nr 81, 82, 83, 86).

Inget av dessa föremål kan närmare bestämmas, utan utgörs av ett beslag, ett bleck, en klippt bronsbit (f.nr 82) samt en knapp (se bilaga 8). Den klippta bronsbiten antyder däremot att det kan förekommit omgjutning av bronsföremål på platsen.

Fynd av bly (f.nr 84, 88).

Utgörs av en mindre smälta samt en sländtrissa.

Fig. 32. Sländtrissa.
Skala:2:1.
Foto: A.Andersson. (fotonr. 2013-29-21).

Fynd av ädelmetall (f.nr 89, 90).

Två klippta silvermynt. Dessa mynt är de ända föremålen av ädelmetall som påträffats vid undersökningen och båda har varit möjliga att närmare bestämma. Bestämningen gjordes först utifrån fotografier av professor Kenneth Johansson vid Stockholms universitet och vilket senare också konstaterades av Gert Risling vid myntkabinettet i Stockholm. Det ena av dem (f.nr 89), som påträffats i matjordslagren över grophuset A1755, är ett fragment med sitt ursprung i mellersta östern. Om det hör till Abbasid- eller Hamdaniddynastin är dock oklart. Präglingen ligger mellan 941 – 952 AD. Myntet är kraftigt korroderat (för myntens bestämning se bilaga 10).

Det andra myntet (f.nr 90), som är av annat ursprung, påträffades vid den starka stolphålskoncentrationen strax öster om hantverksområdet. Detta mynt, som även det är klippt, härstammar från Västeuropa. Myntet har bestämts vara ett tyskt mynt föreställande Heinrich II. Sannolikt präglat mellan 1002 – 1024, möjligen i Nijmegen (se bilaga 7). Detta mynt är i betydligt bättre skick än det islamska. Att mynten är i så olika skick är något förbryllande då de ytligt sett har befunnit sig i samma miljö då båda är påträffade i matjordshorisonten. Dock har det islamska myntet legat under en asfalterad väg, medan det tyska har legat under en mindre grusväg. Således borde det tyska myntet varit betydligt mer utsatt för postdepositionella processer i form

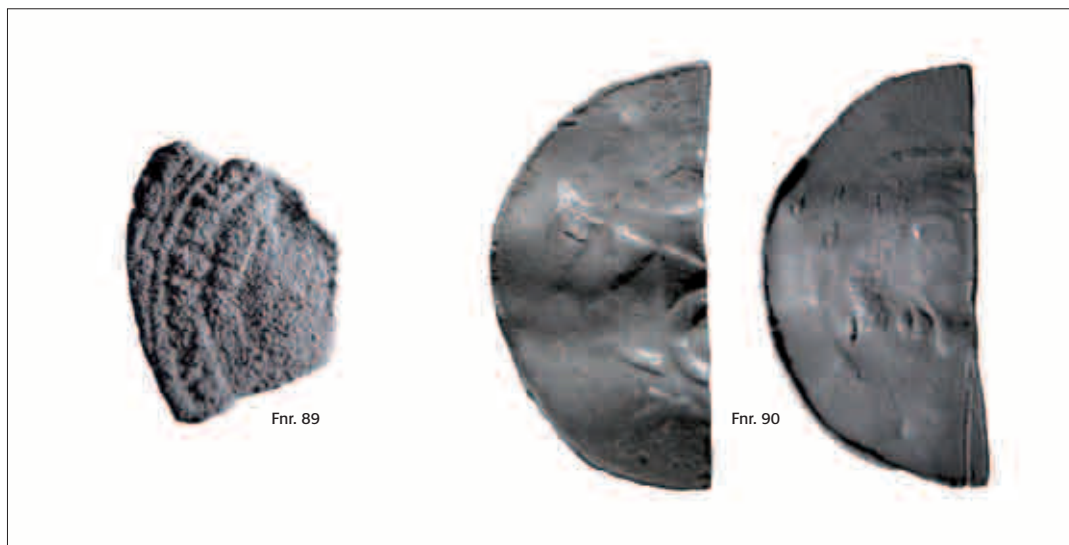

Fig. 33. F.nr 89 samt fram och baksida av f.nr 90. (fotonr. 2013-29-39).

av exempelvis surt nedfall. Detta mynt förefaller dock vara tämligen opåverkat. Möjligen kan det vara så att den slutna miljön under asfalten har bidragit till att minska genomsläpligheten av vätska, att de ämnen som bidragit till myntets korrektion, blivit kvar under vägen. Beläggningen under grusvägen kanske däremot har varit mer genomsläpplig, möjligen med den effekten att nedbrytande vätskor ej heller blivit kvar i det fyndförande skiktet.

Analyser

¹⁴C – dateringar och vedart

Totalt utfördes 5 ¹⁴C-dateringar och 5 vedartsanalyser. Resultatet av dateringarna ger en tämligen koncentrerad bild av lämningens huvudsakliga tidsdjup då dateringarna är förhållandevis väl samlade i vikingatid (se tabell 2 samt bilaga 4 och 5). Vedartsanalysen visar på ved från i huvudsak yngre stammar av lind, björk, hassel, ask och ek. Spridningen av arter, samt att flertalet prov visar på unga växter kan tyda på att närområdet varit hårt skattat på träd.

Tabell 2. ¹⁴C och vedart.

Prov nr	Anläggning	Aläggnings typ	Prov nr	Lager id	C14 BP ålder	Calibrerad BP ålder 2 sigma (Oxcal 3.10)	Vedart
Ua-43605	A3589	Grophus	PM5075		1192±32	710- 950 AD	<i>Fraxinus excelsior, ask</i>
Ua-43606	A4456	Stolphål	PM5172		1075±30	890-1020 AD	<i>Quercus sp., ek</i>
Ua-43607	A1755	Grophus	PK 100120	Al 5287	1266 ± 30	660-860 AD	<i>Fraxinus excelsior, ask</i>
Ua-43608	A1755	Grophus	PK100121	AL5292	1152±30	770-980 AD	<i>Tilia sp., lind</i>
Ua-43609	A3743	Grop (smidesgrop)	PM5329		1121±30	820-1000 AD	<i>Sädeskorn</i>

Makrofossilprover

Samtliga makrofossil prov är från hantverksområdet. Rörande de prov som tagits från det största grophuset, A1755, påträffades ett mycket ringa växtmaterial från såväl den första som den andra fasen, vilket inte inbjuder till några vidlyftiga tolkningar av husets funktion i de olika faserna. Fynd av mineral-smältor (Pm5292) vid etableringen av den andra fasen av huset är intressant, då det därmed antyds att husets primära funktion ändrats över tid.

I det andra daterade grophuset, A3589, påträffades däremot såväl sådant som tolkats som matrester, hantverksavfall, byggnadsavfall, men även korn och skalkorn. I en grop, A3743, som innehöll rikligt med smidesrester påträffades även en del hantverksmaterial i makroprovet (se bilaga 6).

Tolkning

Trots att det undersökta området ej inbjuder till att synliggöra övergripande strukturer så är resultatet av 2010 års undersökning att betrakta som överraskande gott. Genom väg 747:s äldre sträckning har en, förvisso skissartad, områdesindelning kunnat upprättas. Dessa representerar i sin tur ett antal särpräglade historiska händelser. I det västra området finns en vikingatida verkstadsplats med lämningar som antyder att flera olika former av hantverk har bedrivits vid platsen. Det tydligaste av dessa hantverk är järnhantering, vilket visas av förekomsten av slagg och järnspikar i anläggningarna. Vidare kan där bedrivits bronsgjutning då bitar av bronsföremål påträffats i en anläggning, samt att ett bronsföremål har blivit klippt. Inom hantverksområdet finns också en stor mängd stolphål som antyder att det finns flera hus inom området.

Ytterligare något väster om hantverksområdet finns en påfallande förtätning av stolphål, vilka kan antyda någon form av avgränsning av platsen. Den låga fyndmängden inom detta delområde antyder att helt andra aktiviteter bedrivits här än inom det intilliggande hantverksområdet. Möjligen kan stolphålskoncentrationen representera någon form av avgränsning. Området var dock för litet för att en tydlig bild av platsens funktionalitet kunde framträda.

Ytterligare åt öster framkom under undersökningen resterna av en väg under bärlagret. Denna väg utgjordes av spåren från åtminstone tre parallella hjulspår. Dessa hjulspår går en helt i den borttagna vägens sträckning, utan löper diagonalt genom den avschaktade området. Detta antyder att hjulspåren utgör resterna av den vägsträckning som är äldre än den i historisk tid kända. Hjulspåren förefaller i den östra änden dels leda mot ett område som under en slutundersökning 2007 visade sig innehålla ett medeltida hus, dels mot en den medeltida kyrkoruinen strax öster om undersökningsområdet. Det är där-

för inte uteslutet att hjulspåren härstammar från en medeltida vägsträckning.

I den östra delen av undersökningsområdet påträffades den södra sidan av en huslämning. I en av ingångsstolparna påträffades en husoffer i form av en vävtyngd. En ¹⁴C-datering av detta stolphål gav en datering till 900-talet AD, vilket visar på en samstämmighet med lämningarna i den västra delen av undersökningsområdet. Möjligen visar detta att det finns en vikingatida bebyggelse utmed en äldre vägsträckning på ytorna mellan den medeltida kyrkoruinen och hantverksområdet på det höglänta området i väster.

Även om det inom hantverksområdet ej påträffas några vikter eller delar från vågar, så finns tydliga tecken på att handel bedrivits på platsen, förekomsten av silvermynt och den möjliga slaviska keramiken antyder detta. Dessa föremål antyder långväga kontakter, och med tanke på platsens hantverksmässiga mångsidighet och de tidigare fynden av omfattande tidigmedeltida bebyggelse i det direkta närområdet är det ej en orimlig tolkning att vi vid väg 747 frilagt en liten del av en vikingatida aristokratisk gård med en bred funktionalitet. Att Stafsinge skulle kunna innehålla en sådan plats har diskuterats tidigare och flera aspekter på problemet har ventilerat (se exempelvis Nicklasson 2002:116, Lihammer 2007:221). Beroende på vad man vill inlemma i begreppet "centralplats" är det naturligtvis fullt möjligt att tillskriva platsen egenskaper som gör det till en centralplats, tanken att en lokal makthavare av något slag bebott platsen är ej alls orimlig. Dock, även om 2010 års undersökning tveklöst bidragit till att fördjupa diskussionen kan det inte nog påpekas att endast ett mycket litet område har undersökts.

Referenser

- Arbman, Holger.1956. *Hallands historia. Från äldsta tid till freden vid Brömsebro 1645.*
- Brorsson, Torbjörn.2000. Keramik från yngre järnålder och tidig medeltid. *Porten till Skåne.* Riksantikvarieämbetets arkeologiska undersökningar Skrifter No 32.
- Brorsson, Torbjörn. 2003. Oxie i sydvästra skåne, en plats med centrala funktioner. *Landskapsarkeologi och tidig medeltid.* Uppåkra studier 8. Acta Archaeologica Lundensia. Series in 8°, No 41.
- Carlie, Anne.2004. *Forntida byggnadskult.* Riksantikvarieämbetets arkeologiska undersökningar Skrifter no 57. Riksantikvarieämbetet
- Carlie, Anne & Artursson, Magnus. 2005: Böndernas gårdar. *Järnålder vid Öresund.* Band 1. Riksantikvarieämbetet, Avdelningen för arkeologiska

undersökningar.

- Ericsson, Tyra 2005. Grophus och Hantverk. *Järnålder vid Öresund*. Band 1. Riksantikvarieämbetet. Avdelningen för arkeologiska undersökningar.
- Glørstad, Håkon. 2004. Formidling av Svinesundprosjektet. *Varia* 57. Universitetets kulturhistoriske museer, Fornminneseksjonen. Oslo 2004.
- Gräslund, Ann – Sofie. 2009. The material culture of the old Norse religion. *The Viking world*.
- Håkansson, Anders. 2004. Sotarp, en vandrande medeltida landsby – om nyetablering av gårdar i mellanhalländsk bybildningstid. Hållplatser i det förgångna, Landskap i förändring, Volym 6.
- Jansson, Ingmar. 1985. *Ovala spännbucklor, en studie av vikingatida standard-smycken med utgångspunkt från Björkö-fyndet*.
- Knarrström, Bo 2000. *Flinta i sydvästra Skåne*. Acta Archaeologica Lundensia. Series In 8°, No 33.
- Lihammer, Anna. 2007. *Bortom riksbildningen. Människors landskap och makt i sydöstra skandinavien*. Lunds Studies in Historical Archaeology 7.
- Mattson, Linn. 2007. *Från sten till järn längs med väg 747*. Opublicerad rapport i Kulturmiljö Hallands arkiv
- Mattson, Linn. 2010. *Från mesolitikum till tidig medeltid på 100 meter*. Arkeologiska rapporter från Hallands Länsmuseum 2010:4. Hallands Länsmuseum. Kulturmiljö Halland.
- Mårtensson, Anders W. 1976. *Uppgrävt förflutet för PKbanken i Lund*. Archaeologica Lundensia. Investigationes de antiqvitatibus urbis lundae. VII.
- Nicklasson, Påvel. 2001. Arkeologisk undersökning vid Raä 116. *Landskap i förändring*. Teknisk rapport från de arkeologiska undersökningarna av Raä 116, 118, 120 och 122 Stafsinge sn, Halland. Volym 3.
- Nicklasson, Påvel. 2002. Central places in a peripheral area or peripheral place in a central area – a discussion of centrality in Halland, western Sweden. *Central places in the migration and Merovingian periods*. Uppåkra studier 6.
- Nilsson, Ing-Marie. 2003. Stafsinge gamla kyrka – en medeltida stormanskyrka? Stafsinge socken i Falkenbergs kommun, Hallands län. Raä 6.
- Nilsson, Ing-Marie. 2009. *Mellan makten och himelriket. Perspektiv på Hallands medeltida kyrkor*. Lund Studies in Historical Archaeology 12.
- Roslund, Mats. 2001. *Gäster i huset – kulturell överföring mellan slaver och skandinaver 900 till 1300*. Vetenskaps societeten i Lund 2001.
- Rindel, Per Ole. 2002. Regional settlement patterns and central places on late

- iron age Zealand, Denmark. *Central places in the migration and Merovingian periods*. Uppåkra studier 6.
- Svensson, Magnus. 2008. *Väg 747*. Kompletterande förundersökning. Opublicerad rapport Kulturmiljö Hallands arkiv.
- Söderberg, Bengt. 2000. Vikingatida gårdar i Löddeköpingsområdet. *Porten till Skåne*. Riksantikvarieämbetet, Avdelningen för arkeologiska undersökningar no 32.
- Söderberg, Bengt. 2005. *Aristokratiska rum och gränsöverskridande. Järrestad och sydöstra Skåne mellan region och rike 600-1100*. Riksantikvarieämbetet. Arkeologiska undersökningar, Skrifter no 62.
- Wranning, Per. 2007. *Väg 701 och 747*. Opublicerad rapport Kulturmiljö Hallands arkiv.

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens beslutsnummer:	431-22998-09
Eget diarienummer:	2009-474
Uppdragsgivare:	Trafikverket Göteborg
Utförandetid:	20100614-20100702
Personal:	Ola Kadefors (projektledare), Carl Persson, Stina Tegnhed, Mats Nilsson.
Koordinatsystem:	RT 90 2,5 gon väst
Höjdsystem:	RH 70
Läge:	Halland, Falkenbergs kommun, Stafsinge 23:1/2, 23:1/4. , Raä 117, Ekonomiska kartan 5B3j Koordinater X6315592 och Y1298398
Undersökt:	2274 m ²
Dokumentationsmaterial:	Den digitala dokumentationen finns tillgänglig i Intrasisprojektet Stafsinge 2009474s. Ritningarna har nummer HMAK4400:1–14 och de digitala fotografier- na har nummer 2013-29:1–40. Allt dokumentationsmaterial förvaras i Kulturmiljö Hallands arkiv och fynden förvaras på Läns museet i Halmstad.
Fynd:	I väntan på fyndfördelning har fynden tilldelats HMnummer 28645:1-94
Datering:	Neolitikum, vikingatid, medeltid.

Bilaga 1

Anläggningslista

Id	Subclass	Undersökt	Undersökningsmetod	Längd	Bredd	Djup	Fyllning 1	Fyllning 2	Fyllning 3	Fyllning 4	Kommentar	X	Y
257	Grop	X	Skärslev	0,56	0	0,34	Brun sotig lera	Brun marmorerad varvig sand	Brun humös grusig sand			6315592,34	1298466,83
549	Grop			0	0	0						6315587,275	1298501,135
560	Grop	X		1,88	0	0,34	Brun ngt sotig humös sand	Brun sotig sand med inslag av kol			fynd av keramik och järnspik	6315591,05	1298451,065
1020	Grop			0	0	0						6315572,29	1298482,71
1132	Grop			0	0	0						6315571,97	1298479,76
2798	Grop	X		0,6	0,6	0,33	Mörk humös grusig sand	Ljus svagt humös grusig sand			Gropen överlagras av de två stolphålen A 2808 och A2870	6315594,215	1298403,73
3640	Grop	X		1,9	1,28	0,14	Brun humös grusig sand					6315590,75	1298380,28
3727	Grop	X		0,74	0,86	0,4	Mörk humös grusig sand				Fynd av keramik i nord västra delen	6315591,4	1298402,375
3743	Grop	X		1,17	0,72	0,45	Mörkbrunt humöst sandigt lager med sot och kol	Brunt humnöst sandigt lager				6315590,9	1298408,28
3753	Grop			1,2	1,08	0,2	Brungrå grusig sand				Enstaka flintor i fyllningen	6315590,57	1298414,545
3769	Grop	X		1,7	1,33	0,12	Grå sand					6315593,245	1298417,245
3786	Grop	X		3,72	1,85	0,27	Brun humös sand					6315593,135	1298424,327
3709	Grop	X		1,3	0,66	0,04	Brun humös sand				Grund anl mellan två stolphål. Innehåller br lera	6315590,585	1298400,52
3842	Grop			0	0	0						6315590,62	1298504,825
3856	Grop	X		1,2	0	0,2	Brungrå ngt humös sand				Tveksam	6315591,01	1298511,07
3873	Grop			0	0	0						6315589,32	1298514,385
4114	Grop	X		1	0	0,36	Grå sand	Grå sand med kolbitar	Brun sand	Svart sotig sand	Harts påträffad i fyllning 2	6315589,63	1298531,225
4128	Grop			0	0	0						6315587,68	1298533,21
4316	Grop			0	0	0						6315587,16	1298634,985
4335	Grop			0	0	0						6315584,76	1298637,86
4344	Grop	X		0	0	0,06	Grå sand				Sannolikt del av grund ränna.	6315587,11	1298637,675
4822	Grop	X		0,96	0	0,12	Gråbrun humös sand				Fynd av neolitisk keramik	6315582,075	1298695,52
4845	Grop	X		0,8	0	0,1	Grå ngt sotig sand				Urlakad mindre härd?	6315583,63	1298698,105
4881	Grop	X		0,96	0	0,16	Grå ngt sotig sand				Ett fåtal skörbrända stenar i fyllningen	6315582,03	1298702,55
4893	Grop	X		0,74	0	0,1	Brun sand ngt sotig sand				Fynd av keramik	6315585,035	1298703,835
4908	Grop	X		0,6	0	0,08					Tveksam anläggning	6315583,19	1298710,165
3589	Grophus	X		3,55	0	0,2	Brun humös grusig sand					6315590,205	1298416,625

3655	Grophus				2,54	2,3	0,4	Ljusbrun humörs grusig sand	Mörbrunt humörs sand med inslag av småsten			6315590,995	1298387,9
1755	Grophus	X			5,9	3,5	0,6					6315594,002	1298378,26
579	Hjulspår				0	0	0					6315585,085	1298602,885
602	Hjulspår				0	0	0					6315586,02	1298601,08
642	Hjulspår				0	0	0					6315585,405	1298606,468
661	Hjulspår				0	0	0					6315586,705	1298602,73
691	Hjulspår				0	0	0					6315586,945	1298605,157
721	Hjulspår				0	0	0					6315587,71	1298603,508
4221	Hjulspår				0	0	0					6315587,22	1298577,385
4237	Hjulspår				0	0	0					6315587,78	1298585,386
4249	Hjulspår				0	0	0					6315587,635	1298581,94
4260	Hjulspår				0	0	0					6315588,01	1298581,775
4273	Hjulspår				0	0	0					6315589,04	1298581,775
4289	Hjulspår				0	0	0					6315589,035	1298581,905
443	Härd				0	0	0					6315590,445	1298487,845
468	Härd				0	0	0					6315589,61	1298489,975
2159	Härd				0	0	0					6315553,215	1298489,025
2170	Härd				0	0	0					6315556,155	1298492,005
2179	Härd	X			0,44	0	0,26	Brun humörs sand				6315563,225	1298486,085
2938	Härd	X			0,7	1	0,22	Mörk grusig sand	Sot och kolrik sand			6315592,795	1298405,915
3623	Härd	X	Skårslev		1,1	0,12	0	Grå grusig sand	Svartotig kolbe- mängd grusig sand			6315594,2	1298374,14
3695	Härd				0	0	0					6315594,325	1298401,52
4544	Härd	X			0,9	0	0,26	Orangbrun sand				6315585,855	1298657,925
4557	Härd				0	0	0					6315585,265	1298659,345
4729	Härd				0	0	0					6315585,51	1298677,42
4311	Lager				0	0	0					6315587,295	1298590,03
968	Rämma				0	0	0					6315572,03	1298482,14
2886	Rämma	X	Skårslev		0	0,3	0,18	Brun grusig sand	Mörbrun humörs sand			6315592,105	1298410,175
4522	Rämma	X			0	0	0,1	Hela anläggningen grävd				6315587,18	1298653,085
223	Stolphål	X	Skårslev		0,6	0	0,49	Brun humörs grusig sand med inslag av kol	Svart kolrik grusig sand	Brunsvart, sotig humörs grusig sand		6315588,66	1298457,06
237	Stolphål	X	Skårslev		0,14	0	0,06	Brun humörs grusig sand				6315589,66	1298458,005
247	Stolphål	X	Skårslev		0,2	0	0,08	Brun humörs grusig sand				6315591,61	1298466,92
269	Stolphål	X	Skårslev		0,24	0	0,06	Brun humörs grusig sand				6315592,775	1298467,895

Id	Subclass	Undersökt	Undersökningsmetod	Längd	Bredd	Djup	Fyllning 1	Fyllning 2	Fyllning 3	Fyllning 4	Kommentar	X	Y
291	Stolphål	X	Skärslev	0,44	0	0,14	Brun humös sand	Brun sotig humös sand			Stenskott med skörbränd sten	6315590,455	1298468,54
304	Stolphål	X	Skärslev	0,24	0	0,08	Brun humös grusig sand					6315589,455	1298469,72
318	Stolphål			0	0	0						6315590,96	1298470,67
356	Stolphål	X	Skärslev	0,4	0	0,24	Brun humös grusig sand					6315588,735	1298472,105
366	Stolphål			0	0	0						6315591,775	1298472,24
377	Stolphål			0	0	0						6315591,76	1298473,335
389	Stolphål			0	0	0						6315590,265	1298483,415
398	Stolphål	X		0,3	0	0,08	Brun humös grusig sand					6315590,165	1298484,095
409	Stolphål	X	Skärslev	0,44	0	0,16	Brun humös sand	Ljusbrun svagt humös sand				6315588,24	1298483,515
421	Stolphål			0	0	0						6315588,285	1298485,26
431	Stolphål	X	Skärslev	0,31	0	0,2	Brun humös sand					6315589,77	1298486,225
456	Stolphål			0	0	0						6315590,455	1298490,285
479	Stolphål			0	0	0						6315592,03	1298488
492	Stolphål			0	0	0						6315588,045	1298490,22
503	Stolphål			0	0	0						6315588,37	1298491,32
515	Stolphål			0	0	0						6315589,725	1298495,815
527	Stolphål			0	0	0						6315589,59	1298495,55
537	Stolphål			0	0	0						6315588,025	1298497,79
784	Stolphål			0	0	0						6315586,18	1298479,645
797	Stolphål			0	0	0						6315586,13	1298476,78
810	Stolphål			0	0	0						6315584,41	1298477,345
821	Stolphål			0	0	0						6315583,345	1298479,315
833	Stolphål	X	Extensiv	0	0	0	Brun humös sand				Tydlig stenpackning	6315573,48	1298479,525
845	Stolphål			0	0	0						6315573,02	1298480,005
857	Stolphål	X	Extensiv	0	0	0	Brun humös sand				Tydlig stenpackning	6315573,72	1298480,395
867	Stolphål	X	Extensiv	0	0	0	Brun humös sand					6315574,14	1298480,78
877	Stolphål	X	Extensiv	0	0	0	Brun humös sand				Tydlig stenpackning	6315574,78	1298481,085
888	Stolphål	X	Extensiv	0	0	0	Brun humös sand					6315573,885	1298481,425
902	Stolphål	X	Extensiv	0	0	0	Brun humös sand					6315572,885	1298480,745
913	Stolphål	X	Extensiv	0	0	0	Brun humös sand				Tydlig stenpackning	6315573,34	1298482,015
923	Stolphål	X	Extensiv	0	0	0	Brun humös sand					6315573,87	1298482,465

Id	Subclass	Undersökt	Undersökningsmetod	Längd	Bredd	Djup	Fyllning 1	Fyllning 2	Fyllning 3	Fyllning 4	Kommentar	X	Y
1390	Stolphål	X	Spade	0,38	0	0,08	Brun humös sand				Tät packning av skörbränd sten	6315570,035	1298484,155
1404	Stolphål	X	Spade	0,3	0	0,22	Brun humös sand				Tät packning av skörbränd sten	6315570,205	1298484,665
1416	Stolphål			0	0	0						6315569,645	1298483,785
1427	Stolphål			0	0	0						6315569,635	1298483,445
1439	Stolphål	X	Spade	0,44	0	0,06	Brun humös sand				Tät packning av skörbränd sten	6315569,29	1298483,63
1451	Stolphål			0	0	0						6315568,64	1298484,005
1465	Stolphål			0	0	0						6315568,25	1298484,115
1478	Stolphål	X	Spade	0,3	0	0,16	Brun humös sand					6315569,23	1298484,52
1490	Stolphål	X	Spade	0,2	0	0,06	Brun humös sand					6315569,655	1298485,535
1497	Stolphål			0	0	0						6315568,06	1298485,745
1509	Stolphål	X	Spade	0,42	0	0,22	Brun humös sand					6315567,67	1298485,7
1600	Stolphål	X	Spade	0,46	0	0,16	Brun humös sand					6315567,49	1298483,645
1608	Stolphål	X	Spade	0,46	0	0,1	Brun humös sand					6315567,125	1298484,14
1617	Stolphål	X	Spade	0,28	0	0,14	Brun humös sand				Tydlig stenpackning	6315567,075	1298483,235
1623	Stolphål	X	Spade	0,5	0	0,11	brun humös sand				Tät packning av skörbränd sten	6315567,395	1298482,4
1631	Stolphål	X	Spade	0,42	0	0,34	Brun humös sand				Tydlig stenpackning	6315566,695	1298482,275
1640	Stolphål	X	Spade	0,38	0	0,14	Brun humös sand				Tät packning av skörbränd sten	6315567,165	1298481,985
1648	Stolphål	X	Spade	0,34	0	0,14	Brun humös sand					6315565,845	1298482,595
1656	Stolphål	X	Skärslev	0,38	0	0,14	Brun humös sand					6315566,11	1298483,2
1666	Stolphål	X	Spade	0,2	0	0,04	Brun sand					6315565,465	1298483,365
1675	Stolphål	X	Spade	0,2	0	0,1	Brun humös sand					6315565	1298483,11
1684	Stolphål	X	Spade	0,4	0	0,12	Brun humös sand				Tät packning av skörbränd sten	6315565,655	1298483,76
1693	Stolphål	X	Spade	0,26	0	0,1	Brun humös sand					6315565,085	1298483,715
1706	Stolphål	X	Spade	0,44	0	0,2	Brun humös sand					6315566,14	1298484,595
1716	Stolphål	X	Spade	0,54	0	0,4	Brun humös sand					6315566,205	1298485,45
1724	Stolphål	X	Skärslev	0,32	0	0,32	Brunsvart ngt sotig och humös sand				Enstaka mindre stenar i fyllningen	6315565,445	1298485,545
1732	Stolphål	X		0,24	0	0,18	Brun humös sand				Tydlig stenpackning	6315565,055	1298485,27

Id	Subclass	Undersökt	Undersökningssmetod	Längd	Bredd	Djup	Fyllning 1	Fyllning 2	Fyllning 3	Fyllning 4	Kommentar	X	Y
2030	Stolphål	X	Extensiv	0	0	0	Brun humös sand				Tydlig stenpackning	6315559,695	1298486,71
2042	Stolphål			0	0	0						6315558,91	1298487,265
2050	Stolphål	X		0	0	0	Brun humös sand					6315559,015	1298487,585
2058	Stolphål			0	0	0						6315558,41	1298488,405
2072	Stolphål	X	Extensiv	0	0	0	Brun humös sand					6315558,13	1298488,765
2082	Stolphål	X	Extensiv	0	0	0	Brun humös sand				Tät packning av skörbränd sten	6315558,045	1298489,2
2091	Stolphål	X	Extensiv	0	0	0	Brun humös sand					6315557,055	1298487,44
2099	Stolphål	X	Extensiv	0	0	0	Brun humös sand					6315555,97	1298487,8
2106	Stolphål	X	Extensiv	0	0	0	Brun humös sand				Tät packning av skörbränd sten	6315558,08	1298490,15
2114	Stolphål	X	Extensiv	0	0	0	Brun humös sand					6315557,075	1298490,515
2121	Stolphål	X	Extensiv	0	0	0	Brun humös sand					6315556,82	1298490,82
2129	Stolphål	X	Extensiv	0	0	0	Brun humös sand					6315556,405	1298490,965
2136	Stolphål	X	Extensiv	0	0	0	Brun humös sand					6315555,62	1298491,25
2143	Stolphål	X	Extensiv	0	0	0	Brun humös sand					6315555,095	1298491,325
2151	Stolphål	X	Extensiv	0	0	0	Brun humös sand					6315554,755	1298491,23
2188	Stolphål	X	Extensiv	0	0	0	Brun humös sand					6315570,21	1298480,38
2197	Stolphål			0	0	0						6315589,94	1298428,985
2205	Stolphål			0	0	0						6315589,255	1298428,94
2212	Stolphål			0	0	0						6315591,025	1298429,185
2222	Stolphål	X		0,24	0	0,24	Gulbrun sand				Skörbränd sten i fyllningen	6315591,38	1298428,915
2231	Stolphål	X		0,24	0	0,24	Gulbrun sand				Skörbränd sten i fyllningen	6315592,56	1298428,815
2240	Stolphål			0	0	0						6315593,05	1298428,77
2247	Stolphål			0	0	0						6315593,685	1298429,185
2258	Stolphål			0	0	0						6315593,805	1298427,725
2265	Stolphål			0	0	0						6315592,755	1298428,215
2273	Stolphål			0	0	0						6315592,42	1298427,69
2280	Stolphål			0	0	0						6315592,235	1298427,38
2287	Stolphål	X		0,23	0	0,14	Brungrå grusig sand				Skörbränd sten	6315591,69	1298427,505
2295	Stolphål			0	0	0						6315593,135	1298427,025
2303	Stolphål			0	0	0						6315592,185	1298425,555

Id	Subclass	Undersökt	Undersökningsmetod	Längd	Bredd	Djup	Fyllning 1	Fyllning 2	Fyllning 3	Fyllning 4	Kommentar	X	Y
2602	Stolphål	X		0,34	0	0,17	Svartbränd kolrik sand	Brun humös ghrusig sand				6315594,38	1298408,305
2610	Stolphål	X		0,32	0	0,34	Brun sotig humös sand	Brun grusig sand			Fynd av keramik	6315593,975	1298407,485
2617	Stolphål			0	0	0						6315590,935	1298410,945
2624	Stolphål	X	Skärslev	0,24	0	0,2	Svart sotig kolrik grusig sand	Brun humös grusig sand med inslag av kol				6315591,315	1298410,585
2631	Stolphål			0	0	0						6315591,125	1298409,895
2638	Stolphål			0	0	0						6315590,485	1298410,08
2645	Stolphål			0	0	0						6315590,07	1298409,77
2654	Stolphål			0	0	0						6315592,09	1298409,11
2662	Stolphål			0	0	0						6315591,685	1298407,685
2668	Stolphål			0	0	0						6315592,23	1298407,115
2677	Stolphål	X		0,32	0,32	0,13	Mörk humös sand				Fynd av bränt ben	6315591,77	1298406,155
2684	Stolphål			0	0	0						6315589,88	1298407,995
2691	Stolphål			0	0	0						6315590,23	1298406,705
2697	Stolphål			0	0	0						6315589,85	1298406,09
2713	Stolphål	X		0,14	0,14	0,04	Svart sotig sand				Fynd av ben. beskrivs närmast som kollins	6315592,29	1298403,63
2720	Stolphål	X		0,3	0,26	0,16	Humös grusig sand					6315591,895	1298404,255
2728	Stolphål	X		0,47	0,5	0,37	Ljus grusig svagt humös sand	Brun humös sand	Sotig sand		Inslag av enstaka skörbrända stenar	6315591,405	1298404,685
2738	Stolphål	X		0,55	0,4	0,12	Humös grusig sand					6315591,305	1298403,56
2747	Stolphål	X	Skärslev	0,44	0	0,3	brun humös grusig sand					6315590,745	1298403,69
2755	Stolphål			0	0	0						6315590,05	1298403,6
2762	Stolphål			0	0	0						6315589,84	1298403,335
2769	Stolphål			0	0	0						6315589,93	1298403,015
2775	Stolphål			0	0	0						6315589,88	1298402,28
2782	Stolphål	X		0,32	0,36	0,47	Sotig humös sand	Ljus humös grusig sand	Mörk humös sand		Stolphålet stenskott med såväl skörbrända som brända stenar.	6315593,685	1298405,225
2789	Stolphål			0,32	0,28	0,12	Mörk humös grusig sand				Keramik i fyllningen	6315593,265	1298404,975
2808	Stolphål	X		0,24	0,26	0,2	Mörk humös grusig sand					6315594,005	1298404,225
2817	Stolphål	X		0,27	0,34	0,22	Mörk humös grusig sand					6315594,31	1298404,085

2825	Stolphål	X	Skårslev	0,28	0	0,22	Brun sotig humös sand				Sten skott med skörbränd sten	6315593,895	1298403,4
2833	Stolphål	X		0,26	0,26	0,14	Mörk humös sand					6315592,935	1298403,175
2841	Stolphål	X		0,28	0,2	0,2	Mörk humös grusig sand					6315592,835	1298402,395
2848	Stolphål			0	0	0						6315593,31	1298402,07
2856	Stolphål			0	0	0						6315593,1	1298401,575
2869	Stolphål			0	0	0						6315592,99	1298401,01
2877	Stolphål			0	0	0						6315593,53	1298400,945
2951	Stolphål	X		0,46	0,6	0,21	Ljus svagt humös grusig sand					6315592,425	1298401,855
2961	Stolphål	X		0,3	0,24	0,19	Mörk humös grusig sand					6315592,11	1298401,265
2969	Stolphål			0	0	0						6315592,3	1298400,86
2976	Stolphål	X		0,27	0,3	0,08	Mörk humös grusig sand					6315591,66	1298401,005
2984	Stolphål			0	0	0						6315592,72	1298400,015
2993	Stolphål	X		0,4	0	0,2	Brun ngt humös grusig sand				Skörbränd sten i fyllningen	6315592,965	1298399,07
3001	Stolphål	X		0,5	0	0,32	Brungrå humös sand	Brun humös sand	Gulgrå grusig sand			6315592,105	1298398,815
3012	Stolphål			0	0	0						6315591,285	1298399,56
3021	Stolphål			0	0	0						6315593,835	1298399,26
3030	Stolphål			0	0	0						6315594,1	1298397,95
3037	Stolphål			0	0	0						6315594,345	1298397,77
3044	Stolphål			0	0	0						6315594,43	1298396,675
3053	Stolphål			0	0	0						6315594,055	1298395,385
3059	Stolphål			0	0	0						6315594,445	1298395,27
3065	Stolphål			0	0	0						6315594,56	1298394,18
3072	Stolphål			0	0	0						6315592,975	1298394,725
3079	Stolphål			0	0	0						6315591,785	1298394,625
3090	Stolphål			0	0	0						6315591,33	1298394,475
3097	Stolphål			0	0	0						6315591,215	1298394,215
3105	Stolphål			0	0	0						6315590,9	1298393,85
3113	Stolphål			0	0	0						6315590,38	1298394,26
3122	Stolphål			0	0	0						6315590,065	1298395,98
3132	Stolphål			0	0	0						6315590,75	1298396,375
3140	Stolphål	X		0,34	0,34	0,14	Brun humös sand					6315592,935	1298392,895
3148	Stolphål	X		0,28	0,28	0,43	Brun hnumös sand					6315594,05	1298392,1
3156	Stolphål			0	0	0						6315591,5	1298392,145
3164	Stolphål			0	0	0						6315590,325	1298392,385
3172	Stolphål			0	0	0						6315591,895	1298391,235

Id	Subclass	Undersökt	Undersökningmetod	Längd	Bredd	Djup	Fyllning 1	Fyllning 2	Fyllning 3	Fyllning 4	Kommentar	X	Y
3180	Stolphål	X		0,33	0,33	0,36	brun humös sand					6315594,765	1298390,245
3189	Stolphål	X	Skärslev	0,3	0,3	0,15	Brungrå humös grusig sand					6315593,425	1298387,9
3197	Stolphål	X		0,3	0,3	0,15	Brun humös sand	Brun svagt humös grusig sand				6315593,45	1298385,905
3206	Stolphål			0	0	0						6315592,375	1298386,045
3213	Stolphål			0	0	0						6315590,7	1298386,315
3220	Stolphål	X		0,3	0,3	0,15	Brun humös sand					6315593,05	1298385,06
3229	Stolphål			0	0	0						6315590,71	1298383,185
3239	Stolphål			0	0	0						6315590,485	1298382,42
3248	Stolphål			0	0	0						6315591,9	1298381,705
3255	Stolphål			0	0	0						6315592,35	1298381,06
3263	Stolphål	X	Skärslev	0,52	0	0,3	Brun humös grusig sand	Brun humös sand				6315594,655	1298381,67
3280	Stolphål	X		0,38	0	0,26	Brun humös sand					6315592,99	1298380,165
3292	Stolphål			0	0	0						6315592,61	1298375,655
3305	Stolphål			0	0	0						6315592,435	1298374,635
3315	Stolphål			0	0	0						6315595,165	1298371,03
3323	Stolphål			0	0	0						6315594,68	1298369,315
3330	Stolphål			0	0	0						6315595,445	1298368,475
3339	Stolphål			0	0	0						6315593,845	1298368,32
3347	Stolphål			0	0	0						6315591,105	1298369,215
3356	Stolphål			0	0	0						6315594,94	1298366,99
3365	Stolphål			0	0	0						6315594,765	1298365,72
3372	Stolphål			0	0	0						6315593,19	1298365,31
3380	Stolphål			0	0	0						6315590,975	1298367,125
3389	Stolphål			0	0	0						6315591,69	1298365,305
3396	Stolphål			0	0	0						6315594,96	1298364,08
3404	Stolphål			0	0	0						6315593,985	1298363,685
3412	Stolphål	X	Skärslev	0,36	0	0,32	Brun humös sand	Grågul grusig sand			Stolpen omstätt	6315592,525	1298363,04
3420	Stolphål			0	0	0						6315591,58	1298362,23
3429	Stolphål	X		0,22	0	0,12	Brun humös grusig sand					6315593,945	1298362,375
3438	Stolphål	X	Skärslev	0,4	0	0,38	brun humös grusig sand	Gråbrun humös grusig sand			Stolpen omstätt	6315594,61	1298361,89

Id	Subclass	Undersökt	Undersökningsmetod	Längd	Bredd	Djup	Fyllning 1	Fyllning 2	Fyllning 3	Fyllning 4	Kommentar	X	Y
4178	Stolphål	X		0,28	0	0,16	Svartbrun humös sand					6315588,58	1298535,63
4188	Stolphål	X		0,3	0	0,2	Svartbrun humös sand					6315589,51	1298536,32
4199	Stolphål	X		0,22	0	0,05	Svartbrun humös sand					6315590,275	1298536,945
4211	Stolphål			0	0	0						6315589,19	1298537,705
4357	Stolphål	X		0,3	0	0,08	Gråbrun ngt humös sand					6315587,69	1298638,745
4368	Stolphål	X		0,36	0	0,12	Gråbrun ngt humös sand					6315588,325	1298639,29
4379	Stolphål	X		0,22	0	0,06	Gråbrun ngt humös sand					6315588,165	1298639,97
4389	Stolphål	X		0,2	0	0,04	Gråbrun ngt humös sand					6315587,52	1298640,05
4400	Stolphål	X		0,22	0	0,08	Gråbrun ngt humös sand					6315587,43	1298641,04
4411	Stolphål	X		0,1	0	0,04	Gråbrun ngt humös sand					6315588,135	1298641,16
4420	Stolphål	X		0,1	0	0,04	Gråbrun ngt humös sand					6315587,24	1298642,4
4431	Stolphål	X		0,24	0,12	0	Gråbrun ngt humös sand				Hela anläggningen grävd	6315587,225	1298643,94
4442	Stolphål	X		0,3	0	0,1	Gråbrun ngt humös sand				Hela anläggningen grävd	6315587,87	1298644,505
4456	Stolphål	X		0,28	0	0,12	Gråbrun ngt humös sand				Hela anläggningen grävd	6315587,86	1298645,535
4468	Stolphål	X		0,36	0	0,04	Gråbrun ngt humös sand				Hela anläggningen grävd	6315587,17	1298646,285
4480	Stolphål	X		0,34	0	0,14	Grå ngt humös sand					6315587,06	1298647,82
4490	Stolphål	X		0,24	0	0,1	Grå något humös sand					6315586,715	1298648,945
4501	Stolphål			0	0	0						6315584,72	1298647,44
4513	Stolphål			0	0	0						6315583,81	1298644,51
4532	Stolphål			0	0	0						6315583,11	1298656,255
4569	Stolphål			0	0	0						6315583,59	1298660,305
4580	Stolphål			0	0	0						6315583,82	1298662,66
4590	Stolphål			0	0	0						6315583,23	1298662,68
4601	Stolphål			0	0	0						6315583,845	1298663,345
4612	Stolphål			0	0	0						6315583,995	1298665,105
4621	Stolphål			0	0	0						6315583,775	1298666,665
4632	Stolphål			0	0	0						6315583,855	1298667,03
4643	Stolphål			0	0	0						6315583,005	1298666,82
4653	Stolphål			0	0	0						6315584,77	1298666,4
4667	Stolphål			0	0	0						6315586,05	1298665,555
4682	Stolphål			0	0	0						6315586,55	1298666,455

Id	Subclass	Undersökt	Undersökningsmetod	Längd	Bredd	Djup	Fyllning 1	Fyllning 2	Fyllning 3	Fyllning 4	Kommentar	X	Y
5189	Stolphål			0	0	0						6315593,915	1298417,65
5198	Stolphål			0	0	0						6315593,13	1298406,845
5207	Stolphål	X		0,55	0,44	0,43	Mörk grusig sand	Mörk humös sand				6315593,24	1298406,07
5217	Stolphål			0	0	0						6315592,305	1298405,425
5224	Stolphål			0	0	0						6315592,685	1298404,27
5230	Stolphål	X		0,4	0	0,2	Brun ngt humös grusig sand					6315593,08	1298403,8
5238	Stolphål			0	0	0						6315592,44	1298401,525
5246	Stolphål	X		0,27	0,28	0,25	Brun humös sand					6315591,21	1298400,765
5256	Stolphål	X		0,36	0,36	0,7	brun humös sand					6315590,34	1298400,285
5265	Stolphål			0	0	0						6315591,57	1298402,185
5315	Stolphål			0	0	0						6315591,405	1298408,15
5330	Stolphål	X		0,8	0,5	0,38	Brun humös sand					6315591,145	1298409,19
5340	Stolphål	X	Skårslev	0,4	0,3	0,2	Brun humös grusig sand	Brun humös sand				6315592,04	1298409,92
5348	Stolphål	X	Skårslev	0,6	0,51	0,47	Brun humös grusig sand					6315593,015	1298410,915
5368	Stolphål	X		0,28	0,24	0,27	Brun humös grusig sand					6315592,87	1298410,285
5376	Stolphål			0,28	0,24	0,27	Brun humös grusig sand					6315592,675	1298410,09
5387	Stolphål	X		0,4	0	0,2	Brun ngt humös sand					6315592,56	1298424,145
5358	Stolphål	X	Skårslev	0,48	0,4	0,34	Brun humös grusig sand					6315593,775	1298411,575
1143	Stolphål	X	Spade	0,5	0	0,4	Brun humös sand					6315571,939	1298480,846
338	Stolphål	X	Skårslev	0,34	0	0,22	Brun sotig grusig sand					6315592,605	1298470,425
328	Stolphål	X	Skårslev	0,38	0	0,24	Brun sotig grusig sand					6315592,532	1298470,769
2704	Stolphål	X	Skårslev	0,62	0	0,12	Ljus brun humös grusig sand					6315591,347	1298405,641

Bilaga 2

Fyndtabell

Accessionsnummer:	HM 28645:1–94
Landskap:	Halland
Socken:	Stafsinge
Fastighet:	Stafsinge 23:1/2, 23:1/4
Räa:	Stafsinge 117
Undersökningen utförd:	2010

Id	Subclass	Fyndnummer	Material	Sakord	Vikt	Antal	Tjocklek	Tolkning	Skärvtyp	Ornamentik	Magring	Kommentar	Rel_to_ark
100017	Keramik	2	Slagg		3,7	1	0						3589
100027	Keramik	3	Slagg		9,5	6	0						3589
100032	Keramik	4	Slagg		26	2	0						3589
100036	Keramik	5	Keramik	Kärl	14,3	2	10	Svartgods	Buk, Mynning				560
100041	Keramik	6	Bergart		47,5	1	0						1755
100042	Keramik	7	Bränd lera	Lerklining	1,1	1	0						560
100046	Keramik	8	Bränd lera		1,1	1	0						560
100050	Keramik	9	Bergart		10,7	3	0						1755
100052	Keramik	10	Slagg		718,8	2	0					Bottenskälla	3743
100053	Keramik	11	Slagg		240	40	0					Smidesslagg?	3743
100057	Keramik	12	Slagg		2,3	4	0					Smidesslagg?	3743
100059	Keramik	13	Järn	Spik	37,2	5	0						3743
100060	Keramik	14	Slagg		4,3	5	0					Droppformade järnbitar.	3743
100061	Keramik	15	Keramik	Kärl	5	1	4	Östersjökeramik	Buk			Slavisk keramik	
100062	Keramik	16	Slagg		30,9	2	0						3655
100065	Keramik	17	Bränd lera	Ungsvägg	519	8	0						3743
100066	Keramik	18	Bränd lera	Lerklining	52,1	2	0						3743
100067	Keramik	19	Ben		17,9	1	0						3655
100069	Keramik	20	Keramik	Kärl	4,1	1	9	Östersjökeramik	Buk	Tvårstreck		Ornamentiken mycket svaga förhöjningar	3589
100070	Keramik	21	Bränd lera	Vävttygd	146,4	11	0						4456
100079	Keramik	22	Bergart	Bearbetad	19,7	1	0					Slipytor	3589
100080	Keramik	23	Keramik	Kärl	3	1	4	Efterreformatorisk	Buk	Parallella streck	Fin	Glaserad på in och utsida	2938
100081	Keramik	24	Bergart	Slipsten	97,2	1	0						223
100083	Keramik	25	Bränd lera	Ungsvägg	36,4	4	0						3786
100084	Keramik	26	Slagg		28,4	9	0						3786
100091	Keramik	27	Keramik	Kärl	11,6	3	11		Buk	Streck	Finkornig	Matskorpa	1755
100093	Keramik	28	Keramik	Kärl	11	1	5	Svartgods	Mynning		Finmagrat gods	Hårdbränt	3655
100095	Keramik	29	Ben	Avfall	0,3	1	0						5109
100097	Keramik	30	Ben	Avfall	0,3	1	0						2677
100102	Keramik	31	Keramik	Kärl	0	0	6	Keramikbit eventuellt degel	Buk		Finmagraat		3727
100038	Bergart	32	Ben	Avfall	0,4	1	0						1267
100075	Bergart	34	Keramik	Kärl	13,8	3	7		Buk		Glimmer		2728

100076	Bergart	35	Keramik	Kärl	21,4	1	7		Buk			Finnmagrad		3786
100078	Bergart	36	Keramik	Kärl	7	2	11		Botten			finnmagrad		3786
100085	Bergart	37	Flinta	Avslag/ avfall	3,1	1	0						Slipat avslag	4456
100089	Bergart	38	Flinta	Skrapa	66,6	2	0							3655
100090	Bergart	39	Keramik	Kärl	5,4	1	8		Buk					2610
100094	Bergart	40	Flinta	Skära	13,8	1	0						Del av flathuggenskära	
100119	Bergart	41	Keramik	Kärl	2,1	1	6	Östersjökeramik?	Buk			finnmagrat		3589
100106	Metall	42	Keramik	Kärl	11,1	3	10	Östersjökeramik?	Buk			Grovmagring	En bit spaltad	3589
100110	Metall	43	Keramik	Kärl	6,6	1	7	Neolitisk	Buk			Grovmagrat		4893
100111	Metall	44	Keramik	Kärl	4,2	1	5	Neolitiskt	Mynning			Finnmagrad		4822
100112	Metall	45	Ben		0,4	3	0							3589
100034	Sten	46	Keramik	Kärl	3,1	1	7		Mynning			Finnmagrad		1755
100020	Kalkbruk	47	Keramik	Kärl	4,7	1	8	Östersjökeramik	Buk			Grovmagrad	Matskorpa	3086
100018	Malmhaltig sten	48	Keramik	Kärl	7,1	1	1		Buk			Grovmagring		3086
100021	Malmhaltig sten	49	Keramik	Kärl	19,5	2	7		Buk			Finnmagrad	Matskorpa	1755
100100	Malmhaltig sten	50	Keramik	Kärl	3,9	1	8		Buk			Finnmagrad	Svag tvärstreck	1755
100101	Malmhaltig sten	51	Ben		4,2	1	0							1755
100013	Slagg	52	Ben		3,2	1	0							1755
100014	Slagg	53	Ben		2,4	1	0							5293
100015	Slagg	54	Bergart		0,9	1	0						En mindre bit glimmer med en granat i.	3086
100022	Slagg	55	Bergart	Bearbetad	18	1	0							3086
100023	Slagg	56	Bränd lera		4,5	1	0							3086
100024	Slagg	57	Kvarts		1,1	1	0							3086
100026	Slagg	58	Keramik	Kärl	20,5	2	9		Botten			Grovmagrad		3086
100028	Slagg	59	Keramik	Kärl	18,4	9	10		Buk			Grovmagrad		3086
100040	Slagg	60	Keramik	Kärl	20,5	3	9	östersjökeramik	Buk			Grovmagrad		3086
100109	Glas	61	Ben	Avfall	6,1	17	0							3086
100044	Bränt ben	62	Keramik	Kärl	6,6	1	7		Buk			Finnmagrad		3086
100045	Bränt ben	63	Keramik	Kärl	3	0	8		Buk			gromagrad		1755
100047	Bränt ben	64	Kvarts		1,1	1	0							1755
100063	Bränt ben	65	Bränd lera		55,7	11	0							1755
100082	Bränt ben	66	Flinta	Borr	3,6	1	0							1755

Id	Subclass	Fyndnummer	Material	Sakord	Vikt	Antal	Tjocklek	Tolkning	Skärvtyp	Ornamentik	Magring	Kommentar	Rel_to_ark
100088	Bränt ben	67	Ben	Avfall	3,2	18	0						3087
100096	Bränt ben	68	Bergart	Slipsten	41,9	2	0						3086
100098	Bränt ben	69	Bergart		11,4	8	0						3086
100031	Obränt ben	70	Keramik	Kärl	8,8	1	10		Buk	Intryck	Finnmagrad		3086
100071	Obränt ben	71	Keramik	Kärl	1,5	1	5		Buk		Finnmagrad		2789
100072	Obränt ben	72	Täljsten	Gryta	50,6	1	0						3086
100074	Obränt ben	73	Keramik	Kanna	2,7	1	6		Buk		Finnmagrad		3086
100019	Bränd lera	74	Ben	Avfall	6,1	11	0						3086
100029	Bränd lera	75	Keramik	Kärl	1,5	1	0						3086
100030	Bränd lera	76	Ben	Avfall	23,4	97	0				Grovmagrad	Biten spaltad	3086
100033	Bränd lera	77	Bränd lera		2,1	1	0						3086
100039	Bränd lera	78	Bergart		157,2	1	0						1755
100077	Bränd lera	79	Bergart		214	1	0						3086
100086	Bränd lera	80	Keramik	Kärl	12,5	1	6		Mynning				3087
100099	Bränd lera	81	CU-leg	Bleck	0,5	1	0					Obestämbär	
100103	Brons	82	CU-leg	Obestämd	4,8	1	0					Klippt obestämbär bronsbit	
100104	Brons	83	CU-leg	Beslag	0,9	1	0					Smalt beslag med rester av mindre nitar i var ende	
100105	Brons	84	Metall	Blyplomb	2,1	1	0						
100107	Brons	85	CU-leg	Spänne	2,8	3	0					Tre fragment från en oval spännbukla typ p 51 B1	3086
100108	Brons	86	CU-leg	Knapp	0,8	1	0					Obestämbär knapp av brons	
100025	Järn	87	Glas	Pärila	1,3	1	0						3086
100114	Järn	88	Bly		8,3	1	0						
100116	Järn	89	Ädelmetall	Mynt	0,74	1	0					Klippt mynt från Kalifatet ca 941-952 e.kr	
100117	Järn	90	Ädelmetall	Mynt	0,69	1	0					Tyskt mynt föreställande Henrich II, präglat 1002-1024 AD	
100054	Flinta GAM	91	Järn	Grythank	41,5	1	0						5292
100055	Flinta GAM	92	Järn	Beslag	4	1	0					Obestämbart beslag	1755
100058	Flinta GAM	93	Järn	Spik	12,3	1	0						3086
100087	Flinta GAM	94	Bergart	Bearbetad	253,6	1	0					Statyett i mjuk bergart	

Bilaga 3

Konserveringsrapport

Studio Västsvensk Konservering

Stafsinge socken 10 arkeologiska fynd

Stafsinge socken – 10 arkeologiska fynd

Stafsinge

Falkenbergs kommun, Halland

Ebba Phillips

Studio Västsvensk Konservering

Diarienummer NOK00192-2011

Stafsinge socken

10 arkeologiska fynd

Konserveringsrapport

Tekniska och administrativa uppgifter

Västarvet dnr:	NOK00192-2011
Västarvet pnr:	10446
Länsstyrelse	Länsstyrelsen Hallands län, Halmstad
Län:	Halland
Kommun:	Falkenberg
Socken:	Stafsinge
RAÄnr:	RAÄ 117
Uppdragsgivare:	Kulturmiljö Halland
Projektansvarig:	Ola Kadefors
Konservator:	Ebba Phillips, Studio Västsvensk Konservering
Rapportdatum:	2012-02-29

Författare Ebba Phillips
Omslagsbild Foto taget av Ebba Phillips. Fotot visar fnr A1755, AI3086, fragment av ett spänne

Västarvet Studio Västsvensk Konservering
Gamlestadsvägen 2-4 Hus B2
415 02 Göteborg
Telefon 031-63 70 00
Fax 031-707 03 26
Hemsida www.vastarvet.se, www.svk.com

Innehåll

Tekniska och administrativa uppgifter	2
Konserveringsrapport arkeologi	4
Tillstånd/kondition	4
Åtgärdsförslag	4
Konservering	5
Analyser	6
Råd och anvisningar om förvaring och hantering	6
Bilagor	6

Konserveringsrapport arkeologi

11 fyndnummer av bly, kopparlegering, glas och järn från Stafsinge socken, RAÄ117, inkom till SVK för konservering 110302. Ett av föremålen, fnr 3604, valde man att inte konservera efter att ha tittat på röntgenbilden. Den arkeologiska utgrävningen har utförts av Kulturmiljö Halland och fynden är daterade till Vikingatid.

Tillstånd/kondition

Järnföremålen, fnr AL5292 (knivblad) och fnr G3087 (beslag), inkom till konservering i torrt skick och med en yta täckt av lera/jord. Föremålen har metalliskt järn kvar, men är starkt nedbrutna och har en korroderad yta med sprickor och gropkorrosion. Nedbrytningen syns tydligt på röntgenbilden som togs innan konserveringsarbetet påbörjades. Aktiv korrosion förekommer.

Kopparlegeringarna, fnr 201, 203, 204 (oidentifierade), A1755 (spänne) och 210 (klipp) inkom till konservering i torrt skick och med en yta täckt av lerjord. Spännet består av ett större antal små fragment. De är starkt korroderade och har mycket lite metallisk brons kvar. Ytan är till stor del täckt av en relativt tät mörkgrön patina, men under detta skikt finns en pulvrig blågrön korrosionsprodukt som inte har någon hållfasthet. Delarna är eroderade i kanterna, men det är fortfarande möjligt att finna brottytor som passar samman. Även fnr 203 har denna typ av nedbrytning, medan övriga föremål har mer metall kvar och en tätare och jämnare patina. Aktiv korrosion kan förekomma på fnr 1755 och 203, medan övriga föremål troligtvis är stabila.

Blyföremålen, fnr 208 och 212 inkom till konservering i torrt skick och med en yta delvis täckt av lerjord. Blyföremålen är korroderade och har en fläckig vitgrå yta. Den vita blyoxiden är vaxartad och ligger något under originalytan. Föremålen är stabila, men i föremål 212 finns sprickor som kan göra att föremålet är skört.

Glas, fnr 3314 inkom till konservering i torrt och relativt rent skick. Pärlan är färglös, men opak och har en eroderad yta. Inga större sprickor eller delaminering förekommer och glaset verkar vara stabilt och i mycket gott skick.

Åtgärdsförslag

Följande bedömning och åtgärdsförslag skickades till Ola Kadefors på Kulturmiljö Halland 110404:

Kondition

Samtliga föremål inkom till SVK i torrt skick. Glaspärlan är i god kondition och är klar och relativt genomskinlig (ofärgad). Inga synliga större sprickor förekommer. Kopparlegeringarna är korroderade och på röntgenbilden syns tydliga sprickor och skador. Ytterst lite metalliskt koppar finns kvar i föremålen. Järnet är också starkt korroderat. Gropkorrosion och ett flertal sprickor förekommer. Fynd AL5292 består av 4 delar och spännet med fnr A1755 inkom i 7 delar (2 påsar). Blyföremålet är täckt av ett tjockt lager vita korrosionsprodukter, men relativt mycket bly finns kvar.

Åtgärdsförslag

Samtliga metallföremål röntgas i dokumentationssyfte före konservering. Röntgenbilden underlättar även vid en frampreparering, då det är möjligt att se sprickor och svaga områden tydligt. Järnföremålen prepareras fram genom försiktig mikroblästring med glaspärlor och urlakas därefter från skadliga klorider i NaOH. Efter urlakning dehydreras föremålen i etanol och torkas i varmluftsugn innan de ytskyddas med Dinitrolpasta och mikrokristallint vax. Bronserna rengörs försiktigt mekaniskt under mikroskop. Därefter placeras de i en fuktkammare för att undersöka om de är aktivt korroderande. Korroderar de så urlakas de innan de dehydreras, behandlas med korrosionsinhibitorn Bensotriasol (Bta) och vaxas med mikrokristallint vax. Blyföremålet rengörs mekaniskt under mikroskop, dehydreras med etanol och vaxas eventuellt med mikrokristallint vax (om ytan är ömtålig och lätt smulas sönder). Efter konservering packas samtliga föremål i syrafria askar avsedda för transport och magasinering. En skriftlig och digital konserveringsrapport med foton efter konservering medföljer de konserverade föremålen.

Konserveringsarbetet utförs med utgångspunkt från internationell konserveringsforskning och praxis med utrustning, kemikalier och material som anpassats för konserveringsområdets behov.

Konservering

Järnföremålen har rengjorts mekaniskt från lös smuts och korrosionsprodukter genom mikroblästring med glaskulor, 50 my. Därefter har föremålen placerats i en 0,1M NaOH-lösning för urlakning av skadliga salter, främst klorider. Urlakningsprocessen pågick i rumstemperatur under 10 månader och avslutades då halten klorider i urlakningsvätskan varit stabil under 5 ppm under 3 veckor. Urlakningslösningen byttes ut varje vecka och halten klorider har analyserats med en *Sherwood MK11 Chloride Analyser 9265*. Efter urlakningen har järnföremålen dehydrerats i etanol under 1 vecka med 1 etanolbyte samt torkats ytterligare i varmluftsugn med 100°C under 1 vecka. När föremålen ansetts helt torra behandlades de med Dinitrolpasta, vilket är en korrosionsinhibitor för järn, samt ytskyddades med mikrokristallint vax. Vaxet applicerades genom nedsänkning i bad under vakuum.

Kopparlegeringarna har rengjorts mekaniskt med hjälp av vatten och en mjuk pensel. Därefter har de placerats i en fuktkammare med 100% luftfuktighet under 1 vecka för att undersöka om aktiv korrosion förekom. Då ingen korrosion nybildats efter en vecka togs föremålen ur fuktkammaren och placerades i etanol för dehydrering under 1 vecka. Föremålen placerades därefter i ett bad med 1% Bensotriasol (Bta) under 1 dag. Bta är en korrosionsinhibitor för kopparlegeringar som stabiliserar och skyddar föremålen. Efter Bta-behandlingen får föremålen lufttorka i dragskåp under 2 veckor innan de ytskyddas med mikrokristallint vax som påförs med pensel. Fragmenten som tillhör spännet limmas ihop med cyanoakrylat lim innan vaxning.

Blyföremålen har rengjorts mekaniskt med hjälp av en glasfiberborste och en skalpell. Då originalytan till stor del saknas på fnr 208 och innehåller ett stort antal sprickor på fnr 212, så har behandlingen av dessa föremål minimerats. Efter rengöring så har föremålen ytligt behandlats med mikrokristallint vax löst i lacknafta. Vaxet påfördes med mjuk pensel.

GlaspärLAN har enbart rengjorts mekaniskt med pensel. Pärlan är i mycket gott skick och är inte i behov av någon behandling.

Analyser

Enbart röntgenanalys. Röntgenskåp modell Helwett-Packard, nr. 43855A. Samtliga röntgenbilder är gjorda med inställningarna i tabellen nedan. Bilderna skickas tillbaka med fynd och rapport.

Datum	Avstånd (cm)	Tid (sek)	Spänning (KVp)	Strömstyrka (mA)
110318	40	30	90	3

Råd och anvisningar om förvaring och hantering

Arkeologisk metall bör förvaras så torrt som möjligt och helst under 18 % RF. Hantering skall alltid ske med handskar för att inte fettsyror som avskiljs via huden skall komma på ytan och orsaka korrosion. Föremålen av kopparlegering är behandlade med Bta, vilket är ett giftigt ämne, och man bör därför hantera dessa föremål med extra försiktighet. Föremålen är dessutom sköra och bör därför hanteras minimalt. Glaspärlan är stabil och i god kondition, men den är ändå känslig och bör förvaras i en stabil miljö med en relativ luftfuktighet mellan 30-50%.

En regelbunden översyn rekommenderas och skulle man upptäcka nybildad korrosion bör föremålen omgående lämnas till konservator för omkonservering.

Bilagor

BILAGA 1. *Konserveringsrapport i tabellform.*

BILAGA 2. *Fotodokumentation efter konservering.*

Studio Västsvensk Konservering		Konserveringsrapport metall				Stafsinge socken																	
Bilaga 1		del 1 föremål, material och skadebild				10 arkeologiska fynd																	
SVK-Diarienummer	Datum	Beställare	Undersökningsår	Lst. Diarienummer																			
NOK00192-2011	2012-02-28	Kulturmiljö Halland	2010																				
Konservator	RAÄ-nummer	Landskap	Socken	Fastighet																			
Ebba Phillips	RAÄ 117	Halland	Stafsinge																				
Metall		Material och fynddata				Övrigt																	
Föremål	Skadebild																						
Fyndnummer	Benämning	Antal delar	Materialslag: Au, Ag, Cu, Pb, Al, Fe, Cu leg, trä, läder, rep, annat	VD=vattendränk/ F=fuktig/ T=torr	K = komplett EK = ej komplett	Korrosion: 1=grön, 2=grön (aktiv), 3=röd, 4=brun, 5=svart, 6=vit, 7=orange (aktiv), 8=grå	Magnetisk	Genomkorroderad	Pulvrig korrosionsprodukt	Gropkorrosion	Adelpatina (Cu)	Glödpatina (Fe)	Magnetiskt (Fe)	Krustor	Sprickor	Flagor	Skittad	Eroderad yta	Deformation	Sten/grus/sand/lera	Korster	Hänvisning till löpande text	Kommentar
201	knapp	1	Cu-leg	T	EK	1,2			x											x		x	
203	oidentifierat föremål	1	Cu-leg	T	EK	1,2			x						x					x		x	
204	oidentifierat föremål	1	Cu-leg	T	EK	1,4			x											x		x	
208	sländtrissa	1	Pb	T	K	6,8			x									x		x		x	
210	bleck	1	Cu-leg	T	K	1,2			x											x		x	
212	knapp	1	Pb	T	EK	6,8			x										x		x		x
3314	pårla	1	glas	T	K															x		x	
3604	spänne	1	Cu, Fe	T	EK	1,2,4,7			x												x		konserveras ej
A1755	spänne	7	Cu-leg	T	EK	1,2			x	x											x		x fyndnummer saknas
G3087	bleck	1	Fe	T	K	4,7			x	x											x		x fyndnummer saknas
AL5292	knivblad	1	Fe	T	K	4,7			x	x											x		x fyndnummer saknas

Bilaga 2

Fotodokumentation efter konservering

Stafsinge socken – 10 arkeologiska fynd
Stafsinge
Falkenbergs kommun, Halland
Ebba Phillips
Studio Västsvensk Konservering
Diarienummer NOK00192-2011

Bild 1. Fnr A1755 efter konservering, framsida och baksida.

Bild 2. Fnr 201 efter konservering, båda sidor.

Bild 3 Fnr 203 efter konservering ,båda sidor

Bild 4. Fnr 204 efter konservering, båda sidor.

Bild 5. Fnr 210 efter konservering, båda sidor.

Bild 6. Fnr 208 efter konservering, båda sidor.

Bild 7.. Fnr 212 efter konservering, båda sidor.

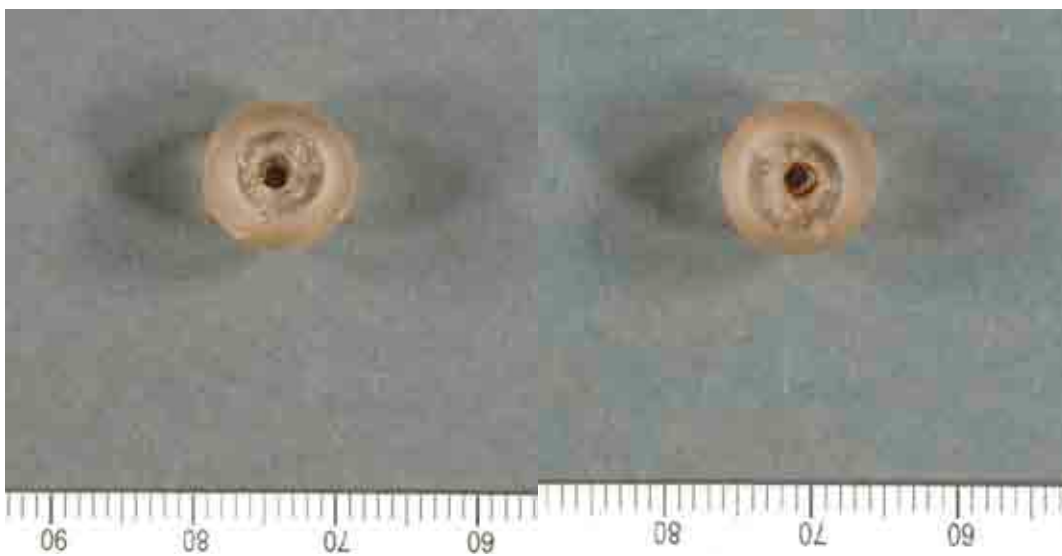

Bild 8. Fnr 3314 efter konservering, båda sidor.

Bild 9.: Fnr saknas, G3087, efter konservering, fram och baksida.

Bild 10: Fnr saknas, AL5292, efter konservering, fram och baksida.

Bilaga 4

¹⁴C-datering

Ångströmlaboratoriet, Uppsala,

UPPSALA
UNIVERSITET

Uppsala 2012-04-20

Ola Kadefors
Kulturmiljö Halland
Bastionsgatan 3
302 43 HALMSTAD

Ångströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Göran Possnert

Besöksadress:
Ångströmlaboratoriet
Lägerhyddsvägen 1
Rum 4143

Postadress:
Box 529
751 20 Uppsala

Telefon:
018 – 471 30 59

Telefax:
018 – 55 57 36

Hemsida:
<http://www.angstrom.uu.se>

E-post:
Goran.Possnert@Angstrom.uu.se

Resultat av ^{14}C datering av träkol och makrofossil från Stafsinge, Halland.

Förbehandling av träkol och liknande material:

1. Synliga rottrådar borttages.
2. 1 % HCl tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten) (karbonat bort).
3. 1 % NaOH tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Makrofossilerna har behandlats enligt ovan utom i steg 3 då 0.5 % NaOH användes vid 60°C under 1 timme.

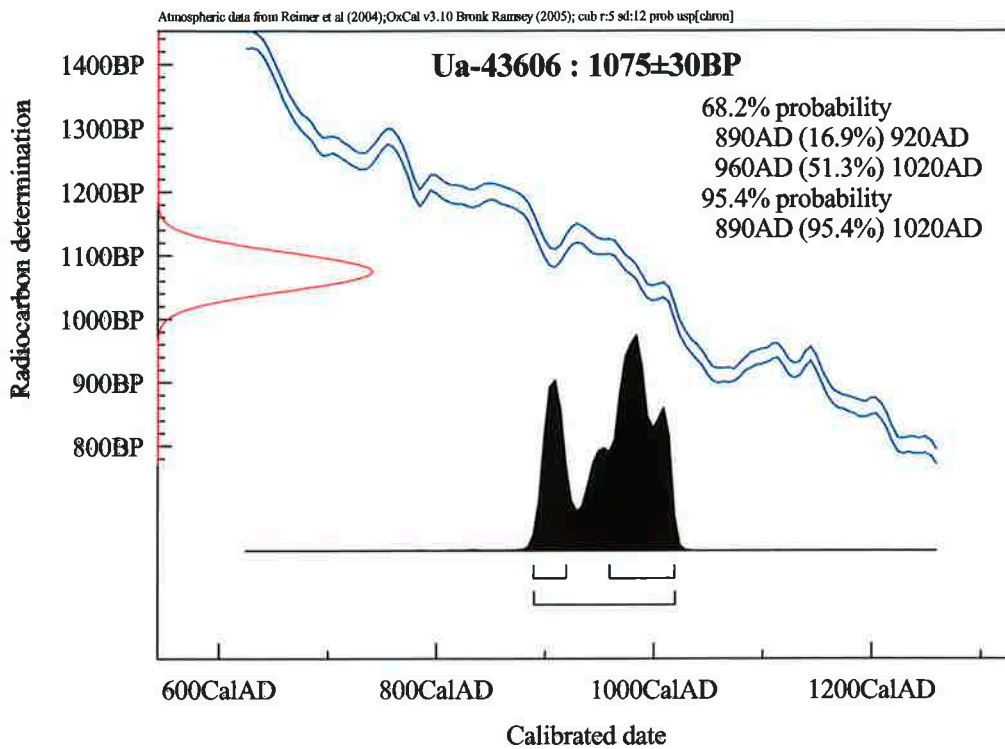
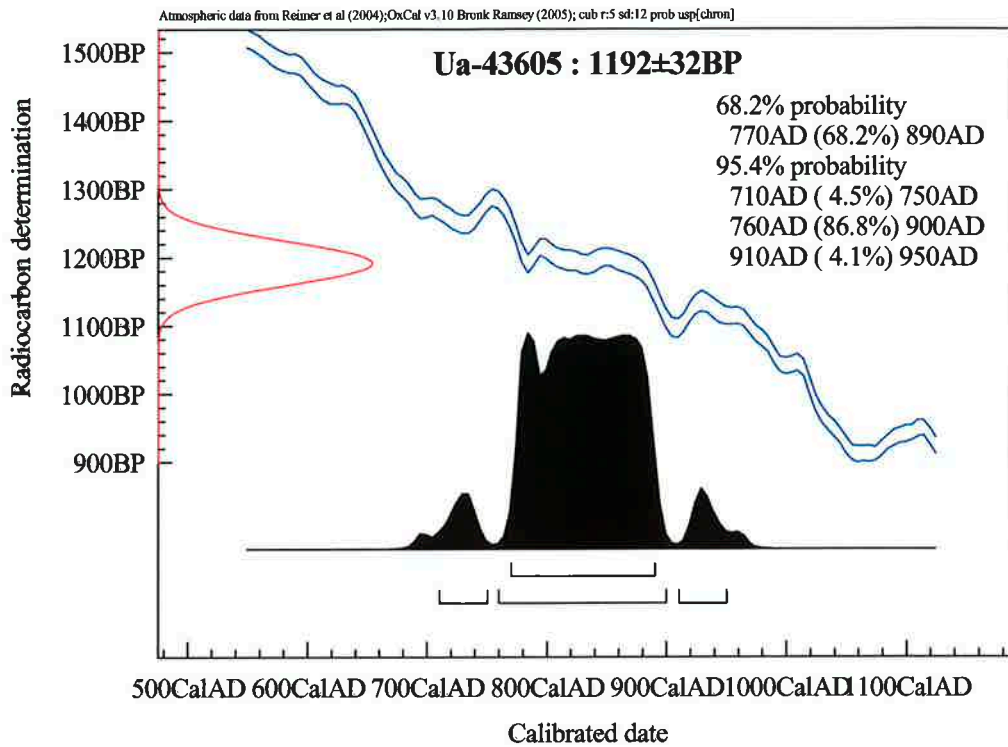
Före acceleratorbestämningen av ^{14}C -innehållet förbränns, det tvättade och intorkade materialet surgjort till pH 4, till CO_2 -gas, som i sin tur konverteras till fast grafit genom en Fe-katalytiskreaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

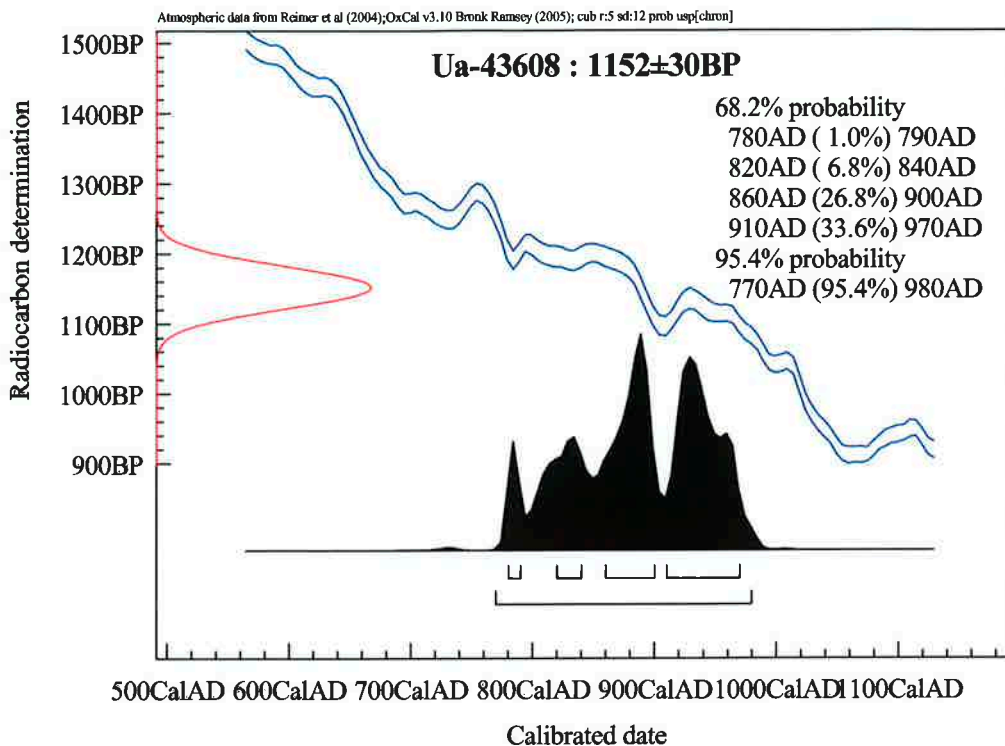
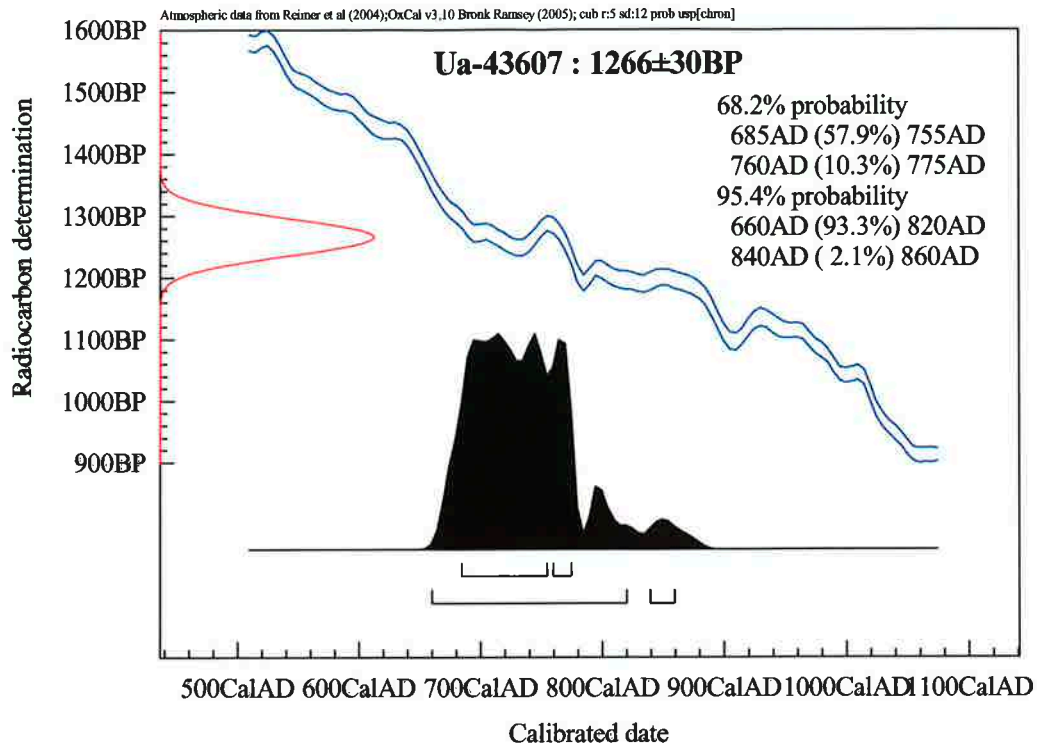
RESULTAT

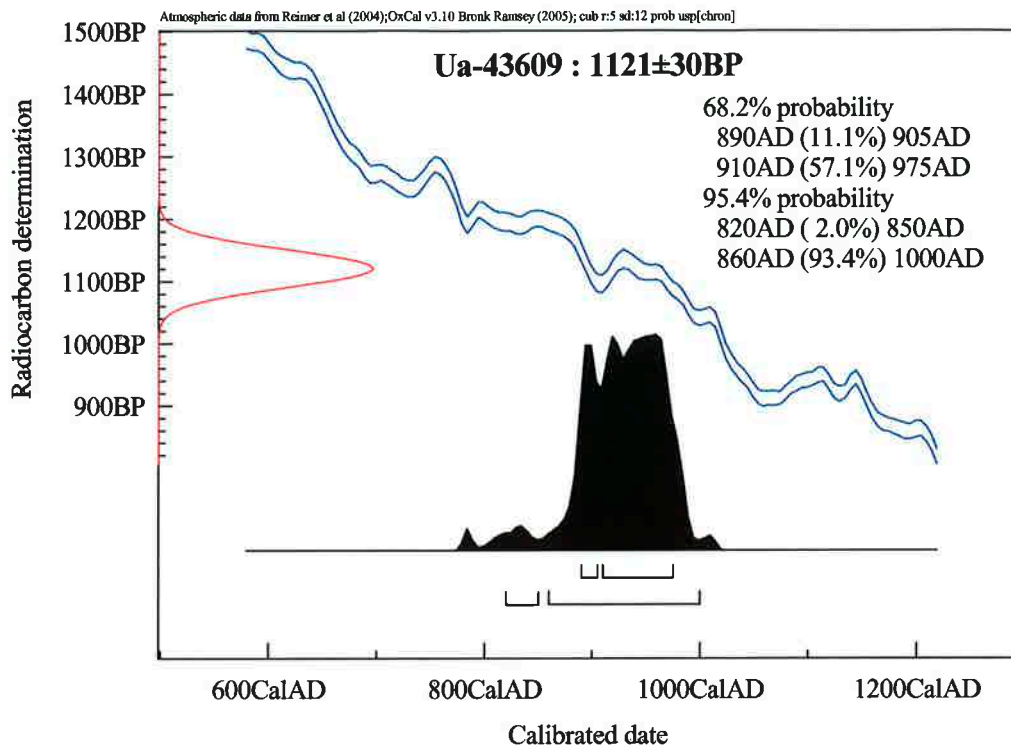
Labnummer	Prov	$\delta^{13}\text{C}$ ‰ VPDB	^{14}C ålder BP
Ua-43605	Stafsinge 117:1, Pm 5095	-28,7	1 192 ± 32
Ua-43606	Stafsinge 117:1, Pm 5172	-27,8	1 075 ± 30
Ua-43607	Stafsinge 117:1, AL 5287	-25,1	1 266 ± 30
Ua-43608	Stafsinge 117:1, AL 5292	-26,8	1 152 ± 30
Ua-43609	Stafsinge 117:1, Pm 5329	-25,5	1 121 ± 30

Med vänlig hälsning

Göran Possnert/Ingela Sundström

Bilaga 5

Vedartsanalys

Thomas Bartholin

Wentorf, den 17. februar 2012

Stafsinge.Raä117

Vedanatomisk analyse af 5 träkulsprover fra Stafsinge, Stafsinge socken, Raä 117, Halland.

Indsendt af Ola Kadefors, Kulturmiljö Halland.

PM 5329, AS 3743, Smidesgrop:

< 1 ml ej rent kol.

2½ stk. sädeskorn + slagger o l.

C-14-prov: 1 stk. *sädeskorn*, med en egenalder, som bedömmes til at være max. 1 år.

AL 5287, A 1755, Grophus:

< 1 ml ej rent kol.

4 stk. = alle, rest for små, analyseret med følgende resultat:

1 stk. *Betula sp.*, björk, fra yngre stamme?

1 stk. *Corylus avellana*, hassel, for lille til C14.

1 stk. *Quercus sp.*, ek, fra äldre stamme.

1 stk. *Fraxinus excelsior*, ask, fra ung stamme.

C-14-prov: 1 stk. *Fraxinus excelsior*, ask, med en egenalder, som bedömmes til at være max. 40 år.

AL 5292, A 1755, Grophus:

< 1 ml ej rent kol.

1 stk. = alle, rest for små, analyseret med følgende resultat:

1 stk *Tilia sp.*, lind, fra ung stamme.

C-14-prov: 1 stk. *Tilia sp.*, lind, med en egenalder, som bedømmes til at være max. 40 år.

PM 5095, A 3589, Grophus:

Ca. 3 ml ej rent kol.

4 stk. = alle, rest for små, analyseret med følgende resultat:

½ stk. sådeskorn, antagelig for lille til C14.

1 stk. *Betula sp.*, björk, fra yngre stamme.

2 stk *Fraxinus excelsior*, ask, fra unge grene.

C-14-prov: 2 stk. *Fraxinus excelsior*, ask, med en egenalder, som bedømmes til at være max. 10 år.

PM 5172, A 4456, Stolphål:

Ca. 4 ml ej rent kol. Järnockra.

10 stk. = stickprov, analyseret med følgende resultat:

2 stk. *Betula sp.*, björk, fra yngre stammer.

8 stk. *Quercus sp.*, ek, fra yngre stammer.

C-14-prov: 1 stk. *Quercus sp.*, ek, med en egenalder, som bedømmes til at være max. 40 år.

C-14-proverne og resterne sendes i hvert sit brev.

Med venlig hilsen og tack för uppdraget

Thomas Bartholin

Am Haidberg 18

D 21 465 Wentorf

0049 40 720 1821

Thomas.Bartholin@gmx.de

Bilaga 6

Makroskopisk analys

Jens Heimdahl

Makroskopisk analys av jordprover från Raä 117 Stafsinge sn. Teknisk rapport

Jens Heimdahl, UV Mitt 2011-01-03

Under den arkeologiska undersökningen av lämningarna under den gamla vägen Raä 117, Stafsinge sn, 2010, togs fem jordprover för analys av makroskopiskt innehåll med fokus på växtrester. De provtagna lämningarna bestod av ett par grophus, som provtogs på fyra olika platser i vad som tolkades vara olika nivåer av golvlager, och en grop, i ett anläggningstätt krönläge. Vid ett av grophuset (A1755) hittades ett tyskt silvermynt från 800-talet, och över de översta golvlagret påträffades bl.a. svartgods och östersjökeramik, och i botten av anläggningen fanns en stor obränd vävtyngd i lera. Det andra grophuset (A3589) var endast 3,5 meter långt, och här påträffades brända ben centralt i anläggningen, där också provet togs. Det femte provet togs i en stor (1,2 m lång och 0,45 m djup) grop med slagg och järnrester, i vars centrum fanns en sten som tolkades som ett städ.

Frågeställningarna gäller huruvida det makroskopiska innehållet i proverna kan komplettera de arkeologiska tolkningarna. Proverna har analyserats mellan december 2010 och januari 2011.

Metod och källkritik

Provtagningen genomfördes av arkeologerna under utgrävningen och innehöll torrvolym om 1 liter jord per prov. I laboratoriet preparerades proverna genom flotation enligt metod beskriven av Wasylikowa (1986) och våtsiktades med 0,25 mm maskvidd. Även den kvarvarande flotationsresten av tyngre minerogent material våtsiktades och genomsöktes efter artefakter. Efter floteringen samlades proverna upp och förvarades i vatten till dess de analyserades. Identifieringen av materialet skedde under ett stereomikroskop med 7-100 gångers förstoring. Den makroskopiska analysen har främst

Diskussion

Anläggningarna kan kronologiskt vara vitt åtskiljda och diskuteras därför var för sig.

Grophus A 1755

De tre proverna från detta grophus var innehållsfattiga vid sidan av träkol och enstaka fragment av strådelar av örter. Ett av proven (PM 3086) innehöll dock spår av brända vegetabilier som hasselnöt och svinmålla (den senare kan vara både föda och åkerögärs), samt animalier i form av brända ben. Lager AL 5397 verkar alltså motsvara en funktion relaterat till hantering av mat. Det framgår inte huruvida det finns spår av en härd i huset, men om så är fallet ligger det närmast tillhands att tolka byggnadens användning under denna fas som någon form av kokhus. Om härd däremot saknas så kan man också tolka resterna som spår av en visthusbrand. Ett annat av proven (AL 5292) innehöll enstaka mineralsmältor. Sådana kan uppträda vid husbränder och husen t.ex. är lerklinade, men de kan också vara spår av högtemperaturhantverk.

Grophus A 3589

I provet från detta hus förekom både bränt spannmål, brända och obrända benfragment, samt förkolnade klumpar som tolkas som bränd mat. Huset verkar vara någon form av kokhus, eller (om härd saknas) vara en nerbrunnen visthusbod (vilket kan stödjas av förekomsten av smältor). Bland fragmenten förekommer även kalkbruk och rödbränd keramik som kan vara tegel eller rödgods, vilket tyder på en senare datering än de sannolikt vikingatida hus 1755.

Grop A 3743

Provet från gropen innehåller stora mängder (magnetiska) smidesloppor och mineralsmältor. Det är tydligt att man ägnat sig åt järnsmide på platsen. I materialet finns också enstaka fragment av brända ben, och det är fullt möjligt att härdresterna i gropen även innehåller spår av tillfällig matlagning.

Referenser

Wasylikowa, K., 1986: Analysis of fossil fruits and seeds. I Berglund, B. E. (ed.): *Handbook of Holocene Palaeoecology and Palaeohydrology*. John Wiley & Sons Ltd. 571-590

Bilaga 7

Myntbestämning

Gert Rispling

Ha
2011

KMK dnr 711-292-

Stafsinge sn

Stafsinge kyrkoruin

(Raä 117)

2 vikingatida mynt (1 islamiskt och 1 tyskt), lösfynd

1. IF 209. Islamiskt fragment, 0,74 g, gravt korroderat.

Dynasti? (Abbasid? Hamdanid?)

ort? (Irak) ca 330-40 (ca 941-52 eKr)

2. IF 213. Fragment av tyskt mynt, 0,69 g, i bättre skick.

Nijmegen?

Heinrich II (1002-1024)

Ilisch 2000, 8.13

Jaarboek voor Munt- en Penningkunde 84-85 (1997/98)

Gert Rispling

2011-04-14

Bilaga 8

Ritningsförteckning och ritningar

HMAK 4400:1-14

Halland

Stafsinge socken

Stafsinge 23:1/2, 23:1/4

RAÄ Stafsinge 117

Arkeologisk undersökning 2009

ritning nr	Anläggnings-ID	Subclass	Intrasis id
1 och 2	3516	Stolphål	100001
1 och 2	3531	Stolphål	100001
1 och 2	3540	Stolphål	100001
1 och 2	3548	Stolphål	100001
1 och 2	3556	Stolphål	100001
1 och 2	3589	Grophus	100001
1 och 2	3655	Grophus	100001
1 och 2	3786	Grop	100001
1 och 2	5050	Stolphål	100001
1 och 2	5067	Stolphål	100001
1 och 2	5148	Stolphål	100001
1 och 2	5156	Stolphål	100001
1 och 2	5140	Stolphål	100001
7	2677	Stolphål	100002
7	2713	Stolphål	100002
7	2720	Stolphål	100002
7	2728	Stolphål	100002
7	2738	Stolphål	100002
7	2782	Stolphål	100002
7	2789	Stolphål	100002
7	2798	Grop	100002
7	2808	Stolphål	100002

ritning nr	Anläggnings-ID	Subclass	Intrasis id
7	2817	Stolphål	100002
7	2833	Stolphål	100002
7	2841	Stolphål	100002
7	2938	Härd	100002
7	2951	Stolphål	100002
7	2961	Stolphål	100002
7	2976	Stolphål	100002
7	3727	Grop	100002
7	3743	Grop	100002
7	5246	Stolphål	100002
7	5256	Stolphål	100002
3	3856	Grop	100003
3	3897	Stolphål	100003
3	3955	Stolphål	100003
3	3977	Stolphål	100003
3	3992	Stolphål	100003
3	4011	Stolphål	100003
3	4020	Stolphål	100003
3	4043	Stolphål	100003
3	4055	Stolphål	100003
3	4065	Stolphål	100003
3	4076	Stolphål	100003
3	4086	Stolphål	100003
3	4096	Stolphål	100003
3	4114	Grop	100003
3	4168	Stolphål	100003
3	4178	Stolphål	100003
3	4188	Stolphål	100003
3	4199	Stolphål	100003
4	4344	Grop	100004
4	4357	Stolphål	100004
4	4368	Stolphål	100004
4	4379	Stolphål	100004
4	4389	Stolphål	100004
4	4400	Stolphål	100004
4	4411	Stolphål	100004
4	4420	Stolphål	100004
4	4431	Stolphål	100004
4	4442	Stolphål	100004
4	4456	Stolphål	100004
4	4468	Stolphål	100004
4	4480	Stolphål	100004
4	4490	Stolphål	100004
4	4522	Ränna	100004
4	4544	Härd	100004
4	4557	Härd	100004

ritning nr	Anläggnings-ID	Subclass	Intrasis id
4	4822	Grop	100004
4	4845	Grop	100004
4	4881	Grop	100004
4	4893	Grop	100004
4	4908	Grop	100004
6	2222	Stolphål	100005
6	2231	Stolphål	100005
6	2287	Stolphål	100005
6	2313	Stolphål	100005
6	2330	Stolphål	100005
6	2407	Stolphål	100005
6	2416	Stolphål	100005
6	2423	Stolphål	100005
6	2432	Stolphål	100005
6	2479	Stolphål	100005
6	2566	Stolphål	100005
6	2993	Stolphål	100005
6	3674	Stolphål	100005
6	3769	Grop	100005
6	5230	Stolphål	100005
6	5387	Stolphål	100005
8	1308	Stolphål	100006
8	1378	Stolphål	100006
8	1390	Stolphål	100006
8	1404	Stolphål	100006
8	1427	Stolphål	100006
8	1439	Stolphål	100006
8	1451	Stolphål	100006
8	1465	Stolphål	100006
8	1478	Stolphål	100006
8	1490	Stolphål	100006
8	1497	Stolphål	100006
8	1509	Stolphål	100006
8	1600	Stolphål	100006
8	1608	Stolphål	100006
8	1617	Stolphål	100006
8	1623	Stolphål	100006
8	1631	Stolphål	100006
8	1640	Stolphål	100006
8	1648	Stolphål	100006
8	1656	Stolphål	100006
8	1666	Stolphål	100006
8	1675	Stolphål	100006
8	1693	Stolphål	100006
8	1706	Stolphål	100006
8	1716	Stolphål	100006

ritning nr	Anläggnings-ID	Subclass	Intrasis id
8	1724	Stolphål	100006
8	1732	Stolphål	100006
8	1748	Stolphål	100006
8	1788	Stolphål	100006
8	1797	Stolphål	100006
8	1804	Stolphål	100006
8	1813	Stolphål	100006
8	1829	Stolphål	100006
8	1835	Stolphål	100006
8	1842	Stolphål	100006
8	1853	Stolphål	100006
8	1860	Stolphål	100006
8	1867	Stolphål	100006
8	1875	Stolphål	100006
8	1884	Stolphål	100006
8	1892	Stolphål	100006
8	1899	Stolphål	100006
8	1908	Stolphål	100006
8	1917	Stolphål	100006
8	1925	Stolphål	100006
8	2179	Härd	100006
1 och 2	3563	Stolphål	100007
1 och 2	3568	Stolphål	100007
1 och 2	3577	Stolphål	100007
1 och 2	3753	Grop	100007
1 och 2	5032	Stolphål	100007
11	2886	Ränna	100008
11	5330	Stolphål	100008
11	5340	Stolphål	100008
11	5348	Stolphål	100008
11	5368	Stolphål	100008
11	5376	Stolphål	100008
11	5358	Stolphål	100008
10	3001	Stolphål	100009
10	3140	Stolphål	100009
10	3148	Stolphål	100009
10	3180	Stolphål	100009
10	3189	Stolphål	100009
10	3197	Stolphål	100009
10	3220	Stolphål	100009
10	3263	Stolphål	100009
10	3412	Stolphål	100009
10	3429	Stolphål	100009
10	3438	Stolphål	100009
10	3623	Härd	100009
9	987	Stolphål	100010

ritning nr	Anläggnings-ID	Subclass	Intrasis id
9	1007	Stolphål	100010
9	1183	Stolphål	100010
9	1197	Stolphål	100010
9	1209	Stolphål	100010
9	1241	Stolphål	100010
9	1267	Stolphål	100010
9	1278	Stolphål	100010
9	1295	Stolphål	100010
9	1320	Stolphål	100010
9	1332	Stolphål	100010
9	1352	Stolphål	100010
9	1367	Stolphål	100010
9	5178	Stolphål	100010
9	1143	Stolphål	100010
12	223	Stolphål	100011
12	237	Stolphål	100011
12	247	Stolphål	100011
12	257	Grop	100011
12	269	Stolphål	100011
12	291	Stolphål	100011
12	304	Stolphål	100011
12	356	Stolphål	100011
12	398	Stolphål	100011
12	409	Stolphål	100011
12	431	Stolphål	100011
12	560	Grop	100011
12	2624	Stolphål	100011
12	2747	Stolphål	100011
12	2825	Stolphål	100011
12	338	Stolphål	100011
12	328	Stolphål	100011
12	2704	Stolphål	100011
5	4221	Hjulspår	100123
5	4237	Hjulspår	100123
5	4249	Hjulspår	100123
5	4260	Hjulspår	100123
5	4273	Hjulspår	100123
5	4289	Hjulspår	100123
13	2602	Stolphål	100124
13	2610	Stolphål	100124
13	3280	Stolphål	100124
13	5083	Stolphål	100124
13	5094	Utgår	100124
13	5109	Stolphål	100124
13	1755	Grophus	100124
14	G3615	Grävenhet	100125
14	G3606	Grävenhet	100125
14	1755	Grophus	100125

Profil S/N 3C 3651

V/8 3C 3653

Nedgr ID	L	Br	Dj	Typ	Fyllning	KoL	Br Zon	Leca	Br P
AS 3563	0,2	0,2	0,07	Stolphål	Mörkgrå medgrus/sten				
AS 3556	0,3	0,25	0,07	- " -	- " -				
AS 3548	0,75	0,40	0,20	- " -	Brungrå grusfyllning				
AS 3516	0,18	0,20	0,09	- " -	Mörkgrå grusblandning				
AS 3531	0,50	0,52	0,21	- " -	Brungrå grusfyllning				
AS 3540	0,30	0,25	0,11	- " -	- " -				
2AG 3589	3,52	0,36	0,18	Grop	- " -				
2AS 3577	0,47	0,40	0,29	Stolphål	- " -				
2AS 5067	0,29	0,32	0,11	- " -	- " -				
2AS 3568	0,32	0,46	0,22	- " -	- " -				
2AS 5050	0,18	0,20	0,07	- " -	- " -				
2AS 5032	0,20	0,15	0,17	- " -	- " -				
2AS 3753	1,20	1,09	0,19	Grop	- " -				
2AG 3786	3,72	1,85	0,22	Grop	- " -				

Införningsid
100007

Mus/Graphus 2AG 3589

Stafsinge
2010-06-23

Stat 747 Stolphölen på denna ritning ingår i Huset

2AG 3589

Ritning nr 1

Br Ben	Tolkning	Hus	Plan nr	Kommentar
	Väggläge NV-kantant		2	Enstaka flintaresag i anl. Rund anl.
	- " -		2	Oval anl.
	- " -		2	Rund anl. "Hörn Stolpe"
	- " -		2	Liten rund anl.
	- " -		2	Rund anl. Enstaka flinta i anl. "Hörn stolpe"
	- " -		2	Grund otydlig, rund anl.
	Graphus konstruktion med markerade Stolphål.		2	Anl. Förstörd i säden genom ett schakt/dika. Endast den norra halvan undersökt p.g.a. detta.
	Stolphål i väst, i pro- fil 3C3653		2	"Hörn stolpe" rund
	Stolphål i NV-kantant- ten			rund
	- " -			"Hörn stolpe" rund
	- " -			oval anl.
	Stolphål i S-N-profil			rund anl.
	Grop vid möjlig ingång till Graphus 2AG 3589			Oval Enstaka flinta.
	Förut till det gräp som flutit samman			Oval. Den östra delen djupare med kol, sten, ben, de- stnar och slag. I den västra delen kol, och keramik. Anläggningen skedd i den väst- ra delen, p.g.a. ett relativt nytt drä- nings schakt.

HMAK 4400:1

AS 3563

AS 3556

AS 3548

AS 3516

AS 3531

AS 3540

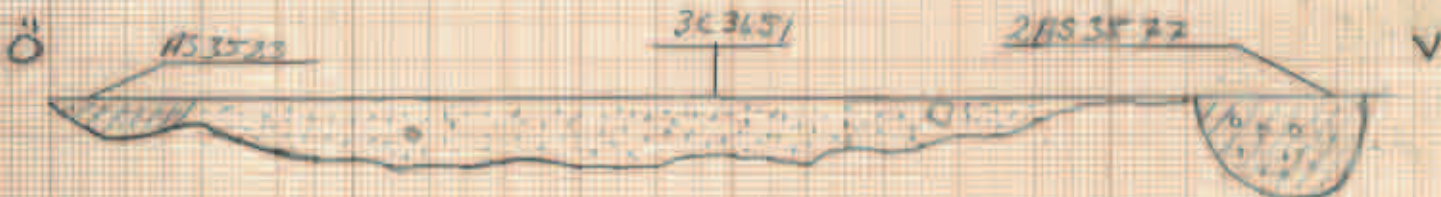

AS 5067, AS 3569, AS 5050

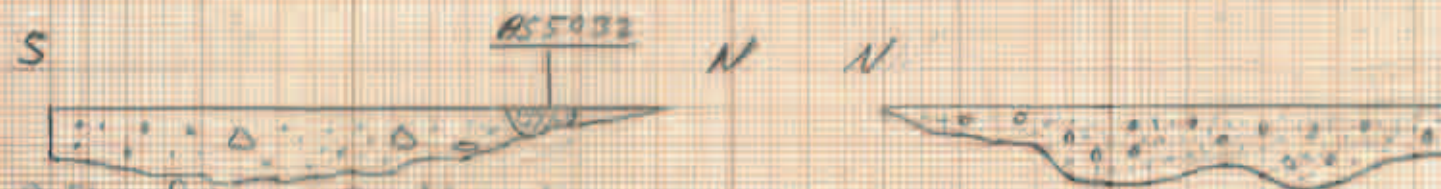
2463589

Profil Ö-V 3C 3653 352cm

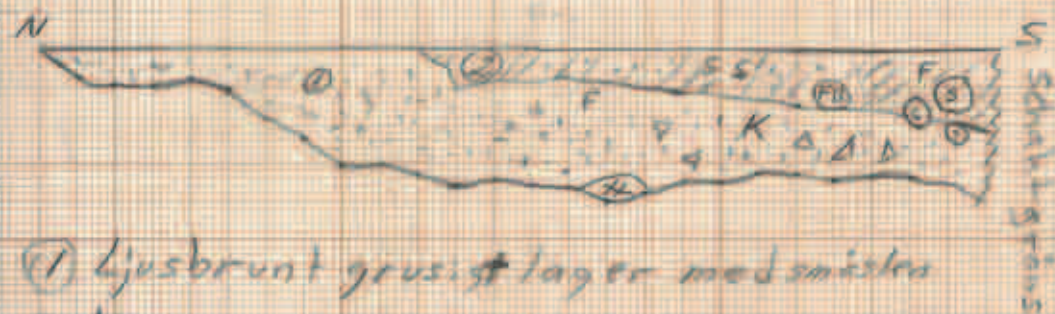
Profilens fyllning: Brun till mörkgrå sandblandad fyllning med grovgrus.

Profil S-N 3C 3651 (Endast Norra delen p.g.a. skador i

Profilens fyllning: Brun till mörkgrå sandblandad fyllning med grovgrus

2463655 Profil N-S = 3C 5164

M&H Norra delen
L = 2,54
Br = 2,30
Dj = 0,40

- ① Ljusbrunt grusigt lager med smister
- ② Mörkbrunt sandigt lager med smister
- ③ Träliga knäckstenar. I anslutning spridda skärbrända stenar: S-delen
- S - Slagg F - Flintskrapa FB - Tand och bekynt Keramik IP 5166
- I botten en klump obränd lera, spritt i med flintskrapa

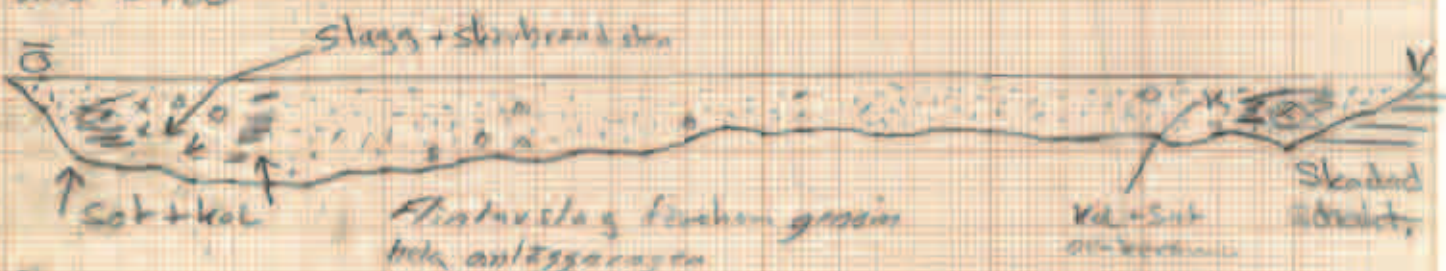
Staf 747 2AG 3589 / Hus, Grop =
 Stalghälen ingår i Murak
 2AG 3655

Profilmätning 2
 2010-06-23
 Mats U
 070-170 3803

2AG 3753

2AG 3786

den södra) 160cm

S

2AS 5148

$L=0,32$ Ant: i NV-kvadranten av Grop/Hus 3655

$B_c=0,36$

$D_j=0,09$

2AS 5140

$L=0,20$

- II -

$B_c=0,24$

$D_j=0,05$

2AG 5156

$L=0,27$

- II -

$B_c=0,24$

$D_j=0,20$

HMAK 4400:2

2AG 3655 / Grop / graphus Endast norra halvan s västra kvadrant
 Under sohl i Resten av anl. utanför undersökningsområdet. Föreligger
 fogna i norra delen, 46cm öster och väster om profil 3C 5144.

stolplät i rad i V

AS 4168

AS 4178

AS 4188

AS 4199

Samtliga i identiska fallning + svartbrun humus sand
Samtidigt del av komposition

stolplät med samma fallning i rad.

AS 4020

AS 4043

AS 4055

AS 4064

AS 4098

AS 4109

Fallning: svartbrun humus sand.

Samtidigt del av komposition

stolplät med annan fallning i rad.

AS 4074

4265

Gulgrön fallning, samtidigt är del
av komposition

stolplät i rad i V

AS 3955

Blom sand

liknande gullgrön

AS: 3966, 3932, 3911, 3922, 3887

Spredna stolplät

AS 4011

svartbrun humus sand

AS 3972

Blå sand med humus

AS 3977

svartbrun humus sand
skiljer av djupet, så
fallning som stolplät

AS 3992

svartbrun humus sand
samma fallning som
stolplät

AS 3897

Blå sand i del
Med + vit fyllning

Sanktby - V

Stafsinge 2010

Ritning nr. 3

Platte rekonstrueret den store
beplattet

CP

Stakes

A3 4030
4143
4156

AG 4114

- 1) Grøn sand
- 2) Grøn sand m. kulbiter
- 3) Brun sand
- 4) Svært setig sand

Hedgrøp, fund en kreds 1 2

AG 4628: Ej gravet i plan
identisk m. 4114

AG ~~3806~~ 56

Plattet m. hvidt sand
Firkant m. muligens
fuldtig svælg.

Hus i detta delen av stämman
Stolplåt i vägglinje för V med O

AS 4357

AS 4368

AS 4387

AS 4377

AS 4400

AS 4411

AS 4420

- ① Gråbrun och ljus sand.
- ② Grå sand
- ③ Grå och ljus sand
- ④ orangebrun och ljus sand

Rektangulära rännor i vägglinje stolplåtar med
AS 4374 - N AS 4372 - S

skedd av dubbo

skedd av dubbo

Generella iakttagelser.

Stolplåten i ettan har varit tydligt
plan och profilerad samtigen släppta
kanter. Några gen. rektangulära utskott
i plan och profil.

Fynd av viktiga och spår (slipat) i
AS 4416 som tillhör som därefter.

Måjligen här de rektangulära rännorna till
samma konstruktion som stolplåten.

Stolplåtens senare konstruktion gen. uttryck
av bevarad ålderdomlighet, kunde in-
te tidigare. Å andra sidan så är
bevarings förhållandena som i de senare och
vissa rida

Husets större stämman för inget väl med
ett historiska hus vilket större förtro
lyndet av spåret som huset,

Mer i Derrstolpe 4416 sand,
Väststolpe 4480.

Spridda om

AS 4454 - N

- ① Orangebrun sanden upptill
0,3m starkare hela stämman.

Måjligen lite bet och sot mjöl
med klotter av hundra

AS 4422 - S

- ② Gråbrun ljus sand

Fynd av annat keramik på
flödet ditto.

AS 4492

med vinkelrät
i plan

AS 4431

med vinkelrät
i plan

AS 4416

med vinkelrät
i plan

AS 4480

AS 4490

Dörrstolpar, hela till
grändar

i i östra delen av schaktet

AS 4881

③ Går mot söder ut i
nord. kanten (0,25m)
Stenbunden stenar.

Utländsk hand?
Auker

1904

AS 4893

③ Brun sand mot söder
Fynd av keramik.
Flack gips.

AS 4845

④ Går mot söder ut i
Utländsk hand?

1904

AS 4908

Utländsk hand?

30 5165

- ① Vitgräs
- ② Ordninge sandblandat gräs
- ③ Svart eller vitt sand (Dike)
- ④ Bero kornig sand (kompakt matjordlager)
- ⑤ Grön sand

rekomm.

De isenfyllda hjulspåren när inte med till stannarna. Men
den äldre väststreckningen har dock inte medfört till
Liste ② utgåva av rest av vägens bärslager. Bärslaget
Bärslaget kan bestått av förvärradsvärd fukt

Statensge 2010
Väg

Ritning nr 5

1:60

CP

Kjords laget är ett inbakt man bitvis kompakt. Större delen av
som påverkas av det fruktbara lagret.

2) Sammansättning har varierat över årtusningarna.

material som sand och mjuk-d.

AS 2767

Grøn guld
Kalkulose - svæle

AS 2624

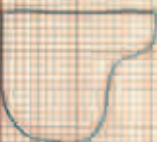
Brøn guld
Stenslett støppest
skæb. sten

AS 2564

Brøn hgt hvidt guld
Stenslett støppest
skæb. sten
melle

AS 2407

Brøn hgt hvidt guld
Stenslett støppest
skæb. sten

AS 2423

Brøn guld
Stenslett støppest
skæb. sten

AS 2416

Brøn guld
Stenslett støppest
skæb. sten

AS 2452

Brøn hgt hvidt guld
Stenslett støppest
skæb. sten

AS 2287

Brøn guld
Stenslett støppest
skæb. sten

AS 2231

Gulbrun sand
Stenslett støppest
skæb. sten

AS 2222

Gulbrun sand
Stenslett støppest
skæb. sten

AS 2313

Brøn hgt
hvidt sand
Stenslett
skæb. sten

AS 2330

Brøn hgt hvidt sand
Stenslett støppest
skæb. sten
melle

AS 2587

Brøn hgt hvidt sand
Stenslett støppest
skæb. sten

AS 2479

Brøn hgt hvidt guld
Stenslett støppest
hgt skæb. sten

AS 5230

Brøn hgt hvidt guld
Stenslett støppest
skæb. sten

AS 2993

Brøn hgt hvidt guld
Stenslett støppest
skæb. sten

Stationsnummer
Spridda ant västra stenen

Ritning nr 6

10

Anda liknande stolphal: 5207
2704
2951
5206
3263

Lathologie

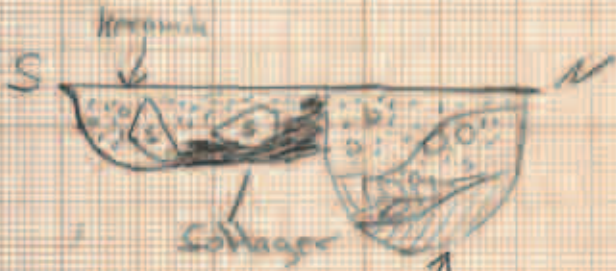
Det finns äre utan ett antal stolphal som
karakteristiska av att vara stensladda med stora
skärbrända stenen, ofta spruckna. Fyllningen har i enigt
väsentligt väsentlig vätska. Ingen eller lite sot och
kol.

Stolphalen liknar de som gavs vid den
mindre tvärsnitt och som beskrivs som fyllde med
tatt porösa skärbränd ston.

Ärslingsringarna är fyllt fylliga

samtliga i både ant och denna plan gavs med
spår

2AS 2938 $L=1,26, Br=1,0, D_j=0,22$ Inläggning av ...

Enstaka flinta i anl, Kolprov
Keramik, edelglaserat i den södra delen

2AS
 $L=0,55, Br=0,44, D_j=0,48$
Skiktat och orent: stolphålet
Makroprov.

2AS 2720 $L=0,30$ Rund
 $Br=0,26$
 $D_j=0,16$
Mörk grusig fyllning

2AS 2713 / Kollias rund
 $L=0,14$
 $Br=0,14$
 $D_j=0,04$
2AS 2735
Oval a

2AS 2728 $L=0,47$ Rund
 $Br=0,5$
 $D_j=0,37$
Ljust grusigt lager
Mörkt sandigt lager
Soligt lager
Enstaka storbända stjär i anl.

2AS 2808 2AS 2817 2AS 2808
 $L=0,24$
 $Br=0,21$
 $D_j=0,20$
Båda stolphålen plac
Sot + kol Mörk sandig

2AS 2951 $L=0,16$ Oval
 $Br=0,60$
 $D_j=0,21$
Stensködd med storbända stjär
Rund

2AS 2761 $L=0,30$
 $Br=0,24$
 $D_j=0,14$
Mörkfärgat grusblandning
Rund
2AS 2776
Mörkfärgad
Rund

2AS 3727 $L=1,74$
 $Br=0,86$
 $D_j=0,140$
Keramikfynd i den
Mörkfärgad sandig
Fyllning

2AS 3243 $L=1,12$
 $Br=0,22$
 $D_j=0,15$
Fynd: Kol prov
Slagsprov
Brändsten
Järnfynd + / dr
Mörkbrunt sandigt lager med sot och kol
Brunt sandigt lager med slagg och rester av

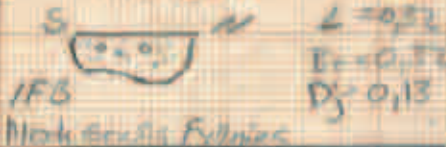
2010-06-29

MAJ

KL 070 440 3803

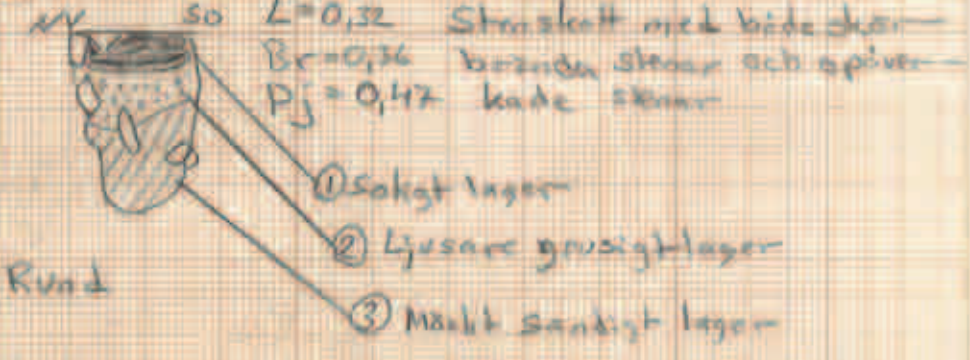
Ritning nr 7

2AS 2677 Rund

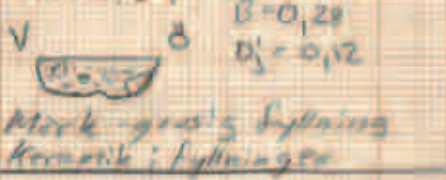
$L=0,52$
 $Br=0,12$
 $Dj=0,13$
 IFB
 Mark grusig fyllning

2AS 2792

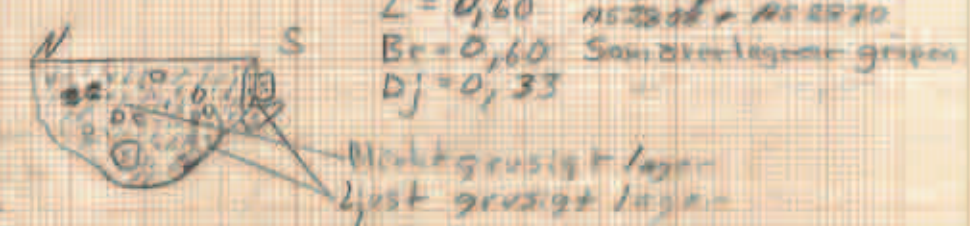
$L=0,32$ Stenslott med både sten-
 $Br=0,36$ blandad stenar och spiver-
 $Dj=0,47$ kade stenar
 1 Sakt lag
 2 Ljusare grusigt lager
 3 Mörkt sandigt lager

2AS 2789 Rund

$L=0,22$
 $Br=0,29$
 $Dj=0,12$
 Mark-grusig fyllning
 Keramik i fyllningen

2AS 2798

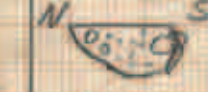

$L=0,60$ En grupp omfattande
 $Br=0,60$ AS 2808 + AS 2870
 $Dj=0,33$ Samt överliggare gruppen

2AS 2817

$L=0,27$
 $Br=0,34$
 $Dj=0,22$

2AS 2833 Rund

$L=0,26$
 $Br=0,26$
 $Dj=0,14$
 Stenslott stolphål
 Mark grusig fyllning

2AS 2841

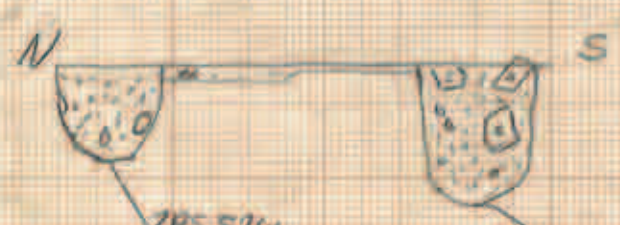
$L=0,29$
 $Br=0,20$
 $Dj=0,20$
 Rund Mark grusig
 fyllning

inre saggrop (2798).
fyllning med grus

$L=0,27$
 $Br=0,30$
 $Dj=0,28$

grusblandad

2AS 3709

$L=1,30$
 $Br=0,66$
 $Dj=0,04$

Grund anläggning mellan två stolphål. Bränd lera i anl.

NV-Delen och grusig

2AS 5246
 $L=0,27$ Rund anl
 $Br=0,28$
 $Dj=0,25$

2AS 5256
 $L=0,36$ Rund anl
 $Br=0,36$ Stenslott med
 $Dj=0,37$ Skerbränd sten

Tolkning - rester av vagnbotten. Anläggningen fotografert för Vester.

oliga ritar

igen för jämförelseställning.

Metod

Inledningsvis handgrävdes 20 stolphål. Det kunde då konstateras att 19 av 20 var tydliga och uppriktade stolphål. Instruktionen i plan är alltså huvudsakligen korrekt.

Efter grävning kunde det konstateras att fyllningsvarn var olika men väsentligt större fyllning återkom. Fyllningsvarn var följande

① Tätt packning av skivbrand sten uppt. 0,2 m. Brun sand.

② Brunsvart lukt sotig och kumös sand m. ristade mindre sten.

③ Brun kumös sand m. tydlig stempackning.

④ Brun kumös sand

⑤ Brun sand

Den principiella skillnaden är mellan fyllningar som är Brunna och de som är Brunsvarta.

Det finns också en tydlig skillnad mellan stolphål m. stempackning och stolphål utan. Det kan också noteras att såväl stempackning som mycket kvattiga och bestar av skivbrand sten ①.

inga fynd påträffades vid grävning

stolphål som vid grävning visat sig var kvattiga har betecknats som takbärande (TB).

För att kunna jämföra stolphålen med varandra undersöktes de därigenom med spade och klassificerades i enligt med resultaten från de handgrävde.

Beskrivning

Stämnet konstateras av en möjlighet till koncentration av i varierende storlekar. Ögså den avsevärd yttan tillade någon strukturverks.

Handgrävde stolphål

AS 1813

AS 1801

med turban

AS 1797

AS 1788

AS 1198

AS 1752

AS 1746

AS 1892

AS 1891

AS 2177

TB

AS 1724

AS 1842

TB

Stolphålen var kvattiga.

AS 1853

AS 1860

OBS
↓

Styrkor: 1416, 1220, 1231, 1255, 1174, 2198, 177, 1119, 1086, 1019, 1036, 1971, 1972

Samlisne 2010
 Del midre vstumpen...
 Del E

Ritning nr 8

CP

Alphal
 vte

Skjphol grunda med spide

	AS 1693 	AS 1695 	AS 1696 	AS 1694
AS 1884 	AS 1698 	AS 1699 	AS 1697 	AS 1681
AS 1867 	AS 1625 	AS 1690 	AS 1706 	AS 1608
AS 1875 	AS 1600 	AS 1796 	AS 1835 	AS 1809
AS 1908 	AS 1499 	AS 1497 	AS 1465 	AS 1451
AS 1925 	AS 1427 	AS 1459 	AS 1578 	AS 1390
AS 1917 	AS 1404 	AS 1475 	AS 1490 	AS 1345
AS 2042 	AS 1295 			

AS 1352

AS 1367

AS 1352

AS 1320

AS 2174

Ett stann

Mått

AS 1209

AS 1183

AS 5174

AS 1295

Purbo 5

AS 1278

AS 1267

6-6-6-6-6

Fyllning i 6 grunda ans. som konstrollerats med spade

①	②	③	④	⑤
944	1940	913	933	957
2082		898	1163	867
2196		857	925	1990
		855	902	2114
		877	888	
		1092	1102	
		1056	2188	
		1046	1953	
		1998	1956	
		1979	1964	
		2004	2010	
		2030	2022	
		2012	2018	
		1821	2072	
			2121	
			2129	
			2136	
			2143	
			2131	
			2099	
			2091	

Slutsatser

Det går tydligt att delar av olika fyllningar är i mitten av koncernens anläggningar har en betydligt större andel strykt koncentrerat till den centrala delen. I all hast har inte tydlig den utförda klassificeringen kommit att komma till strukturen. Mått är tagna från anläggningen av olika kvaliteter. Det kan noteras att låga fuktprocent vid grävning vilket är

Stolplåt gjorda med sprida

AS 1241

AS 1007

AS 927

AS 1193 (11 1193)

Mått

System har mycket få anslutnings- steg. Av de mer
Det finns en tendens till att de stensladda stolplåtarna
, skulderarna kommer ses. Det är möjligt att man genom

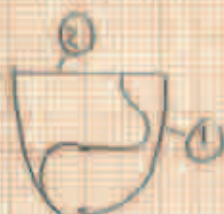
Förhoppningsvis kan de avslöja plåtens funktion.
- sammanhållningsvänt.

AS 3263 Stalpil
 0,52
 0,30

- ① Brun grönig svart humis sand
- ② Brun humis sand

AS 3438 Skåp
 0,38

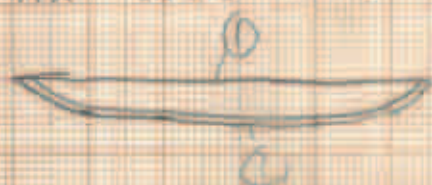
- ① Brun humis grönig sand
 - ② Grön brun humis grönig sand
- Arm: Stalpilens omsatt till ② skivskott

ZAS

Brun

ZAS

Alt 3623 Skivl S 0,10
 D 0,12

- ① grön grönig sand
 - ② Svart kolvite grönig sand
- Arm: hånken med grönig

AS 3220

not 0

Kolven insatt
 Brun humis sand, sm-grönig med en större träbit insatt

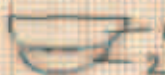
L: 0,3 -
 B: 0,3
 D: 0,15 -

Brun hu

AS 330

ZAS 3177

not 0

- 1. Brun humis sand
- 2. Lite mer utblandad grönig humis sand

L: 0,3 m
 B: 0,3
 D: 0,15

① Brun

② Brun

③ grön

Prot 4

AS 3429 Stalpil
 S 0,22
 D 0,22

Brun humisgrönig sand

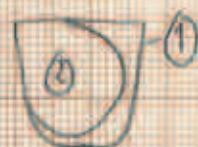
ZAS 3189

not 0

L: 0,3 m
 B: 0,3
 D: 0,15

Brungul humis lite grönig sand

AS 3412 S 0,36
 D 0,32

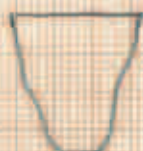

- ① Brun humis sand
 - ② Grön gul grödig sand
- Stalpen omsatt till ②
 Lite den angivande märke vid pilen

ZAS 3180

Brun humis sand, flintarstyg. Några av den tunga gröaktiga stenar som kom i det stora graphuset.

not 0

L: 0,33 m
 B: 0,33
 D: 0,36

Ritning nr 10

2AS3148

mot \bar{a}
 $L: 0,28 \text{ m}$
 $B: 0,28$
 $P: 0,43$

Brun humös sand.

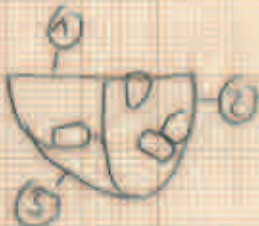
2AS3140

mot \bar{a}
 $L: 0,34 \text{ m}$
 $B: 0,34 \text{ m}$
 $D: 0,19$

Brun humös sand

AS3001

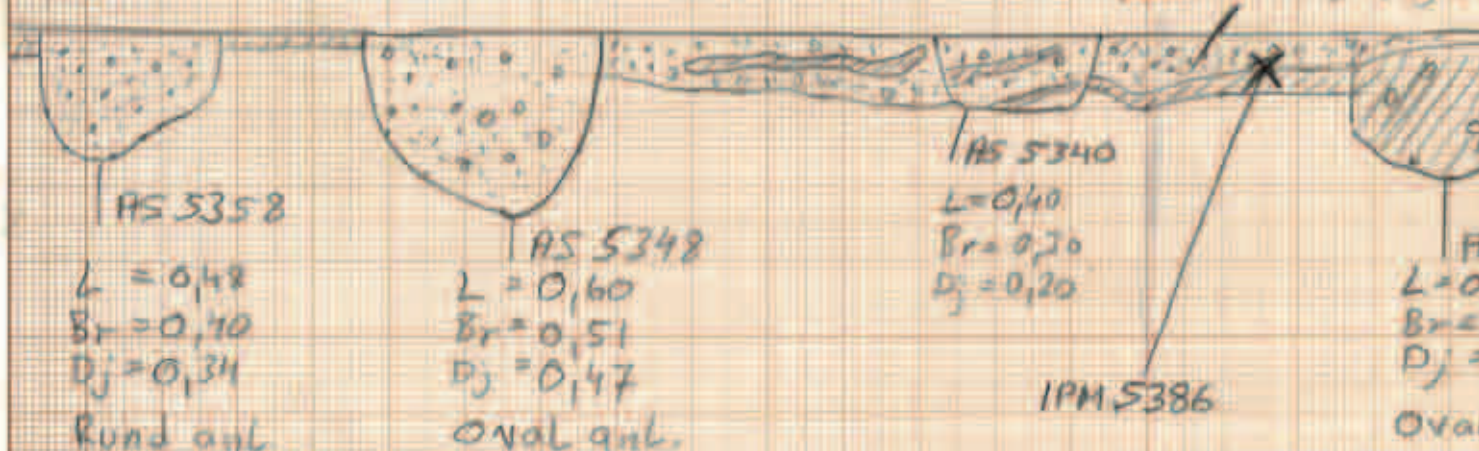

- ① Brunnskäpp humös sand (stolpe 1)
- ② Brun humös sand (stolpe 2)
- ③ gul grå grusig sand // (rester av fyll)
 för åter fyll ②

2AR 2886 Ränna NO-SV-riktning med stolphål Markbrunn

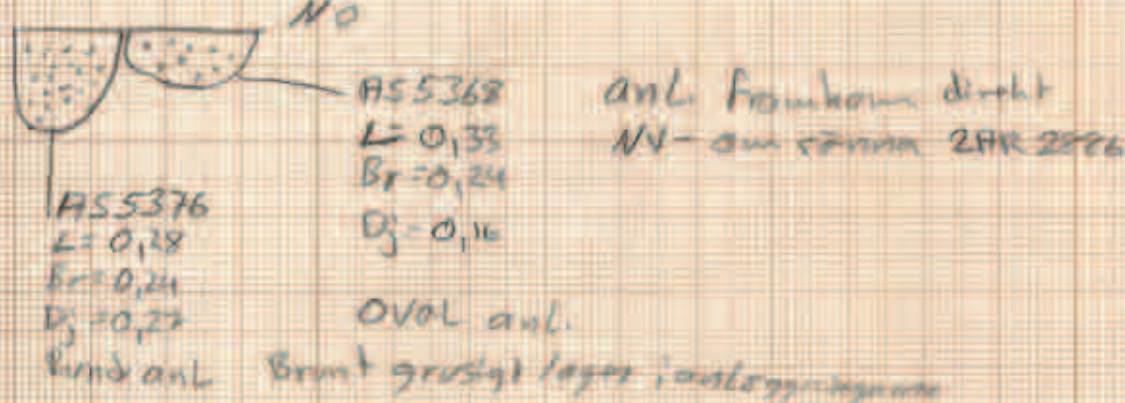
NO

Brunt Grusigt lager

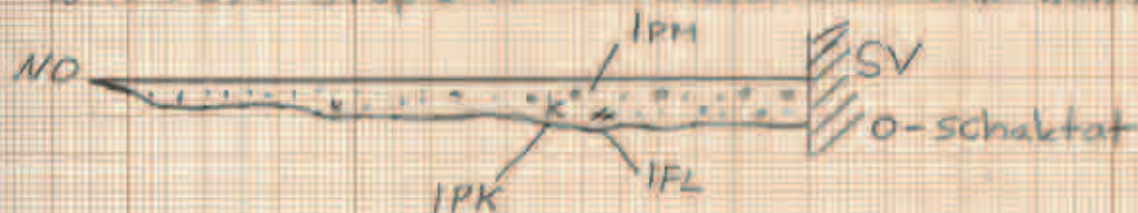

SV

NO

2AG 3640 Groop som i SV avslutas i schakt kanten.

Markbrunn sandig/grusig = Fyllning

$L = 1,90$ $Br = 1,28$ $Dj = 0,14$

Närna delen grävmed skärsten. Efter ritning av profil har södra halvan rensats med skärsten/skyffel. Enstaka flint av slag finns utbrett i anläggningen

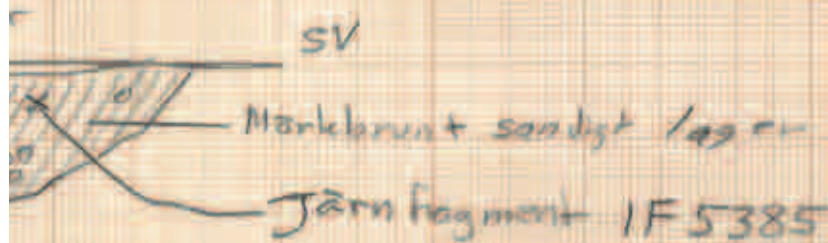
Ta bort: 5402 = PF-punkt

Ritning nr 11

5420.2566 = PIII-punkt

sandig till grusig fyllning

$$\rightarrow L = 460 \quad D_j = 0,18$$
$$C_r = 0,30$$

5 5330

1,70

0,50

0,38

L out.

Eastala Hint avslag i rännan.

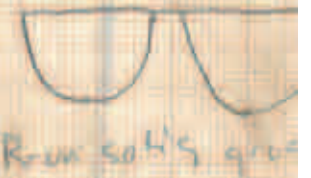
S 0,66
D 0,199

Stolpluif

- ① Bronn hovers 409's sand med metal
an ket
 - ② Sand kolokt gruvig seil
 - ③ Bronn solig suvigt hovers gruvig seil
- Stolpluifet stænkett med stænkett
cuvigt seil vinge seil bronndu stænkett
i holling holl et bronndu stolpluif
med et hollig stænkett

A5 309
S 0,27
D 0,06
Bronn gruvig hovers

A 338 328
Stolpluif

Bronn solig gruvig

A 356

A5 237
Stolpluif

S 0,19
D 0,06

Bronn gruvig hovers

A 6 257 Gro P

S 0,56
D 0,384

- ① Bronn solig hovers (loke)
- ② Bronn mænkett vinge sand
- ③ Bronn hovers hovers seil

All et en gruvig seil holl vinge et
den gruvig seil i hollig seil holl

Bronn gruvig

A5 247 S 0,20
D 0,06

Bronn gruvig hovers seil

409

- ① Bronn
- ② hovers

A5 209 S 0,24
D 0,06

Bronn hovers gruvig
seil

A5 291 stolpluif

- ① Bronn hovers seil
- ② Bronn solig hovers seil
stolpluifet mænkett hovers
stænkett

A 398
Stolpluif

Bronn hovers gruvig

Stolpluif v 747 S

ole
Ritning nr 12

AS 2602
 Stolpshöl Part
 S 34
 D 0,17

- ① Svartbrunt kol rits
- ② Brun kornis gräsigt sand

AS 2610 Rund
 S 0,32
 D 0,34

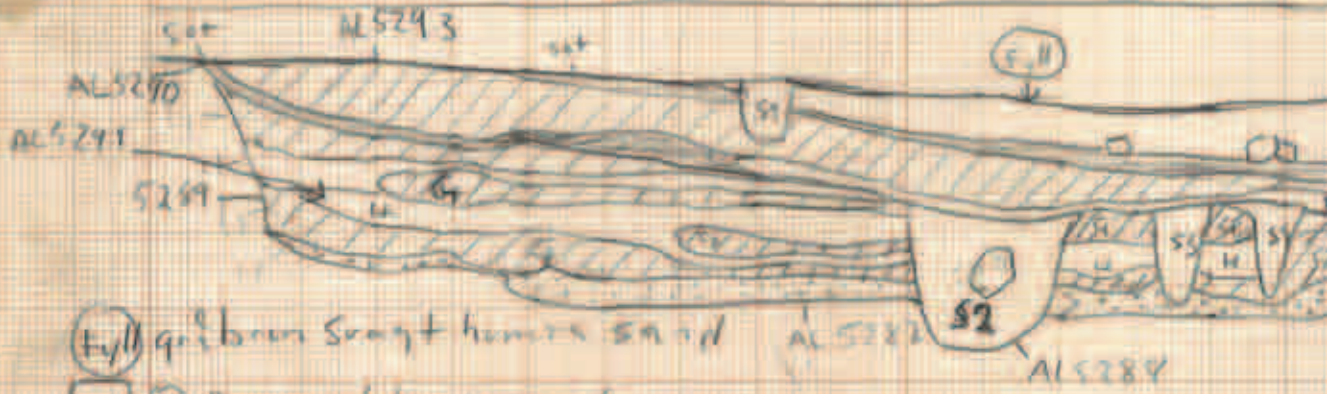

- ① Brun soligt kornis sand
- ② brun gräsigt sand
- Även fyndbar keramik

Crotophus

Crotophuset mycket smittan
 mest 4 separata faser.
 eller nytt, under perioden har
 och i Svartbrunt med det ha
 färdig till ett annat att detta
 grunda fastskivans med
 fynd påträffades endast i
 laget sand. Det över

← v

- (Fyll) grå brun svart kornis sand
- (H) Brun svart kornis sand
- (G) Brungrått sandigt gräs
- (Sot) soligt brunt gräsigt sand
- (S) grå-brun lemligt kornis soligt sand. i botten av detta lager

S1 Stolpshöl S 0,12, D 0,15
 grå-brun soligt sand
 över stolpshöl grått sand
 Ett brunt lager av den första fyll
 har till sista fasen

S2 stolpshöl 0,14, D 0,16
 Brun kornis sand
 överlagras av fyllning
 bredskivans i grå
 fyll färdig

Ritning nr 13

5074
 Utgående
 3271

de och innehåller
 ett mellan vargen för
 bränd delvis skadade
 - ett lager grus på
 skottet har bränd
 ss+
 det är också
 inte så lågt

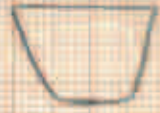
AS 5107 stolphöl
 0,28
 0,08

Brunkvitt sand

Med av brist-been
 i lager i klink på
 graphit

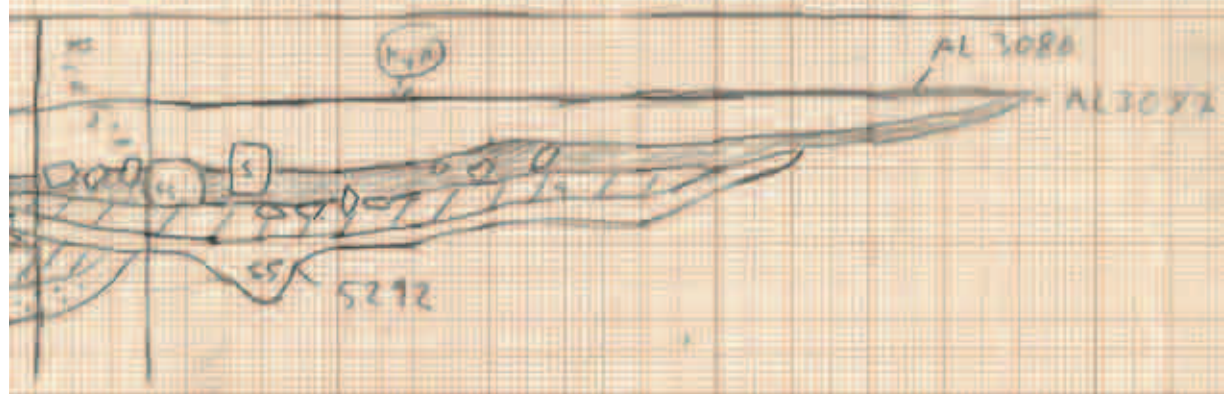
AS 3280 0,28, 0,26

Brunkvitt sand

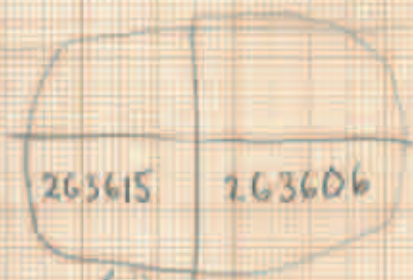
AS 5283
 0,28
 0,04
 Brunkvitt
 sand

0 →

obrand.
 bränd stolphöl 5288 kan utlyngas! (fall isär vid uppbyggnad)
 53 stolphöl 50,14 0,22
 Brunkvitt sand
 se 52
 54 stolphöl 50,10,00,27
 Brunkvitt sand
 se 52
 55 stolphöl 0,28 0,04
 Brunkvitt sand
 kan utlyngas från lager -
 flyttning

2AG1755

Fyllning
kant. spr
av vitmepireerakt etc

2AG1755

▽ IAL 3086.1755

▽ IAL 3087.1755

Fyllning 3086.1755 består av
mörkbrungrå humös sand. I detta lager
förekommer fjunden- och främsta mängden
brända ben. Flintavslag digger spitt
i lagret (ej insamlat). Lagret täcker hela grävet
i plan.

Fyllning 3087.1755 utgörs av en svartbrungrå
sotig, kolrik, lite torr humös sand, med storbänd
sten. Stenen har viss koncentration zentalt
i grävet →

Så Lagret täcker stora delen av de två grävda
delarna. LfM-kolprov har insamlats in i
lagret. OBS ej insätt de totalstationer de av!
Lef-sil kolprov.

På fjunden står det vilken gräventhet de
hittades i. Fjunden kommer utslutande i
fyllning 3086.1755.

Stolphil insätt. i gräv

St-George 247

Retiring no 14
2010-06

S.T.

Rapporter utgivna av Kulturmiljö Halland under 2012 och hittills 2013

2012:1

En ensam stensättning vid Vrangelsro

Halland, Övraby sn, Vrangelsro 5:5, RAÄ 84

2012:2

Ås kloster i nytt ljus

Halland, Ås sn, Åskloster 1:1, RAÄ 190

2012:3

Åker, gård och erosion

Halland, Halmstad stad, Halmstad 9:149 och 9:158, RAÄ 89 och 90

2012:4

Boskapsskötarnas hus - ett nedsänkt hus från äldsta bronsålder

Halland, Övraby sn, Vrangelsro 5:3, RAÄ 75

2012:5

”Medan fältnusiken ljudande från alla håll och artilleriet med god verkan begynte sitt dunder, började slaget.”

Halland, Snöstorps sn, Fyllinge 20:393, RAÄ 114

2012:6

Laholm - staden som trots allt är

Halland, Laholm, Kv. Väduren 6, 20:393, RAÄ 19

2012:7

En senmedeltida gård i Klackarp

Halland, Övraby sn, Sperlingsholm 1:1, RAÄ 82

2012:8

Stegelhögen – Vendel-och vikingatida gravar i Söndrums kyrkby

Halland, Söndrums sn, Söndrum 3:8, RAÄ 5

2013:1

Livet vid Storgatan under fyra sekler

Halland, Halmstad

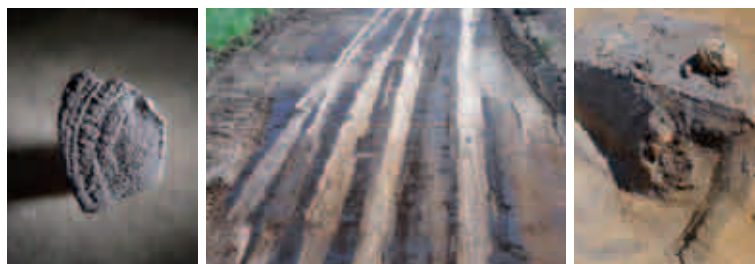
2013:2

Under vägen i Stafsinge

Halland, Stafsinge sn, Stafsinge 23:1/2, 23:1/4, RAÄ 117

MED ANLEDNING AV en planerad ombyggnation av väg 747 i Stafsinge socken utförde Kulturmiljö Halland en arkeologisk slutundersökning av RAÄ Stafsinge 117 i Falkenbergs kommun. Marken under vägen skulle återställas till jordbruksmark och med tanke på den kringliggande fornlämningsbilden befarades att eventuella underliggande anläggningar kunde komma till skada efter borttagandet.

Om det under vägen skulle finnas fornlämningar var vid undersökningens början okänt. Vid avlägsnandet av den äldre vägbanan och det underliggande bärlagret konstaterades att det fanns rikligt med förhistoriska lämningar från i huvudsak Vikingatid. De vikingatida lämningarna bestod av ett möjligt hantverksområde till en vikingatida gård, en stor stolphålskoncentration, hjulspår samt ena sidan av ett vikingatida hus. Bland anläggningarna fanns flera grophus varav ett innehöll rikligt med vikingatida fynd såsom östersjökeramik, del av en spännbuckla, järnföremål och ett antal andra föremål. Inom undersökningsområdet fanns även rester av smidesverksamhet i form av slagg och järn. Vidare påträffades även en bit slavisk keramik, ett halvt silvermynt av västeuropeisk ursprung samt en bit av ett abbersinermynt. Trots att området var mycket begränsat, schaktet var endast fem meter brett, resulterade undersökningen i att ett rikt utsnitt från vikingatida sammanhang kunde tillvaratas. ✨

KULTURMILJÖ
HALLAND

Postadress: Bastionsgatan 3 | 302 43 Halmstad | Tel: 035-19 26 00

Fax: 035-19 26 26 | E-post: kansli@kulturmiljohalland.se | Hemsida: www.kulturmiljohalland.se